

ผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ

นางสาว กรพินธ์ ศรีอำพลชาญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

IMPACTS OF ADMINISTERED PRICES ON MONETARY POLICY UNDER INFLATION TARGETING

Miss. Korapin Sri-umpolchan

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

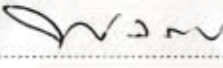
491144

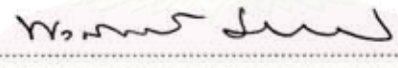
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อนโยบายการเงิน
ภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเพื่อ
โดย นางสาวกรพินธ์ ศรีอำพลชาญ
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.พงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม

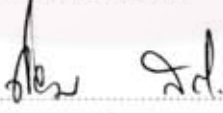
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

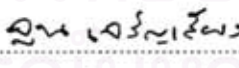

..... คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. สิตติฉิร มัลลิกะมาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงศา พรชัยวิเศษกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อ.ดร. พงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม)

..... กรรมการ
(อ.ดร. ชัยดอม สรรพศรี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุน เจริญเสียง)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวกรพินธ์ ศรีอำพลชาญ : ผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเพื่อ IMPACTS OF ADMINISTERED PRICES ON MONETARY POLICY UNDER INFLATION TARGETING อ. ที่ปรึกษา: ดร. พงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม, 114 หน้า.

นับจาก พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการในประเทศต่างๆทั่วโลกรวมทั้งในประเทศไทยทำให้เกิดการปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องของดัชนีราคาหลักทั้ง 3 ดัชนี ได้แก่ ดัชนีราคาผู้ผลิต ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป และดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน โดยพบว่าดัชนีทั้งสามมีการเบี่ยงเบนออกจากกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการปรับตัวของเงินเพื่อทั้งสาม คือ การควบคุมราคาสินค้าและบริการโดยหน่วยงานของรัฐ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อ ความครอบคลุมและความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของอัตราเงินเฟ้อไปยังนโยบายการเงิน ตลอดจนผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเพื่อ

ผลการศึกษาพบว่า การควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อในระยะสั้นแต่ไม่มีผลในระยะยาว การควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาไปยังนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อทั้งสองด้าน กล่าวคือ แม้ว่าการควบคุมราคาจะทำให้อัตราเงินเฟ้อที่คำนวณได้มีความผันผวนสูง แต่ก็ช่วยให้ความสามารถในการจับแนวโน้มการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเฟ้อที่แท้จริงดีขึ้น และช่วยให้ความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อดีขึ้นเล็กน้อย นอกจากนี้การควบคุมราคาสินค้ายังช่วยให้ความสามารถในการควบคุมได้โดยนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อลดลงด้วย

หากเกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาขึ้นในระบบเศรษฐกิจ การควบคุมราคาสินค้าจะช่วยให้การดำเนินนโยบายการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นแบบชั่วคราว แต่หากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นแบบถาวร การควบคุมราคาสินค้าจะทำให้การดำเนินนโยบายการเงินเป็นไปอย่างลำบากมากขึ้นเนื่องจากอัตราเงินเฟ้อที่คำนวณได้ต่ำกว่าความเป็นจริง

สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....กรพินธ์ ศรีอำพลชาญ.....
ปีการศึกษา.....2549.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....พ.ศ. ๒๕๔๙.....

4785551229 : MAJOR ECONOMICS

KEY WORD: PRICE CONTROL / MONETARY POLICY / INFLATION TARGETING

KORAPIN SRI-UMPOLCHAN: IMPACTS OF ADMINISTERED PRICES ON
MONETARY POLICY UNDER INFLATION TARGETING. THESIS ADVISOR: PONGSAK
LUANGARAM, Ph.D., 114 pp.

Since 2002, Producer price index (PPI), consumer price index (CPI) and core consumer price index in Thailand have been rising gradually according to dramatically increasing of oil price in the world market. Moreover, these 3 indices are diverging from each other. One of the most important factors that cause these inflation processes is the government price control.

This thesis studies the impacts of government price control on comprehensiveness, clarity of price signal of both headline inflation and core inflation and the implications on monetary policy under inflation targeting framework when shock appears in the economy accordingly.

The study concludes that government price control has no impact on long run comprehensiveness. Although it help improve clarity of price signal in case of tracking inflation trend and predictive power, government price control increase the volatility of inflation and decreases monetary policy ability to control inflation.

When there is a shock in the economy, government price control improves monetary policy effectiveness if adverse shock is temporary. On the other hand, if adverse shock is permanent, government price control obstructs the monetary policy because underestimated inflation rate leads to less response to the shock.

Field of study.....Economics.....Student's signature.....*K. Sriumpolchan*
Academic year2006.....Advisor's signature.....*P. Luangaram*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีโดยความช่วยเหลือจากคณาจารย์หลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร. พงศ์ศักดิ์ เหลืองอร่าม อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาและข้อคิดเห็นต่างๆของการศึกษา ตลอดจนได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คุณประพันธ์ ทีคลัง คุณวันดี คัณวงษ์ และข้าราชการกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ที่อนุเคราะห์ข้อมูลค่าใช้จ่ายจริงรายภาคเพื่อคำนวณอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ Prof. Lavan Mahadeva, Bank of England. ดร. รัชชานา พงศาปาน คุณวรารัตน์ เขม้งกรณ์ และบุคลากรธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความเต็มใจ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. พงศา พรชัยวิเศษกุล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จูน เจริญเสียง และ ดร. ชโยดม สรรพศรี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาในการให้คำแนะนำ ข้อแก้ไขปรับปรุง และตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดี ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณในความกรุณาของทุกท่าน

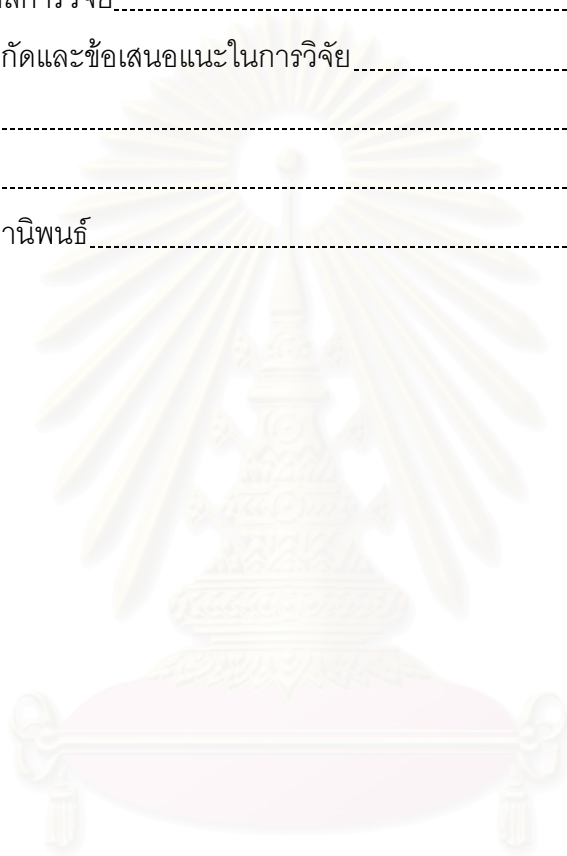
นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน และสถานศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ขอขอบพระคุณ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ผู้เขียนได้เข้าศึกษาอยู่ ณ ที่นี้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ตลอดจนบิดา มารดา รวมทั้งเพื่อนๆทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนเสมอมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	7
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎี.....	8
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4.1 สิ้นค้าควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและ ตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน.....	42
4.2 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อ.....	50
4.3 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความชัดเจน ในการส่งสัญญาณด้านราคาของอัตราเงินเฟ้อไปยังนโยบายการเงิน.....	61
4.4 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงิน.....	73

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	79
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	79
5.2 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	81
รายการอ้างอิง.....	82
ภาคผนวก.....	84
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	114

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง	หน้า
1.1 อัตราเงินเฟ้อของประเทศต่างๆ.....	1
1.2 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการปรับตัวเงินเพื่อ ของดัชนีราคาผู้ผลิต ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน.....	3
1.3 สัดส่วนสินค้าและบริการควบคุมในตะกร้าสินค้า ดัชนีราคาผู้บริโภคเปรียบเทียบระหว่างประเทศ.....	4
1.4 น้ำหนักของสินค้าและบริการควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป และพื้นฐานของประเทศไทย จำแนกตามหมวด.....	5
2.1 การปรับฐานและน้ำหนักการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค	16
2.2 สัดส่วนค่าใช้จ่ายของสินค้าในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภค.....	17
2.3 สัดส่วนค่าใช้จ่ายของสินค้าในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป.....	18
4.1 จำนวนสินค้าควบคุมโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์.....	43
4.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม.....	49
4.3 แสดงน้ำหนักของสินค้าควบคุมในตะกร้าสินค้า ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและพื้นฐานแยกตามหมวด.....	52
4.4 สมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไป อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม (เดือนมกราคม พ.ศ.2545-เดือนกันยายน พ.ศ.2549).....	53

ตาราง	หน้า
4.5 ผลการทดสอบ Unit root test for stationary.....	60
4.6 คุณสมบัติทางสถิติของอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ.....	63
4.7 ความคลาดเคลื่อนของอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ เปรียบเทียบกับแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อทั่วไป.....	65
4.8 ความคลาดเคลื่อนของอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ เปรียบเทียบกับแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน.....	66
4.9 Estimated results of regression: 6 months ahead.....	66
4.10 Estimated results of regression: 12 months ahead.....	66
4.11 Estimated results of regression: 18 months ahead.....	67
4.12 Estimated results of regression: 24 months ahead.....	67
4.13 Granger causality tests.....	71
4.14 Long run Granger causality tests.....	71
4.15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆกับ Permanent oil price shock (u) และ Temporary oil price shock (e).....	75

ภาพประกอบ	หน้า
1.1 การเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้ผลิต ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป และดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน.....	2
4.1 การแบ่งประเภทสินค้าควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภค.....	43
4.2 การแบ่งประเภทอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม.....	44
4.3 อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป และอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานจำแนกตามมาตรการการควบคุม.....	45
4.4 อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเปรียบเทียบกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป และกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน.....	49
4.5 การเคลื่อนไหวของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน.....	55
4.6 รายจ่ายราคาน้ำมันในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป.....	56
4.7 ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ.....	59
4.8 Variance of annual administered price inflation and variance of annual free price inflation due to shocks in administered price and free price inflation.....	65

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กว่าสามทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้พยายามรักษาอัตราเงินเฟ้อให้อยู่ในระดับต่ำ และแม้ว่าต้องเผชิญกับภาวะการณ์ต่างๆที่ทำให้อัตราเงินเฟ้อปรับตัวสูงขึ้น จากการเปรียบเทียบอัตราเงินเฟ้อในประเทศต่างๆในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา พบว่าตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 90 อัตราเงินเฟ้อในกลุ่มประเทศต่างๆ ลดลงอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นภาวะอัตราเงินเฟ้อต่ำทั่วโลก เนื่องมาจากสาเหตุสำคัญหลายประการ ได้แก่ ภาวะการณ์เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกและการลดลงของราคาสินค้าต่างๆ การปรับตัวลดลงของราคาสินทรัพย์ต่างๆ หลังเกิดภาวะฟองสบู่แตกในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อันก่อให้เกิดการขาดดุลบัญชีของธุรกิจธนาคารและภาคเอกชนและการชะลอตัวของอุปสงค์รวม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาคการผลิต คือ การพัฒนาศักยภาพการผลิตเนื่องจากเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้ามากขึ้น และการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันและการเปิดเสรีการค้าในตลาดโลก(Disyatat, 2003, p.7-12)

ตารางที่ 1.1 อัตราเงินเฟ้อของประเทศต่างๆ

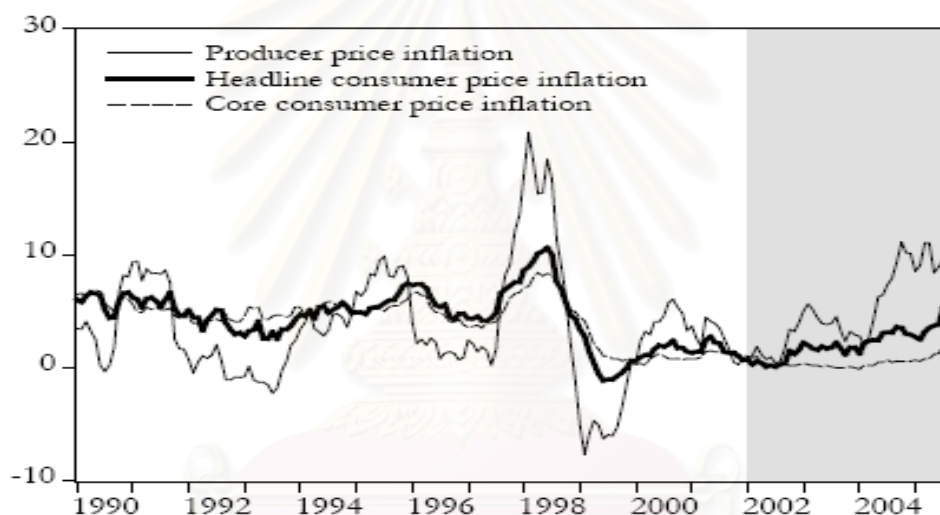
(%YOY)	1970s	1980s	1990s	2000-2006	Average (1970-2006)
Advanced Economies	8.5	6.3	2.9	2.7	5.29
Developing countries	14.7	39.7	32.4	4.2	24.25
Asian NIEs	11.7	6.5	4.8	2.8	6.74
<i>Thailand</i>	<i>8.0</i>	<i>5.8</i>	<i>5.0</i>	<i>2.51</i>	<i>5.56</i>

ที่มา: Buddhari (2003)

สำหรับประเทศไทย นับตั้งแต่นำเอากรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) มาปรับใช้ใน พ.ศ. 2543 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยของประเทศก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 5.8% ในช่วง พ.ศ. 2513-2533 เหลือเพียงไม่ถึง 1% ใน พ.ศ. 2545 โดยอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินนโยบายการเงินคงตัวอยู่ในเป้าหมายที่กำหนด (0-3.5%)

ภาวการณ์ดังกล่าว เอื้อให้การดำเนินนโยบายการเงินมีลักษณะผ่อนคลายเป็นและสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งกลาง พ.ศ. 2545 ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกได้มีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการในประเทศต่างๆทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทยด้วย โดยสังเกตได้จากการปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องของดัชนีราคาหลักทั้ง 3 ดัชนี ได้แก่ ดัชนีราคาผู้ผลิต (Producer price index) ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (Headline Consumer price index) ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน (Core consumer price index)

ภาพที่ 1.1 การเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้ผลิต ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน

ที่มา: Mallikamas (2005)

แม้ดัชนีราคาทั้งสามจะมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่านับตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา ดัชนีราคาทั้งสามเริ่มมีการลู่ออก (divergence) จากกัน อันสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อทั้งสามอย่างชัดเจน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เสนองานวิจัยเรื่อง พัฒนาการเงินเพื่อไทยหลังวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งทำการศึกษาเพื่อหาสาเหตุการลู่ออก ระหว่าง ดัชนีราคาผู้ผลิต และดัชนีราคาผู้บริโภค และสาเหตุการลู่ออกระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน พบว่ามีปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการปรับตัวเงินเฟ้อโดยสรุปดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการปรับตัวเงินเพื่อของดัชนีราคาผู้ผลิต ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงการปรับตัวดัชนีราคาผู้บริโภค	สาเหตุการลู่ออกจากกันระหว่างอัตราเงินเพื่อผู้ผลิตและอัตราเงินเพื่อทั่วไป	สาเหตุการลู่ออกจากกันระหว่างอัตราเงินเพื่อทั่วไปและอัตราเงินเพื่อพื้นฐาน
(1) การแทรกแซงโดยรัฐบาล · การชดเชยราคาน้ำมัน · การควบคุมราคาสินค้า	(1) ผลของการส่งผ่านต้นทุนการผลิตไปยังผู้จำหน่ายรายย่อยที่ลดลงเนื่องจาก · การเปลี่ยนแปลงการคาดการณ์อัตราเงินเพื่อ · ความรุนแรงในการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นในตลาดผู้ค้ารายย่อย · การแทรกแซงโดยรัฐบาล โดยเฉพาะการควบคุมราคาสินค้า (2) การเปลี่ยนแปลงกระบวนการด้านราคาของบริการต่างๆที่ไม่รวมอยู่ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้ผลิต เนื่องจาก · การผ่อนคลายข้อกำหนดต่างๆ · การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเงินและโครงสร้างของตลาดอสังหาริมทรัพย์	(1) ผลของการส่งผ่านต้นทุนการผลิตไปยังผู้จำหน่ายรายย่อยที่ลดลงเนื่องจาก · การเปลี่ยนแปลงการคาดการณ์อัตราเงินเพื่อ · ความรุนแรงในการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นในตลาดผู้ค้ารายย่อย · การแทรกแซงโดยรัฐบาล โดยเฉพาะการควบคุมราคาสินค้า

ที่มา: Mallikamas (2005)

เป็นที่น่าสังเกตว่าการแทรกแซงและควบคุมราคาสินค้าและบริการโดยหน่วยงานของรัฐ เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการปรับตัวเงินเพื่อของดัชนีราคาทั้งสาม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยดังกล่าวไม่ได้ทำการวิเคราะห์โดยละเอียดถึงผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อนโยบายการเงินแต่อย่างใด

นอกจากนี้ จากการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยต่างประเทศส่วนใหญ่กล่าวถึงผลของการควบคุมราคาสินค้า (Price control) ว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อ

ดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของ Masson และคณะ หรือ Debelle ที่ได้กล่าวถึงการควบคุมราคาสินค้าไว้ในงานวิจัยเรื่องการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้เป้าหมายเงินเฟ้อในประเทศกำลังพัฒนาว่า ในประเทศกำลังพัฒนา รายการสินค้าควบคุมนับว่ามีสัดส่วนน้ำหนักสูงในตะกร้าดัชนีราคาและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของอัตราเงินเฟ้อในระยะสั้น ดังนั้น การพยากรณ์อัตราเงินเฟ้อที่เหมาะสมควรรวมเอาผลกระทบของระยะเวลาและขอบเขตการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมไว้ในการคำนวณด้วย อย่างไรก็ตาม ธนาคารกลางอาจต้องเตรียมวิธีการในการจัดการกับระดับราคาโดยรวมที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องสินค้าบางส่วนพ้นจากการควบคุม และต้องมุ่งประเด็นความสนใจไปที่การป้องกันการเพิ่มขึ้นของราคาอันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดของอัตราเงินเฟ้อในอนาคต (Masson et al, 1998, p. 37 and Debelle, 2001, p.72) แต่ยังไม่ม้งานวิจัยใดที่ทำการวิเคราะห์ผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าโดยละเอียดเช่นกัน

สำหรับในประเทศไทย เมื่อพิจารณารายการสินค้าในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภค พบว่าจำนวนสินค้าและบริการควบคุมทั้งหมดของกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานราชการอื่นๆ มีสัดส่วนสูงถึง 38% ของจำนวนสินค้าทั้งหมด และคิดเป็น 32% ของจำนวนสินค้าและบริการที่นำมาคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน ซึ่งนับเป็นสัดส่วนสูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ

ตารางที่ 1.3 สัดส่วนสินค้าและบริการควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคเปรียบเทียบระหว่างประเทศ

ประเทศ	สัดส่วนในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภค (%)
ออสเตรเลีย	16
บราซิล	21
มาเลเซีย	11
เม็กซิโก	18
นิวซีแลนด์	10
สหราชอาณาจักร	15
ไทย	38

ที่มา: Debelle (2001) and Chantanahom et al (2004) อ้างใน Luangaram (2005)

ตารางที่ 1.4 น้ำหนักของสินค้าและบริการควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและพื้นฐานของประเทศไทย จำแนกตามหมวด

หมวด	น้ำหนัก (%)	
	ดัชนีราคา ผู้บริโภค พื้นฐาน	ดัชนีราคา ผู้บริโภค ทั่วไป
อาหารและเครื่องดื่ม	0.41	5.65
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	0.08	0.08
เคหสถาน	2.36	6.1
การตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล	2.51	2.51
พาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร	14.11	19.19
การบันเทิง การอ่านและการศึกษา	3.37	3.37
ยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	1.14	1.14
รวม	31.57¹	38.04

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

การควบคุมราคาสินค้าและบริการของรัฐบาลมีผลกระทบต่อการปรับตัวของเงินเพื่อในประเทศไทย โดยจะสังเกตได้ว่า รายการสินค้าและบริการควบคุมที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นส่งผลให้ความถี่และขนาดการปรับตัวของราคาสินค้าโดยรวมลดลง ผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การควบคุมราคาสินค้าและบริการทำให้การส่งผ่านผลของการเปลี่ยนแปลงภายนอก (External shock) สู่วัฒนาสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคน้อยลง เนื่องจากราคาสินค้าและบริการควบคุมไม่สามารถปรับเปลี่ยนราคาตามการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิตได้ อันจะทำให้การส่งผ่านผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน (exchange rate pass-through) ลดลง (Buddhari et al, 2003 and Chantanahom et al, 2004)

นอกจากนี้การควบคุมราคาสินค้าและบริการของรัฐบาลยังส่งผลต่อความยุ่งยากในการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องจาก การควบคุมราคาสินค้าและ

¹ ได้มาจากการคำนวณเพื่อเปลี่ยนแปลงให้เป็นสัดส่วน 100% โดย $31.57 = (23.98/75.95) * 100$

บริการนั้นมีผลกระทบต่ออุปสงค์รวมในประเทศ โดยสินค้าและบริการควบคุมส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มสินค้าและบริการที่มีจำเป็นต่อการอุปโภคและบริโภค อีกทั้งยังเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการผลิตและขนส่งสินค้าและบริการอื่นๆ ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องควบคุมราคาไว้เพื่อจุดประสงค์ด้านสวัสดิการสังคม เมื่อมีการควบคุมราคาสินค้าและบริการเหล่านี้ ราคาสินค้าและบริการโดยรวมจึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงราคาบ่อยครั้งนักเนื่องมาจากต้นทุนการผลิตไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาก ทำให้อุปสงค์รวมในประเทศไม่ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของปัจจัยภายนอกมากนัก อย่างไรก็ตามหากสินค้าและบริการเหล่านี้พ้นจากการควบคุมราคาโดยรัฐบาลและปัจจัยภายนอกยังคงมีความผันผวนมาก การปรับขึ้นราคาสินค้าและบริการเหล่านี้ จะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการอื่นๆสูงขึ้น ทำให้เกิดการปรับขึ้นราคาเพื่อตอบสนองต่อต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ระดับราคาสินค้าโดยรวมอันหมายถึงอัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ธนาคารกลางจึงจำเป็นต้องเตรียมวิธีการที่เหมาะสมในการปรับระดับราคาสินค้าโดยรวมซึ่งจะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการยกเลิกการควบคุมราคาสินค้าและบริการในกลุ่มนี้ รวมทั้งวิธีการป้องกันปัญหาการเพิ่มสูงขึ้นของอัตราเงินเฟ้ออย่างรวดเร็วในอนาคตเนื่องจากการปรับราคาสินค้าในกลุ่มควบคุมเมื่อพ้นจากการควบคุมของรัฐบาล ดังนั้น การพิจารณาถึงผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อและนโยบายการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงนับเป็นเรื่องที่น่าสนใจ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งเน้นที่จะทำการศึกษาถึงผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อ โดยศึกษาผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อในประเด็นความครอบคลุมและความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคา และศึกษาผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง (Shock) ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อและการดำเนินนโยบายการเงินในประเทศไทย โดยวิเคราะห์ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความครอบคลุมและความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของอัตราเงินเฟ้อ และศึกษาผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินในกรณีที่เกิดการเปลี่ยนแปลง (Shock) ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อในประเทศไทยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1.1 ความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อ (Comprehensiveness)

1.2 ความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาอัตราเงินเฟ้อไปสู่นโยบายการเงิน (Clarity of the price signal)

2. ศึกษาผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินในประเทศไทยในกรณีที่เกิดการเปลี่ยนแปลง (Shock) ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

คำว่า “ควบคุม (Administered)” มีความหมายกว้าง ขึ้นอยู่กับระดับการควบคุมและแทรกแซงของรัฐ ในที่นี้ได้กำหนดความหมายของสินค้าควบคุมราคาโดยรัฐบาล ได้แก่

1. สินค้าควบคุมโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
2. สินค้าและบริการอื่นที่มีการควบคุมราคาโดยหน่วยงานราชการอื่น จำนวน 17 รายการ ประกอบด้วย ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าบริการเก็บขยะ ค่าบริการการรักษาพยาบาล ค่าบริการห้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ค่าบริการขนส่งมวลชน ค่าธรรมเนียมการใช้เส้นทางยกระดับ ภาชี รถยนต์ ค่าธรรมเนียมประกันภัยบุคคลที่สาม ค่าบริการโทรศัพท์พื้นฐาน ค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ค่าอากาศไปรษณีย์ ค่าบริการเคเบิลทีวี ค่าธรรมเนียมการศึกษาและตำราเรียน บุหรี่ กระเบื้อง อิฐ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อในประเด็นของความครอบคลุมและความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของอัตราเงินเฟ้อไปยังนโยบายการเงิน

2. ทราบผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง (Shock) ในระบบเศรษฐกิจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎี

เนื้อหาในส่วนนี้แบ่งเป็น 4 หัวข้อหลัก โดยในหัวข้อที่ 1 จะเป็นการอธิบายถึงความหมายและทฤษฎีการเกิดภาวะเงินเฟ้อ หัวข้อที่ 2 กล่าวถึงการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคและอัตราเงินเฟ้อในกรณีประเทศไทย หัวข้อที่ 3 กล่าวถึงการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อในเชิงปฏิบัติของธนาคารแห่งประเทศไทย และหัวข้อที่ 4 จะกล่าวถึงพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และการดูแลราคาสินค้าและบริการต่างๆโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

2.1.1 ความหมายและทฤษฎีการเกิดภาวะเงินเฟ้อ

ความหมายของเงินเฟ้อ

เงินเฟ้อหมายถึง ภาวะเศรษฐกิจที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งการเพิ่มขึ้นของระดับราคาอาจเป็นการเพิ่มขึ้นของระดับราคาอย่างแท้จริงโดยไม่มีการควบคุมราคาสินค้า (Open Inflation) หรือการเพิ่มของระดับราคาที่ไม่ชัดเจนซึ่งเกิดขึ้นเมื่อมีการควบคุมราคาสินค้า (Repressed Inflation) ทั้งนี้ โดยทั่วไป เงินเฟ้อมักมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1) เงินเฟ้อเป็นภาวะที่มีอุปสงค์ส่วนเกิน (Excess Demand) เกิดขึ้นโดยทั่วไปในลักษณะที่ว่าผู้ซื้อใช้เงินมากแต่ซื้อสินค้าได้น้อยลง
- 2) เงินเฟ้อเป็นการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินหรือรายได้ที่เป็นตัวเงิน ในขณะที่รายได้ที่แท้จริงคงที่หรือลดลง
- 3) เงินเฟ้อเป็นการเพิ่มขึ้นของระดับราคาโดยมีเงื่อนไขต่างๆได้แก่
 - ระดับราคาจะสูงขึ้นไปเรื่อยๆโดยผ่านผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตหรือการเพิ่มขึ้นของอุปสงค์

- ระดับราคาที่สูงขึ้นจะต้องไม่เป็นผลให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นหรือผลผลิตที่แท้จริงเพิ่มขึ้น
- จะต้องเป็นการเพิ่มขึ้นของระดับราคาที่ได้รับได้จากราคาที่ไม่รวมภาษีทางอ้อมและเงินอุดหนุน
- จะต้องเป็นการเพิ่มของระดับราคาที่ไม่อาจคาดคะเนได้อย่างถูกต้อง

4) เงินเพื่อเป็นการลดลงของค่าภายนอกของเงินซึ่งวัดได้โดยการเปรียบเทียบอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ ราคาทองคำ อุปสงค์ส่วนเกินต่อทองคำ หรืออุปสงค์ส่วนเกินต่อเงินตราต่างประเทศ ณ อัตราทางการ (Official Rate)

ตามลักษณะดังกล่าว นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะเงินเฟ้อไว้ดังนี้

F.W. Paish: ภาวะเงินเฟ้อเป็นภาวะที่รายได้ตัวเงินเพิ่มเร็วกว่าปริมาณสินค้าและบริการที่มีขายในตลาด หรือเป็นภาวะที่รายได้ที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้นเร็วกว่ารายได้ที่แท้จริง

R. Turvey: ภาวะเงินเฟ้อเป็นภาวะที่รายได้ประชาชาติแท้จริงที่เกิดขึ้นจริง (Actual Real GNP) เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่า Potential Real GNP

Neo-Classic: ภาวะเงินเฟ้อเป็นการเพิ่มของระดับราคาที่สูง (Hyperinflation) ในภาวะนี้ประชาชนขาดความเชื่อถือในค่าของเงิน ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว อันมีสาเหตุมาจากความผิดพลาดในด้านนโยบายการเงิน

ทฤษฎีการเกิดภาวะเงินเฟ้อ

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไปอธิบายอธิบายการเกิดภาวะเงินเฟ้อว่า มีสาเหตุหลัก 2 ประการ ประการแรก ได้แก่ สาเหตุทางด้านอุปสงค์รวม (Aggregate Demand) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เงินเฟ้อที่เกิดจากอุปสงค์จุด (Demand-pull Inflation) และเงินเฟ้อที่เกิดเนื่องจากโครงสร้างอุปสงค์เปลี่ยนแปลง (Structural Inflation) และประการที่สอง ได้แก่ สาเหตุทางด้านอุปทานรวม (Aggregate Supply) คือ เงินเฟ้อที่เกิดจากต้นทุนผลึก (Cost-push Inflation)

1 เงินเฟ้อที่เกิดจากอุปสงค์ขุด (Demand-pull Inflation)

เงินเฟ้อประเภทนี้เกิดจากการที่ระบบเศรษฐกิจมีอุปสงค์รวมมากกว่าอุปทานรวม ทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน (Excess Demand) ดึงให้ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้นในระยะสั้น เนื่องจากอุปทานรวมยังไม่สามารถปรับตัวได้ทันที ทั้งนี้ ทฤษฎีที่อธิบายเงินเฟ้อประเภทนี้มี 3 ทฤษฎี คือ

1.1 ทฤษฎีปริมาณเงินแบบดั้งเดิมของสำนักคลาสสิก (Classic or Traditional Quantity Theory)

เป็นทฤษฎีที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับระดับราคาสินค้า โดยมีสมมติฐานว่า ระบบเศรษฐกิจมีระดับการจ้างงานเต็มที่ (Full Employment) ดังนั้นถ้ามีปริมาณเงินเพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อ อุปสงค์รวม ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ 2 รูปแบบ คือ

- ก. ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบการแลกเปลี่ยน (The Equation of Exchange) โดย Irving Fisher ดังนี้

$$MV = PT$$

หรือ $P = MV/T$

โดยที่ M ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ (Money Supply)

V อัตราการหมุนเวียนของเงิน (Velocity of Money)

P ระดับราคาสินค้าเฉลี่ย (Price Level)

T ปริมาณสินค้าและบริการที่มีการซื้อขาย (Volume of transaction)

จากสมการข้างต้นแสดงให้เห็นว่าระดับราคาสินค้าขึ้นอยู่กับปริมาณเงินที่หมุนเวียนอยู่ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดย Fisher กล่าวว่า ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไป อัตราการหมุนเวียนของเงินจะค่อนข้างคงที่ เนื่องจากมีสมมติฐานว่าปริมาณเงินมีหน้าที่เป็นเพียงสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเท่านั้น และปริมาณสินค้าและบริการคงที่ เนื่องจากถูกผลิตขึ้น ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่ นั่นคือ ระดับราคาจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับปริมาณเงินในอัตราส่วนเดียวกัน

- ข. ทฤษฎีปริมาณเงินในรูปแบบความต้องการถือเงิน (The Cash Balance Equation of Exchange) ของสำนักเคมบริดจ์ เน้นบทบาทของเงินในฐานะเป็นหน่วยสะสมมูลค่า (Store of Wealth) มากกว่าฐานะสื่อกลางการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange) โดย Alfred Marshall อธิบายความต้องการถือเงินจากอุปสงค์รวม โดยหากอัตราการหมุนเวียนของเงินที่จ่ายออกไปในการซื้อสินค้าและบริการคงที่ การเพิ่มขึ้นในปริมาณเงินย่อมหมายถึง การเพิ่มขึ้นในอุปสงค์สำหรับสินค้าและบริการในสัดส่วนเดียวกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้โดย Cambridge Equation ดังนี้

$$M^s = kpy$$

ในภาวะดุลยภาพจะได้ว่า

$$M^s = M^d = kpy$$

โดยที่ p Absolute Price

k รูปแบบการรับรู้รายได้ (Pattern of Transaction)

y ปริมาณผลผลิตรวมแท้จริง ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่ ภายใต้เงื่อนไข Stationary Economic, Non-Population Growth และไม่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

M^s ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ (Money Supply)

M^d ความต้องการถือเงิน (Money Demand)

เมื่อกำหนดให้รูปแบบการรับรู้รายได้ และปริมาณผลผลิตคงที่

$$p = M^s / ky = f(M^s)$$

$$\frac{d \ln M^s}{dt} = \frac{d \ln p}{dt}$$

ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินก็จะทำให้ระดับราคาเพิ่มขึ้นในสัดส่วนเดียวกัน ณ ระดับผลผลิตรวมแท้จริงที่ไม่เปลี่ยนแปลง

1.2 ทฤษฎีปริมาณเงินสมัยใหม่ (Modern Quantity Theory)

Milton Friedman ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์ สำนักคลาสสิกใหม่ (Neo-Classic) โดยมีข้อสมมติแตกต่างจากสำนักคลาสสิก ได้เสนอแนวความคิดว่า ระบบเศรษฐกิจไม่จำเป็นต้อง

อยู่ ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่เสมอ และการหมุนเวียนของเงินไม่ต้องการที่หรือมีเสถียรภาพ ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของปริมาณเงินทำให้ระดับราคาสินค้าและปริมาณสินค้ามีการปรับตัวสูงขึ้นโดยอัตโนมัติ ซึ่งการปรับตัวของระดับราคาไม่จำเป็นจะต้องเพิ่มในสัดส่วนเดียวกับการเพิ่มขึ้นของปริมาณเงิน รวมทั้งยังได้ให้ความสำคัญกับการคาดการณ์เงินเพื่อว่าจะมีแนวโน้มไปในทางเดียวกันกับช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้ว การคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของระดับราคาในปัจจุบันจะนำเอาการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาในอดีตมาเป็นข้อมูล ซึ่งโดยปกติ บุคคลย่อมมีการคาดคะเนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระดับราคา เพื่อเป็นหลักในการเลือกถือสินทรัพย์ในกรณีที่บุคคลคาดว่าระดับราคาจะเพิ่มขึ้น จะมีส่วนเร่งอุปสงค์รวมให้เพิ่มขึ้นเร็วกว่าปกติ ซึ่งหากอุปสงค์รวมมากกว่าผลผลิตรวมที่แท้จริงจะก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อได้

1.3 ทฤษฎีภาวะเงินเฟ้อของสำนักเคนส์ (Keynesian Theory)

ทฤษฎีเงินเฟ้อตามแนวของเคนส์ เป็นการอธิบายสาเหตุการเกิดเงินเฟ้อที่มาจากด้านอุปสงค์ (Demand Inflation) โดยให้ความสำคัญกับระดับการใช้จ่ายรวม (Aggregate Demand) ซึ่งประกอบด้วย รายจ่ายเพื่อการบริโภค รายจ่ายเพื่อการลงทุน และรายจ่ายภาครัฐบาล ว่าเป็นตัวทำให้เกิดเงินเฟ้อได้ โดยเกิดขึ้นจากการที่อุปสงค์รวมมากกว่าอุปทานรวม (Demand-pull Inflation) ซึ่งจะเกิดขึ้น ณ ระดับการจ้างงานใกล้ถึงจุดที่มีการจ้างงานเต็มที่ (Full Employment) หรือเมื่อถึงจุดการจ้างงานเต็มที่ซึ่งปริมาณของผลผลิตจะคงที่ หากระดับการใช้จ่ายรวมสูงขึ้นจะก่อให้เกิดแรงกดดันเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจ

2 เงินเฟ้อที่เกิดเนื่องจากโครงสร้างอุปสงค์เปลี่ยนแปลง (Structural Inflation)

เงินเฟ้อนอกจากจะเกิดจากอุปสงค์ส่วนเกินแล้ว อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอุปสงค์ (Demand Structural Change) โดยเฉพาะประเทศที่เริ่มมีการพัฒนาประเทศมากขึ้น ประชาชนส่วนหนึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ประกอบกับมีการขยายตัวของประชากร ทำให้ความต้องการสินค้าและบริการสูงขึ้น ภาวะการจ้างงานสูงขึ้น และแบบแผนการบริโภคและองค์ประกอบของอุปสงค์รวมเปลี่ยนแปลงจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการบริโภคของประชาชนจากสินค้าชนิดหนึ่งไปยังสินค้าอีกชนิดหนึ่ง เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงในรายได้ รสนิยม ทักษะคติ หรือปัจจัยอื่นๆที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว แต่โครงสร้างการผลิตไม่สามารถปรับตัวได้ทัน เช่น ความล่าช้าในการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต เป็นลักษณะโครงสร้างแบบคอขวด (Physical Bottlenecks) ในสาขาการผลิตที่สำคัญ อันเป็นผลมาจากโครงสร้างตลาดและข้อมูลข่าวสารที่ไม่สมบูรณ์ ทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกินในสินค้าบางประเภทที่มีการบริโภคมากขึ้น ราคา

สินค้าดังกล่าวจึงเพิ่มสูงขึ้น และอาจผลักดันให้ราคาสินค้าโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นตามทั้งที่จริงๆ แล้วอุปสงค์มิได้เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดเงินเฟ้อในที่สุด นอกจากนี้ สำหรับกรณีของประเทศกำลังพัฒนาอาจเกิดจากการผูกขาดในอุตสาหกรรมและการกระจายทรัพย์สินอย่างไม่เท่าเทียมกัน ทำให้มีความสามารถในการตั้งราคาซึ่งอาจก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อด้วย

3) เงินเฟ้อที่เกิดจากต้นทุนผลัก (Cost-push Inflation)

ภาวะเงินเฟ้อนี้เกิดขึ้นจากทางด้านอุปทานจากการที่ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ผลิตต้องปรับราคาสินค้าให้สูงขึ้น โดยสามารถแบ่งสาเหตุของเงินเฟ้อประเทศนี้ได้ดังนี้

ก. ภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากค่าจ้างแรงงานสูงขึ้น (Wage-Push Inflation)

Wage-Push Inflation เป็นภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากการเรียกร้องค่าแรงสูงขึ้น แต่ไม่ได้เพิ่มศักยภาพในการผลิต (Productivity) ทำให้มูลค่าการผลิตส่วนเพิ่มต่ำกว่าอัตราค่าจ้างที่นายจ้างจ่าย ต้นทุนในการผลิตจึงสูงขึ้น ถ้าไรผู้ผลิตเริ่มลดลง ผู้ผลิตต้องการรักษาระดับกำไรไว้ก็จะผลักดันไปยังผู้บริโภคโดยการเพิ่มราคาสินค้า ซึ่งผู้ผลิตจะผลักดันได้มากน้อยขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า ทั้งนี้ ระดับราคาจะเพิ่มไปเรื่อยๆ จนกระทั่งค่าแรงที่แท้จริงเท่ากับผลิตภาพของแรงงาน อย่างไรก็ตาม ถ้าผลิตภาพของแรงงานเพิ่มขึ้นในอัตราเดียวกันกับค่าจ้างแรงงาน ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยก็จะอยู่ในระดับเดิมโดยไม่ส่งผลต่อภาวะเงินเฟ้อ

ข. ภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากการเพิ่มกำไรของผู้ผลิต (Profit-Push Inflation)

Profit-Push Inflation เป็นภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากด้านอุปทานในตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ (Imperfectly Competitive markets) จากการที่กำไรของผู้ผลิตสูงขึ้น โดยเกิดขึ้นในกรณีที่ผู้ผลิตมีอำนาจผูกขาดค่อนข้างมากหรือเป็นสินค้าที่อุปสงค์มีความยืดหยุ่นต่ำ ผู้ผลิตจะตั้งราคาให้สูงกว่าการเพิ่มของต้นทุนการผลิต เพื่อแสวงหากำไรที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ

2.1.2 การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคและอัตราเงินเฟ้อในกรณีประเทศไทย

ดัชนีราคาผู้บริโภคและอัตราเงินเฟ้อทั่วไป

1) ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (Consumer Price Index: CPI)

ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (Consumer Price Index: CPI) เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าและบริการ โดยเฉลี่ยที่ผู้บริโภคจ่ายไป สำหรับกลุ่มสินค้าและบริการที่กำหนด ซึ่งมีค่าเฉพาะเรียกว่า ตะกร้าสินค้า (Market Basket) คือ กลุ่มสินค้าและบริการที่กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายส่วนใหญ่ซื้อเป็นประจำ การจัดตะกร้าสินค้านั้น ได้ข้อมูลมาจากการสำรวจค่าใช้จ่ายการบริโภคของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

การวัดการเปลี่ยนแปลงในราคานี้ จะเปรียบเทียบราคาสินค้าในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ กับราคาสินค้าอย่างเดียวกันในช่วงเวลาตั้งต้น ซึ่งมีค่าเฉพาะเรียกว่าปีฐาน (Base Year) ในทางปฏิบัติ ปีฐานหมายถึงปีที่กำหนดให้ตัวเลขดัชนีมีค่าเท่ากับ 100

น้ำหนัก (Weight) เป็นค่าที่ควรทราบในเรื่องดัชนีราคา หมายถึงการให้ความสำคัญของสินค้าแต่ละรายการในตะกร้าสินค้าแตกต่างกัน เพราะในการทำดัชนีราคาจะใช้ค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนักของราคาสินค้าทุกรายการในตะกร้าสินค้า สินค้าที่ผู้บริโภคใช้จ่ายในการบริโภคมากจะมีความสำคัญมาก นั่นคือ มีน้ำหนักมาก การจัดทำน้ำหนักของสินค้าในตะกร้าสินค้านี้จะต้องอาศัยข้อมูลจากการสำรวจค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคเช่นกัน

การคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค ถือกำเนิดขึ้นจากความต้องการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัว และการวัดระดับการครองชีพของประชากร เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น โดยที่แนวความคิดพื้นฐานของดัชนีราคาผู้บริโภคนั้นพัฒนามาจากแนวความคิดของดัชนีค่าครองชีพ (Cost of living index) ซึ่งต้องการวัดค่าใช้จ่ายในการบริโภคของผู้บริโภคในเดือนหนึ่ง ๆ โดยยังคงรักษามาตรฐานการครองชีพตามระดับที่กำหนดไว้ได้ ซึ่งเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากมาตรฐานการครองชีพยังขึ้นกับปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ภาษี คุณภาพสินค้า เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป และราคาสินค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น จึงได้มีการทำการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคขึ้นใหม่ ให้มีปริมาณและลักษณะของสินค้าคงที่ และมีการเปลี่ยนแปลงเฉพาะราคาสินค้าเท่านั้น โดยกำหนดให้กลุ่มสินค้าอุปโภคและบริโภคที่ประชาชนใช้บริโภคคงที่ แทนการกำหนดให้มาตรฐานการครองชีพคงที่ และวัดค่าใช้จ่ายในการบริโภคของเดือนหนึ่ง ๆ เพื่อให้ผู้บริโภคยังสามารถบริโภคสินค้าและบริการ

อย่างเดิม ถึงแม้ดัชนีราคาผู้บริโภคจะไม่สามารถแทนดัชนีค่าครองชีพได้อย่างสมบูรณ์ แต่อาจกล่าวได้ว่าดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นตัวประมาณค่าดัชนีค่าครองชีพได้ดีในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการบริโภค

การจัดทำดัชนีราคาในประเทศไทย ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2486 โดยกรมการสนเทศ แต่เป็นการจัดทำเพื่อใช้ภายในหน่วยงานราชการเท่านั้น ต่อมาได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเป็นลำดับ และเริ่มใช้ดัชนีราคาผู้บริโภคในการวัดระดับค่าครองชีพของประชาชนในประเทศอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2505 โดยในการพัฒนาปรับปรุงการจัดทำดัชนีราคา จนมาเป็นดัชนีราคาผู้บริโภคในปัจจุบันนี้ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มต้น (พ.ศ. 2486 - 2504) ได้มีการจัดทำดัชนีราคา ที่เรียกว่า ดัชนีค่าครองชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายของแรงงาน และข้าราชการที่มีรายได้น้อยในกรุงเทพฯ มีรายการสินค้าที่สำรวจเพียง 21 รายการเท่านั้น ดัชนีชุดนี้มีการคำนวณเผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ. 2491 และพัฒนามาเป็นดัชนีราคาผู้บริโภคในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังทำการคำนวณดัชนีราคาอย่างง่าย ๆ โดยไม่มีการถ่วงน้ำหนัก เป็นราคาเฉลี่ยสัมพัทธ์ของสินค้า 58 ชนิด ที่ซื้อขายในกรุงเทพฯ โดยดัชนีชุดนี้มีการจัดทำตั้งแต่ พ.ศ. 2491 ถึง พ.ศ. 2505 เรียกว่า ดัชนีราคาขายปลีก

ระยะที่ 2 ระยะพัฒนา (พ.ศ. 2505 - 2519) ได้มีการปฏิรูป การจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคของประเทศไทย ครั้งใหญ่ ให้มีการจัดทำตามระบบสากลมากขึ้น โดยได้นำข้อมูลการสำรวจค่าใช้จ่ายครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ มาใช้ในการจัดทำและปรับปรุงดัชนีราคาผู้บริโภคมาจนถึงปัจจุบัน และได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสหรัฐอเมริกา ให้นาย แอบเนอร์ เฮอวิทซ์ (Mr. Abner Hurwitz) ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติมาช่วยปรับปรุงงานสถิติให้แก่สำนักงานสถิติแห่งชาติ และในโอกาสนี้ก็ได้นำมาช่วยให้คำแนะนำ และปรับปรุงการจัดทำดัชนีราคาของกรมการสนเทศด้วย

ระยะที่ 3 ระยะสืบสานและก้าวหน้า (พ.ศ. 2519 - ปัจจุบัน) มีการปรับปรุงน้ำหนัก และรายการสินค้าเป็นระยะ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนไป มีการปรับปรุงการจัดทำดัชนีราคาผู้บริโภคให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาตามวิทยาการที่ก้าวหน้าขึ้น มีการปรับปรุงน้ำหนักและรายการสินค้าสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 2.1 การปรับฐานและน้ำหนักการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค

การปรับปรุง	พ.ศ.	ข้อมูลการสำรวจปี	ปีฐาน	รายการสินค้า
เริ่ม	2505-2518	2505	2505	232
ปรับครั้งที่ 1	2519-2523	2519	2519	214
ปรับครั้งที่ 2	2524-2528	2524	2519	216
ปรับครั้งที่ 3	2529-2533	2529	2529	238
ปรับครั้งที่ 4	2533-2537	2533	2533	248
ปรับครั้งที่ 5	2537-2544	2537	2537	260
ปรับครั้งที่ 6	2545-2547	2541	2541	326
ปรับครั้งที่ 7	2548-ปัจจุบัน	2545	2545	373

ที่มา: สำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

หมายเหตุ ปีฐาน คือ ปีที่กำหนดให้ดัชนีราคาผู้บริโภคเท่ากับ 100

การคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค คือ การหาสัดส่วน ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้า (ในตะกร้าสินค้าที่กำหนด) ตามราคาสินค้าของเดือนปัจจุบัน (เดือนที่คำนวณดัชนี) เทียบกับ ค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้า (ในตะกร้าสินค้านั้น) ณ ปีฐาน

สูตรที่ใช้คำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคปัจจุบันใช้สูตรของ ลาสเปร์ (Laspeyres Formula) ซึ่งได้ดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสำหรับการคำนวณวัดความเคลื่อนไหวของราคาสินค้า เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาที่กำหนดไว้ และสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องการเชื่อมต่อของราคา เนื่องจากการปรับเปลี่ยนสินค้า เปลี่ยนลักษณะคุณภาพจำเพาะใหม่เพิ่มรายการคำนวณหรือตัด รายการคำนวณ ในกรณีของประเทศไทย ดัชนีราคาผู้บริโภคจัดทำและเผยแพร่โดยสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยใช้ข้อมูลการสำรวจค่าใช้จ่ายครัวเรือน พ.ศ. 2545 เป็นปีฐาน และให้นำหนักสินค้าแต่ละรายการในตะกร้าสินค้าตามสัดส่วนค่าใช้จ่ายดังกล่าว โดยมีรายการสินค้าทั้งสิ้น 373 รายการ แยกเป็นหมวดใหญ่ได้ 7 หมวดและมีน้ำหนักการคำนวณดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 สัดส่วนค่าใช้จ่ายของสินค้าในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภค

หมวด	สัดส่วนค่าใช้จ่าย (ร้อยละ) พ.ศ. 2545
รวมทุกรายการ	100.00
หมวดอาหารและเครื่องดื่ม	36.06
หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	3.40
หมวดเคหสถาน	23.86
หมวดตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล	6.04
หมวดพาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร	21.99
หมวดการบันเทิง การอ่านและการศึกษา	5.82
หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	2.83

ที่มา: www.price.moc.go.th

2) อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline Inflation)

อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (Headline Inflation) คืออัตราเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) ที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาขายปลีกสินค้าและบริการ โดยเฉลี่ยที่ผู้บริโภคทั่วไป จ่ายเพื่อ ซื้อสินค้าและบริการจำนวนหนึ่ง ณ เวลาหนึ่ง ๆ เทียบกับปีฐาน โดยการสำรวจราคาสินค้าและบริการทั่วประเทศจำนวน 373 รายการ ครอบคลุมหมวดอาหารและเครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม เคหสถาน การตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล ยานพาหนะ การขนส่ง การสื่อสาร การบันเทิง การอ่าน การศึกษา ฯลฯ เพื่อนำมาคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป

ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

1) ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน (Core Consumer Price Index)

ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน (Core Consumer Price Index) คือ ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปที่หักรายการสินค้าที่มีการเคลื่อนไหวขึ้นลงบ่อยและเป็นลักษณะตามฤดูกาล หรืออยู่นอกเหนือการควบคุมของนโยบายการเงิน เพื่อสะท้อนให้เห็นอุปสงค์ที่แท้จริงในระบบเศรษฐกิจ

ในกรณีประเทศไทย ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานจัดทำและเผยแพร่โดยสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ โดยในการคำนวณจะใช้สินค้าในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภค พ.ศ. 2545 เป็นหลัก โดยตัดรายการสินค้ากลุ่มอาหารสดและพลังงานออกจำนวน 108 รายการ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.05 ของน้ำหนักสินค้าทั้งหมด ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 สัดส่วนค่าใช้จ่ายของสินค้าในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป

หมวด	สัดส่วนน้ำหนักปีฐาน (2545)
ดัชนีราคาผู้บริโภคชุดทั่วไป (รวมทุกรายการ)	100.00
ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน (ไม่รวมอาหารสดและพลังงาน)	75.95
กลุ่มอาหารสดและพลังงาน	24.05

ที่มา: www.price.moc.go.th

2) อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (Core Inflation)

อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน คือ อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน ที่คำนวณจากรายการสินค้าและบริการ 265 รายการ โดยคำนวณจากดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปของประเทศที่หักรายการสินค้ากลุ่มอาหารสด และสินค้ากลุ่มพลังงานจำนวน 108 รายการ ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 25 ของสัดส่วนค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งสินค้าที่หักออกมีความเคลื่อนไหวขึ้นลงบ่อยตามฤดูกาล และอยู่นอกเหนือการควบคุมของนโยบายการเงิน เหลือแต่รายการสินค้าที่ราคา

เคลื่อนไหวตามกลไกตลาด ซึ่งเป็นอัตราเงินเฟ้อที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ

2.1.3 การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อในเชิงปฏิบัติของธนาคารแห่งประเทศไทย

ความเป็นมา

ตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการตราพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 ภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่ดำเนินธุรกิจของธนาคารกลาง และหน้าที่อื่นๆ ซึ่งจะกำหนดโดยการตราพระราชกฤษฎีกา ในกฎหมายนี้ถึงแม้มิได้ระบุเรื่องนโยบายการเงินอย่างชัดเจน แต่ก็กำหนดให้คณะกรรมการธนาคารมีอำนาจในการกำหนดอัตรา ดอกเบี้ยมาตรฐาน ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่ธปท. เรียกเก็บจากการเป็นแหล่งเงินกู้แหล่งสุดท้าย (Lender of the last resort) ของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ ยังให้อำนาจ ธปท. ในการซื้อขายตราสารหนี้และเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนให้สินเชื่อแบบมีหลักทรัพย์ค้ำประกันแก่สถาบันการเงิน ซึ่งในเรื่องเหล่านี้ ธปท. มิได้กระทำเพื่อค้ำกำไร ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กฎหมายมีบทบัญญัติโดยอ้อมให้ธปท. เป็นผู้ดำเนินนโยบายการเงินอย่างชัดเจน และในทางปฏิบัติธปท. จะดำเนินธุรกิจของธนาคารกลางโดยคำนึงถึง เสถียรภาพทางการเงินและระบบการเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาว นโยบายการเงินของไทยแบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่หนึ่ง การผูกค่าเงินบาทกับค่าเงินสกุลอื่นหรือกับตะกร้าเงิน (Pegged Exchange Rate) (ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 - มิถุนายน 2540) ช่วงที่สอง การกำหนดเป้าหมายทางการเงิน (Monetary Targeting) (กรกฎาคม 2540 - พฤษภาคม 2543) ช่วงที่สาม การกำหนดเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) (23 พฤษภาคม 2543 - ปัจจุบัน) ธนาคารแห่งประเทศไทยได้พิจารณาปัจจัยต่างๆในระบบการเงิน ทั้งปัจจุบันและในอนาคตแล้วเห็นว่า การใช้ปริมาณเงินเป็นเป้าหมายจะมีประสิทธิผลน้อยกว่าการใช้เงินเฟ้อเป็นเป้าหมาย เนื่องจาก ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจไม่มีเสถียรภาพ นอกจากนี้ การที่ระบบการเงินในประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ความต้องการสินเชื่อของภาคเอกชนรวมทั้งความสามารถของระบบการเงิน ในการขยายสินเชื่อในแต่ละช่วงมีความไม่แน่นอน ดังนั้น ธปท. จึงเปลี่ยนมาใช้อัตราเงินเฟ้อเป็นเป้าหมายในการดำเนินนโยบายการเงินในปัจจุบันแทน

การกำหนดเป้าหมาย

1.) การใช้อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (Core Inflation) เป็นเป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

คณะกรรมการฯ มีมติให้หักราคาสินค้าหมวดอาหารสดและพลังงานออกจากอัตราเงินเฟ้อ (Headline Inflation) ที่ใช้กันอยู่ปกติในการคำนวณอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ซึ่งจะใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินนโยบายการเงิน เนื่องจากราคาสินค้าในกลุ่มดังกล่าว มีความผันผวนระยะสั้นสูง ราคาอาหารสดขึ้นกับสภาพอากาศ และราคาน้ำมันขึ้นกับปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ หากยังคงรวมอยู่ในเป้าหมายอาจจะทำให้ต้องปรับเปลี่ยนนโยบายในทางที่ไม่ถูกต้อง ถึงแม้หักราคาสินค้าหมวดอาหารสดและพลังงานออกแล้ว ข้อมูลเกี่ยวกับราคาในตัวเลขเงินเฟ้อพื้นฐานดังกล่าวก็ยังสูงอยู่ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 75.95 ของข้อมูลเกี่ยวกับราคาที่ใช้ในการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) และจากการเปรียบเทียบข้อมูลในอดีตพบว่าในระยะสั้นอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานมีความผันผวนน้อยกว่า นอกจากนี้ อัตราเงินเฟ้อทั้งสองยังเคลื่อนไหวไปด้วยกันในระยะยาว ทำให้การรักษาเสถียรภาพของระดับราคาพื้นฐานจะส่งผลให้ระดับราคาโดยรวมมีเสถียรภาพเช่นกัน

2.) การกำหนดเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานไว้ที่ร้อยละ 0 ถึงร้อยละ 3.5

จากการที่อัตราเงินเฟ้อของประเทศคู่ค้าคู่แข่งสำคัญของไทยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 3.5 ในช่วงที่ผ่านมา การรักษาอัตราเงินเฟ้อของไทยให้สอดคล้องกับอัตราเงินเฟ้อของประเทศคู่ค้าคู่แข่งจะทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันในการส่งออกได้ และเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเสถียรภาพให้กับค่าเงินบาท คณะกรรมการฯ เห็นว่าเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานดังกล่าวมีความเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจของไทย สำหรับช่วงเป้าหมายที่กว้างประมาณร้อยละ 3.5 (ซึ่งใกล้เคียงกับช่วงเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อของประเทศนิวซีแลนด์) จะช่วยรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในช่วงสั้นๆ (Temporary Economic Shocks) ลดความจำเป็นที่คณะกรรมการฯ จะต้องปรับเปลี่ยนนโยบายการเงินบ่อยครั้ง และช่วยลดความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นลง ส่งผลให้ระบบการเงินมีเสถียรภาพ

3.) การใช้อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยรายไตรมาสเป็นเป้าหมาย โดยเหตุที่อัตราเงินเฟ้อรายเดือนยังมีความผันผวน คณะกรรมการฯ จึงมีมติให้ใช้อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเฉลี่ยรายไตรมาสเป็นเป้าหมายในการดำเนินนโยบายการเงิน ซึ่งจะสอดคล้องกับประมาณการจาก

แบบจำลองเศรษฐกิจ-มหภาครายได้รวมที่คณะกรรมการฯ ใช้เป็นเครื่องมือประกอบการกำหนดนโยบาย โดยหากอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานออกจากเป้าหมายที่กำหนดไว้กล่าวคือร้อยละ 0 ถึงร้อยละ 3.5 คณะกรรมการฯ จะต้องชี้แจงต่อสาธารณชนถึงสาเหตุที่ทำให้ออกจากเป้าหมาย มาตรการที่คณะกรรมการฯ จะดำเนินการ รวมถึงเมื่อใดจะกลับเข้าสู่เป้าหมายได้อีกครั้งหนึ่ง

เครื่องมือนโยบายการเงิน

ภายใต้กรอบการดำเนินนโยบายการเงินแบบการกำหนดเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วัน เป็นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (Policy Rate) ซึ่งคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) จะส่งสัญญาณการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงินผ่านอัตราดอกเบี้ยดังกล่าว ในการดูแลรักษาระดับอัตราดอกเบี้ยนโยบายให้เป็นไปตามที่ กนง. กำหนด ธปท. จะดำเนินการผ่านเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงิน (Monetary Policy Instruments) ต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ

1.) การดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง (Reserve Requirement) ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องตามกฎหมายโดยเฉลี่ยรายบัญชี เป็นสัดส่วนต่อค่าเฉลี่ยของฐานเงินฝากหรือหนี้สินในบัญชีก่อนหน้า และสามารถโอนเงินสำรองบางส่วนข้ามบัญชีได้ โดยฐานเงินฝาก/หนี้สินที่ต้องนำมารวมเพื่อคำนวณสินทรัพย์สภาพคล่องที่ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรง ได้แก่ ยอดรวมเงินฝากทุกประเภท ยอดรวมเงินกู้ยืมจากต่างประเทศที่ครบกำหนดใน 1 ปี และยอดรวมเงินกู้ยืมที่มีการจ่ายผลตอบแทนอ้างอิงกับตัวแปรหรือมีอนุพันธ์ทางการเงินแฝงในปัจจุบัน อัตราส่วนการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเท่ากับร้อยละ 6

การโอนสินทรัพย์สภาพคล่องข้ามบัญชี (Carry-Over Provision) จะกระทำได้ในส่วนที่เป็นเงินฝากที่ ธปท. (เงินสำรอง) เท่านั้น โดยสามารถโอนข้ามบัญชีได้ไม่เกินร้อยละ 5 ของเงินสำรองที่ต้องดำรง การโอนเงินสำรองข้ามบัญชีทำได้ทั้ง 2 ด้าน กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์สามารถดำรงเงินฝากที่ ธปท. ได้ต่ำกว่าที่กำหนดในบัญชีนี้ และชดเชยปริมาณเงินสำรองที่ขาด ในบัญชีถัดไป ในขณะเดียวกัน ธนาคารพาณิชย์ก็สามารถโอนเงินสำรองส่วนที่ดำรงเกินในบัญชีนี้ ไปนับเป็นส่วนหนึ่งของเงินสำรองที่ต้องดำรงในบัญชีถัดไปได้ การโอนเงินสำรองข้ามบัญชีได้จะช่วยลดความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินในช่วงวันสิ้นบัญชีได้ดี

2.) การดำเนินการผ่านตลาดการเงิน (Open Market Operations หรือ OMOs) ในการดำเนินการผ่านตลาดการเงิน ธปท. จะปรับสภาพคล่องโดยการเข้าทำธุรกรรมในตลาดการเงิน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระดับเงินสำรองของระบบสถาบันการเงิน (Banks' Reserves หรือ เงินฝากของสถาบันการเงินที่ ธปท.) และมีผลต่อเนื่องถึงอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในตลาดเงิน OMOs เป็นเครื่องมือหลักในการรักษาระดับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย และในการดูแลให้สภาพคล่องในระบบมีเพียงพอต่อความต้องการของระบบธนาคารพาณิชย์ในการดำรงเงินสำรอง (สินทรัพย์สภาพคล่องในส่วนที่เป็นเงินฝากที่ ธปท.) และการชำระบัญชี (Demand for Settlement Balance) โดย ธปท. ดำเนินการผ่านเครื่องมือ OMOs หลัก 4 ช่องทาง คือ

2.1) การทำธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตร (Repurchase Operations)

2.2.) การทำธุรกรรมซื้อขายขาดหลักทรัพย์รัฐบาล

2.3.) การออกพันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย

2.4.) สวอปเงินตราต่างประเทศ

3.) หน้าต่างตั้งรับ (Standing Facilities) ธปท. มีหน้าต่างตั้งรับเพื่อเสริมสภาพคล่องให้สถาบันการเงินเรียกว่าหน้าต่างสภาพคล่องสิ้นวัน (End-of-Day Liquidity Window) ซึ่งเป็นช่องทางให้สถาบันการเงินสามารถเข้ามากู้ยืมเงินระยะข้ามคืนกับ ธปท. โดยมีพันธบัตรเป็นหลักประกัน ในกรณีที่สถาบันการเงินขาดสภาพคล่อง ในช่วงสิ้นวัน และไม่สามารถหาเงินกู้ยืมจากแหล่งอื่นได้ สถาบันการเงินที่สามารถขอกู้ยืมผ่านหน้าต่างนี้ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ สำหรับวงเงินกู้แม้จะไม่มีวงจำกัดวงเงินรายสถาบัน แต่หลักทรัพย์ค้ำประกันของสถาบันการเงินจะเป็นตัวจำกัดวงเงินกู้โดยปริยาย

การเสริมสภาพคล่องสิ้นวันในลักษณะนี้ นับเป็นส่วนหนึ่งของระบบบาทเน็ตซึ่งเป็นระบบการชำระเงินแบบ RTGS (Real Time Gross Settlement) ที่มีการให้กู้ยืมแบบไม่เสียดอกเบี้ยผ่าน Intraday Liquidity Facility (ILF) เพื่อหล่อลื่นระบบการชำระเงินระหว่างวัน ในกรณีที่สถาบันการเงินชำระคืน ILF มิได้ภายใน สิ้นวัน จะจำเป็นต้องกู้เงิน ILF ข้ามคืน (Spill-over) โดยจะต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราเดียวกับอัตราดอกเบี้ยของหน้าต่างสภาพคล่องสิ้นวัน เปรียบเสมือนกับสถาบันการเงินนั้นได้ขอกู้ยืมผ่านหน้าต่างสภาพคล่องสิ้นวันอัตราดอกเบี้ยของหน้าต่างสภาพคล่องสิ้นวัน เท่ากับอัตราดอกเบี้ยนโยบายบวกส่วนต่าง (Margin) ซึ่งในปัจจุบัน

ธปท. กำหนดส่วนต่าง ให้เท่ากับร้อยละ 1.5 ณ อัตราดอกเบี้ยนโยบายปัจจุบันที่ร้อยละ 4.75 ต่อปี อัตราดอกเบี้ยของหน้าต่างสภาพคล่องสั้นวันจะอยู่ที่ร้อยละ 5.5 ต่อปี

พันธบัตรที่สถาบันการเงินสามารถนำมาใช้เป็นหลักประกันการกู้ยืมผ่านหน้าต่างสภาพคล่องสั้นวันเป็นประเภทเดียวกับพันธบัตรที่ใช้ในธุรกรรมซื้อคืนพันธบัตร ซึ่งได้แก่ พันธบัตรรัฐบาล ตั๋วเงินคลัง พันธบัตรกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ พันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลค้ำประกัน และพันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย โดย ธปท. จะใช้ Haircuts ในอัตราร้อยละ 10 กับพันธบัตรทุกประเภท

แม้ว่าการกู้ยืมจริงผ่านหน้าต่างสภาพคล่องสั้นวันนี้จะมีปริมาณค่อนข้างน้อย แต่การมีหน้าต่างนี้เป็นกลไกสำคัญ ที่ช่วยรักษาเสถียรภาพในตลาดเงิน โดยทำหน้าที่เป็น Safety valve ของระบบ และอัตราดอกเบี้ยของหน้าต่างนี้จะเป็นเพดาน (Cap) ของอัตราดอกเบี้ยระยะข้ามคืนในตลาด

แบบจำลองเศรษฐกิจสำหรับนโยบายการเงินภายใต้กรอบ Inflation Targeting

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาครายได้รวมมาใช้ในการพยากรณ์อัตราเงินเฟ้อและเป็นเครื่องมือในการช่วยกำหนดนโยบาย ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายการเงินเห็นว่า การกำหนดนโยบายจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นในการคำนวณหากรอบนโยบายการเงินที่เหมาะสม (Policy Optimization) จึงให้น้ำหนักความสำคัญร้อยละ 60 กับเป้าหมายเงินเฟ้อพื้นฐาน และร้อยละ 40 กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค เป็นระบบสมการที่แสดงความสัมพันธ์และกลไกในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการดำเนินนโยบายการเงิน โดยนำมาประยุกต์ใช้เพื่อ

- 1). นำผลพยากรณ์เศรษฐกิจมาเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการนโยบายการเงิน (Monetary Policy Committee) ประเมินภาวะเศรษฐกิจและเงินเฟ้อในการตัดสินใจนโยบายการเงิน
- 2). ช่วยในการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์และนโยบายสำคัญทางเศรษฐกิจต่อเศรษฐกิจมหภาค เช่น ศึกษาผลกระทบของราคาน้ำมัน และอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อภาวะเศรษฐกิจ

3). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการเงินและอัตราเงินเฟ้อ ทั้งขนาดและความล่าช้าในการส่งผลกระทบ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายการเงินยังมีอีกส่วนหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญคือ การใช้ดุลยพินิจ (Judgment) ของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ในที่นี้หมายถึง คณะกรรมการนโยบายการเงิน ซึ่งจะคาดการณ์เศรษฐกิจโดยพิจารณาจากแบบจำลองประกอบกับเหตุการณ์หรือปัจจัยที่ไม่สามารถอธิบายได้จากแบบจำลอง

กลไกการทำงานของนโยบายการเงิน

การดำเนินนโยบายการเงินเพื่อควบคุมอัตราเงินเฟ้อเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาประมาณ 1-2 ปี นับตั้งแต่คณะกรรมการประกาศปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยนโยบาย โดยจะส่งผลกระทบผ่านระบบการเงินในช่องทางต่าง ๆ ซึ่งจะขยายวงกว้างไปสู่การเปลี่ยนแปลงของการใช้จ่ายและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจและจะส่งผลกระทบต่อปริมาณการผลิตและอัตราเงินเฟ้อ ในที่สุดโดยการส่งผ่านผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยทางการผ่านระบบการเงินมีช่องทางสำคัญอยู่ 5 ช่องทางได้แก่

- 1) ช่องทางอัตราดอกเบี้ย
- 2) ปริมาณสินเชื่อในระบบ
- 3) ราคาหลักทรัพย์และราคาตราสารหนี้
- 4) การคาดการณ์ของภาคเอกชนเกี่ยวกับอัตราเงินเฟ้อและภาวะเศรษฐกิจ
- 5) อัตราแลกเปลี่ยน

Inflation targeting และกลไกการทำงานของนโยบายการเงิน

กรอบ Inflation targeting จะสร้างความโปร่งใสให้กับการดำเนินนโยบายการเงิน โดย

- 1) กำหนดให้การรักษาเสถียรภาพของระดับราคาเป็นเป้าหมายหลักของการดำเนินนโยบายการเงิน

- 2) การประกาศเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อที่ชัดเจน ตรวจสอบได้
- 3) การเริ่มใช้อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นเป็นเครื่องมือส่งสัญญาณทางการเงินของคณะกรรมการนโยบายการเงิน
- 4) การเปิดเผยข้อมูลการเงินและภาวะเศรษฐกิจ และเสริมสร้างความเข้าใจของสาธารณชนต่อการดำเนินนโยบายการเงิน โดยการเผยแพร่รายงานแนวโน้มเงินเฟ้อ และรายงานต่อรัฐสภาทุก ๆ 6 เดือนเป็นต้น

ความโปร่งใสและความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินนโยบายของทางการจะช่วยให้ภาคเอกชนสามารถคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ และตลาดภาคการเงินสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องรอสัญญาณจากคณะกรรมการฯ ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของนโยบายการเงิน

2.1.4 พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และการควบคุมและดูแลราคาสินค้าและบริการต่างๆโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและการป้องกันการผูกขาด เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงได้มีมติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าว และมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ขึ้นแทน โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ หรือ กกร. โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจในการประกาศกำหนดให้สินค้าหรือบริการใดเป็นสินค้าหรือบริการควบคุม กำหนดมาตรการที่ใช้สำหรับสินค้าหรือบริการควบคุม สั่งให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม แจ้งข้อเท็จจริงตามมาตรา 26 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงราคาสินค้าและบริการ และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ถือว่าเป็นการทำให้ราคาต่ำเกินสมควร หรือสูงเกินสมควร หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนของราคาหรือบริการตามมาตรา 29 วรรคสอง รวมทั้งให้อำนาจในการพิจารณาเรื่องที่มีการร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายเนื่องจากการกระทำอันมีผลกระทบต่อราคา และให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่วนจังหวัดว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ หรือ สำนักงาน กจร. ขึ้นในทุกจังหวัด มีพาณิชย์จังหวัดเป็นหัวหน้าสำนักงาน มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามควบคุมราคาสินค้าตามที่กำหนดจากส่วนกลาง โดยได้

บัญญัติบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและบริการไว้ในหมวดที่ 3 (มาตรา 24-31) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

คณะรัฐมนตรีได้มอบอำนาจให้ กกร.ทำการพิจารณาทบทวนและกำหนดรายราคาสินค้าควบคุม ซึ่งมีระยะเวลาการควบคุมไม่เกิน 1 ปีเว้นแต่จะมีการออกประกาศใหม่ โดยให้อำนาจ กกร.ในการกำหนดราคาซื้อหรือราคาจำหน่ายสินค้าและบริการควบคุม ตลอดจนการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรการและเงื่อนไขในการผลิต จำหน่าย การจัดเก็บบริการและสินค้าควบคุม กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกักตุนสินค้า ห้ามมิให้ผู้ประกอบการหยุดหรือปฏิเสธการให้บริการตามปกติ และบทลงโทษต่อผู้ฝ่าฝืนข้อกำหนดต่างๆ

การควบคุมและดูแลราคาสินค้าและบริการต่างๆโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ทำหน้าที่กำกับดูแลสินค้าอุปโภคบริโภค ทั้งด้านราคา ปริมาณ และคุณภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์และเกิดความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญว่าด้วยการติดตามดูแลราคาสินค้าและบริการ โดยแบ่งเป็น 3 กรณี ดังนี้

1. ในภาวะปกติ ที่ต้นทุนสินค้าส่วนใหญ่ไม่สูงขึ้นหรือสูงขึ้นไม่เกินร้อยละ 5 ทำให้ราคาสินค้าอุปโภคบริโภค มีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย แต่ปริมาณสินค้ามีเพียงพอกับความต้องการ ไม่ขาดแคลน กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ มีมาตรการในการกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการ ดังนี้

- ติดตามภาวะราคาจำหน่ายอย่างใกล้ชิด โดยให้ราคาสินค้าสอดคล้องกับภาวะต้นทุนที่แท้จริง ให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการ และกระจายถึงผู้บริโภคอย่างทั่วถึง โดยกำหนดสินค้าที่เฝ้าติดตามเพื่อสร้างระบบการติดตามเพื่อเตือนภัย (Warning System)

- ตรวจสอบติดตามกำกับดูแล ป้องกันการฉวยโอกาสเอาเปรียบผู้บริโภค ให้มีการตรวจสอบผู้ประกอบการค้าในแหล่งผลิต ตลาดสด แหล่งจำหน่ายเป็นประจำ เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยใช้อำนาจตามมาตรา 29 และมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และกำหนดการลงโทษไว้ในชั้นสูงสุดทางอาญา

- ตรึงราคาจำหน่ายสินค้า โดยขอความร่วมมือผู้ประกอบการ แจ้งการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้า และเหตุผลก่อนการออกจำหน่าย

- คงมาตรการกฎหมายในการควบคุมสินค้า และบริการในปัจจุบัน คือ กำหนดสินค้าและบริการควบคุม จำนวน 18 รายการ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 และการกำหนดใช้มาตรการดูแลตามมาตรา 25 และ มาตรา 26 รวมทั้งกำหนดให้ปิดป้ายแสดงราคาสินค้าและบริการตามที่กำหนดไว้

2. ในภาวะผิดปกติ ที่ต้นทุนสินค้าปรับสูงขึ้นทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น ร้อยละ 5 – 20 ปริมาณสินค้ามีเพียงพอกับความต้องการ ยังไม่ขาดแคลน กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ มีมาตรการในการกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการดังนี้

- กำหนดรายการสินค้าและบริการควบคุมเพิ่มเติม ตามความจำเป็นและสถานการณ์ ของสินค้าแต่ละชนิด และกำหนดใช้มาตรการควบคุมด้านราคา เพื่อมิให้ผู้บริโภคต้องรับภาระและเดือดร้อน จากภาวะราคาสินค้าและบริการปรับสูงขึ้น เช่น การกำหนดราคาจำหน่าย หรือ การกำหนดอัตรากำไรสูงสุดต่อหน่วย ส่วนเหลือมการค้าในแต่ละช่วงการค้า

- จัดการระบบการผลิตและการจำหน่ายสินค้า รวมถึงสินค้าที่เป็นปัจจัยการผลิตให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน โดยตรวจสอบปริมาณการผลิตการจำหน่ายของสินค้า และวัตถุดิบอย่างใกล้ชิด

- ป้องกันมิให้เกิดการกักตุนสินค้า โดยใช้มาตรการ ตามมาตรา 25 เพิ่มเติม คือ กำหนดมาตรการกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย แจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ แผนการผลิต แผนการจำหน่าย หรือ กำหนดให้มีการเก็บ หรือเพิ่มปริมาณการเก็บสำรอง

- เชื่อมโยงให้ผู้จำหน่ายปลีกรับสินค้าโดยตรงจากผู้ผลิต/ผู้แทนจำหน่าย เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการจำหน่ายสินค้า และให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าได้ในราคาที่ลดลง

3. ในภาวะวิกฤต ที่ต้นทุนสินค้าปรับสูงขึ้นมาก วัตถุดิบสำคัญในการผลิตสินค้าเริ่มขาดแคลน ทำให้สินค้าปรับราคาสูงขึ้นมากกว่า ร้อยละ 20 ปริมาณสินค้าเริ่มขาดแคลน และอาจไม่เพียงพอกับความต้องการ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ มีมาตรการในการกำกับดูแลราคาสินค้าและบริการดังนี้

- กำหนดรายการสินค้าควบคุมเพิ่มเติม ให้ครอบคลุมถึงสินค้าจำเป็นแก่การครองชีพ และสินค้าที่เป็นปัจจัยในการผลิตที่สำคัญ
- ควบคุมราคาจำหน่ายอย่างเข้มงวด โดยการกำหนดราคาจำหน่าย และห้ามการจำหน่ายเกินกว่าราคาที่กำหนด
- ควบคุมปริมาณการใช้ จำหน่าย หรือเปลี่ยนสภาพสินค้า รวมทั้งควบคุมการขนย้าย เพื่อจัดสรรให้ปริมาณสินค้าเพียงพอกับความต้องการ และเกิดกระจายอย่างเป็นธรรม
- กำหนดให้มีการปันส่วนสินค้า ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่กำหนด เพื่อให้สินค้า มีเพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภค
- จัดหาสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ จัดระบบการจำหน่าย ให้ประชาชนมีสินค้า เพียงพอกับความต้องการในการครองชีพ

โดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้มีการกำหนดระดับความสำคัญของสินค้าและบริการเป็น 3 ประเภทดังนี้ ดังนี้

1. Sensitive List (SL) เป็นสินค้าและบริการที่มีความอ่อนไหวเป็นพิเศษ ติดตามราคาและภาวะทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นประจำทุกวัน พร้อมทั้งให้เจ้าหน้าที่สำนักตรวจสอบและปฏิบัติการตรวจสอบราคาจำหน่ายเข้มงวดและต่อเนื่อง ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และหากเกิดภาวะวิกฤตอาจ กำหนดมาตรการเพิ่มเติม ดังนี้

1. กำหนดรายการสินค้าและบริการควบคุมเพิ่มเติม
2. ควบคุมราคาจำหน่ายอย่างเข้มงวด
3. กำหนดให้มีการปันส่วนสินค้า
4. จัดหาสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพ และจัดระบบการจำหน่าย ให้มีสินค้าเพียงพอกับความต้องการ

2. Priority Watch List (PWL) เป็นสินค้าที่ติดตาม ภาวะและสถานการณ์อย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง โดยให้เจ้าหน้าที่สำนักตรวจสอบและปฏิบัติการ ตรวจสอบราคาจำหน่ายและหากเกิดภาวะวิกฤตอาจกำหนดมาตรการเพิ่มเติม ดังนี้

1. เชื้อมโยงให้ผู้จำหน่ายปลีกรับสินค้าโดยตรงจากผู้ผลิต/ผู้จำหน่าย
2. จัดระบบการผลิตและจำหน่ายสินค้า รวมถึงสินค้าที่เป็นปัจจัยการผลิต
3. ป้องกันมิให้เกิดการกักตุนสินค้า

3. Watch List (WL) ในภาวะปกติ ได้กำหนดมาตรการในการกำกับดูแล ดังนี้

1. ติดตามภาวะราคาและสถานการณ์สินค้าและบริการเป็นประจำทุกปีกรัษ รวมทั้งตรวจสอบและกำกับดูแลมิให้มีการขวยโอกาสเอาเปรียบผู้บริโภค โดยสำนักตรวจสอบและปฏิบัติการ
2. เปิดสายด่วน 1569 ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่มักกล่าวถึงความสำคัญของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้เป้าหมายเงินเฟ้อ แต่ก็ไม่ได้ทำการวิเคราะห์โดยละเอียดถึงผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อนโยบายการเงินแต่อย่างใด มีเพียงงานวิจัยของ Cufer et al. (2000) เท่านั้นที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบอย่างละเอียดถึงผลของการตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณดัชนีราคา

Masson et al. (1998) และ Debelle (2001) กล่าวถึงผลของการควบคุมราคากับการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้เป้าหมายเงินเฟ้อในประเทศกำลังพัฒนาว่า ในประเทศกำลังพัฒนา รายการสินค้าควบคุมนั้นมีสัดส่วนน้ำหนักสูงในตะกร้าดัชนีราคาและส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของอัตราเงินเฟ้อในระยะสั้น ดังนั้น การพยากรณ์อัตราเงินเฟ้อที่เหมาะสมควรรวมเอาผลกระทบของระยะเวลาและขอบเขตการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมไว้ในกำนวนด้วย อย่างไรก็ตามก็ดี ธนาคารกลางอาจต้องเตรียมวิธีการในการจัดการกับระดับราคาโดยรวมที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องสินค้าบางส่วนพ้นจากการควบคุม หากแต่ต้องมุ่งประเด็นความสนใจไปที่การป้องกันการเพิ่มขึ้นของราคาอันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดของอัตราเงินเฟ้อในอนาคต

Buddhari และ Chensavasdijai (2003) ทำการวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของการส่งผ่านผลของอัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate pass trough) ในประเทศไทยโดยใช้ข้อมูล

ตั้งแต่ปี 1990 ถึงไตรมาสที่ 1 ปี 2003 โดยใช้แบบจำลองเศรษฐศาสตร์มหภาคของธนาคารแห่งประเทศไทย (BOTMM) และแบบจำลอง non-structural vector autoregression (VAR) พบว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนสินค้าควบคุมราคาในระบบเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ระดับความรุนแรงของการส่งผ่านผลของอัตราแลกเปลี่ยนในช่วงหลังเกิดวิกฤตทางการเงินของประเทศไทยลดลงเมื่อเทียบกับช่วงที่เกิดวิกฤต

Chantanahom et al. (2004) ทำการวิเคราะห์หาสาเหตุของการลู่ออกจากกันระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้ผลิตพบว่า การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนของสินค้าควบคุมในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภค เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคตามกลุ่มต่างๆ มีความถี่ของการปรับราคาขึ้นลดลงเมื่อเทียบกับช่วงก่อนวิกฤต ในขณะที่ความถี่การปรับเพิ่มราคาของราคาสินค้าที่เป็นต้นทุนการผลิตเมื่อแยกพิจารณาตามกลุ่มไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับช่วงก่อนวิกฤต ทำให้เกิดการลู่ออกจากกันของดัชนีราคาทั้งสอง

Mallikamas และ Ponsaparn (2005) ทำการศึกษาเพื่อหาสาเหตุการลู่ออก (Divergence) ระหว่าง ดัชนีราคาผู้ผลิตและดัชนีราคาผู้บริโภค และสาเหตุการลู่ออกระหว่างดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานพบว่า การควบคุมราคาสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการปรับตัวเงินเพื่อทั้งสาม

Cufer et al. (2000) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบอย่างละเอียดถึงผลของการตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณดัชนีราคาที่มีต่อความครอบคลุมและความชัดเจนในการส่งสัญญาณทางเศรษฐกิจของดัชนีราคา โดยใช้อัตราเงินเฟ้อรายปีที่คำนวณจากข้อมูลรายเดือนของประเทศสโลวีเนียในช่วงปี 1994-1997 ประเด็นการศึกษาได้แก่ ผลการตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณดัชนีราคาที่มีต่อความครอบคลุมและความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของดัชนีราคา มีผลการศึกษาดังนี้

ผลการตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณดัชนีราคาที่มีต่อ Index's comprehensiveness พบว่า ในระยะสั้น เนื่องจากสินค้าควบคุมมีสัดส่วนสูงถึง 30% เมื่อเทียบกับจำนวนสินค้าทั้งหมดในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาของสโลวีเนีย และการเปลี่ยนแปลงราคามีการเบี่ยงเบนอย่างมีนัยสำคัญดังนั้นในระยะสั้น การตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณดัชนีราคาจะทำให้ดัชนีราคาที่คำนวณได้ไม่สะท้อนค่าครองชีพที่แท้จริง ส่วนในระยะยาวนั้น จากการทำ Unit roots tests โดยวิธี unit root statistic, Phillips-Perron non-parametric test และ Augmented Dickey-Fuller ผลที่ได้คือ อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม stationary แต่ อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติอาจจะ non-stationary หมายถึง อัตราเงินเฟ้อทั้งสองประเภทอาจไม่มีความสัมพันธ์

กันในระยะยาว จากนั้นใช้ Vector Error Correction Mechanism (VECM) (Johansen, 1988) และ single-equation test (Pesaran, Shin and Smith, 1996) ทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว (cointegrating relationship) ของตัวแปรทั้งสอง พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวต่อกัน จากข้อมูลพบว่า ราคาสินค้าควบคุมมีการเคลื่อนไหวไปในทางเดียวกับราคาสินค้าที่ไม่มีการควบคุม จึงสามารถสรุปได้ว่า หากราคาสินค้าที่ไม่มีการควบคุมนั้นอยู่ในเป้าหมายที่กำหนด ราคาสินค้าควบคุมก็จะอยู่ในระดับเป้าหมายด้วยเช่นกัน ดังนั้นในระยะยาว การตัดราคาสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณจึงไม่ส่งผลกระทบต่อดัชนีราคาโดยรวมแต่อย่างใด

ผลการตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณดัชนีราคาที่มีต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคา สามารถแบ่งเป็นประเด็นย่อยๆ ได้ดังนี้

ประการแรกเมื่อตัดรายการสินค้าควบคุมออกและคำนวณดัชนีราคาจากสินค้าที่ไม่มีการควบคุมเท่านั้น พบว่าจากนั้นพิจารณาความผันผวนของดัชนีคือ ดัชนีราคาสินค้าโดยรวม ดัชนีราคาสินค้าปกติ และดัชนีราคาสินค้าควบคุม โดยใช้ Conditional standard deviation พบว่า ดัชนีราคาสินค้าปกติที่คำนวณได้ไม่ได้มีความผันผวนต่ำกว่าดัชนีราคาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญแต่อย่างใด ดังนั้นการตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณดัชนีราคาจึงไม่มีผลต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคา ประการที่สอง ราคาสินค้าควบคุมมักมีการตอบสนองทางลบต่อนโยบายการเงิน อย่างไรก็ดี ไม่สามารถตัดสินได้ว่าการตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณดัชนีราคาจะส่งผลอย่างไรต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคา เนื่องจากวิธีการที่นำมาทดสอบไม่เหมาะสมนัก

ประการที่สาม งานวิจัยนี้ทำการทดสอบ คุณสมบัติการเป็นตัวแปรภายนอกของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม โดยใช้ single-equation model เพื่อทดสอบ simultaneity bias (Spencer and Berk, 1981) พบว่า อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมในปัจจุบันเป็นตัวแปรภายนอกขณะที่ อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติในปัจจุบันเป็นตัวแปรตาม และสามารถพิจารณาว่าราคาสินค้าควบคุมเป็นตัวแปรภายนอกได้ในกรณีที่ อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมในอดีตมีผลต่ออัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติในปัจจุบันแต่อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมในปัจจุบันไม่ขึ้นกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติในอดีต และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Granger Causality test พบว่า อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีผลต่ออัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติแต่อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติไม่มีผลต่ออัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม จากนั้นทดสอบว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเป็นตัวแปรภายนอกหรือไม่โดยวิธี VECM พบว่า อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเป็นตัวแปรภายนอกจึงสรุปได้ว่า ราคาสินค้าควบคุมมีผลต่อราคาสินค้าปกติ ดังนั้น การตัดรายการควบคุมออกจากการคำนวณดัชนีราคาจะทำให้นโยบายมีการ

ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงข้างล่าง นอกจากนี้ยังพบว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเป็นปัจจัยภายนอกต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของสินค้าที่ไม่มีการควบคุม ดังนั้นนโยบายการเงินจึงไม่มีอิทธิพลต่อราคาสินค้าควบคุม

ประการที่สี่ ใช้ Unrestricted VAR เพื่อทดสอบว่า ความแปรปรวนในอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติที่ผ่านมาเป็นผลเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมากน้อยเพียงใด พบว่า ความเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดในสินค้าควบคุมมีผลต่อความแปรปรวนในอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติอย่างมีนัยสำคัญ (40%-50% ในช่วงเวลา 6 เดือนหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลง) การที่ไม่รวมเอาผลกระทบรอบแรก (first – round effect) ของการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมจะทำให้ ความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของดัชนีราคาลดลง

ประการสุดท้าย คือ ราคาสินค้าควบคุมมีความสัมพันธ์กับ Permanent supply shock ค่อนข้างมากในขณะที่มีการตอบสนองต่อ demand shock น้อยเมื่อเทียบกับราคาสินค้าที่ไม่มีการควบคุม โดยดัชนีราคาที่ดีควรจัดผลทางตรง (direct effect) และรวมผลทางอ้อม (indirect effect) ในการคำนวณ ดังนั้นเมื่อหักล้างกันแล้วจึงไม่มีผลเสียที่มีนัยสำคัญต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของดัชนีราคา เนื่องมาจากการกีดกันการค้าสินค้าควบคุมออกจากการค้าดัชนีราคา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาผลกระทบของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อและการดำเนินนโยบายการเงินในประเทศไทย โดยวิเคราะห์ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานในประเด็นความครอบคลุมและความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคา และศึกษาผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินในกรณีที่เกิด Shock ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้ข้อมูลค่าใช้จ่ายจริงรายเดือนที่ใช้ไปในการซื้อสินค้าต่างๆ ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคแบบรายภาค ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2545 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ข้อมูลรายการสินค้าควบคุมตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2545 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 ข้อมูลอัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะเวลา 14 วัน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2545 ถึง เดือนกันยายน พ.ศ. 2549 และข้อมูลรายเดือนราคาน้ำมันดิบตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 โดยข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลประเภททุติยภูมิ

ราคาของน้ำมันที่ใช้ในการพิจารณาเพื่อเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อใช้ราคาน้ำมันจากตลาดดูไบ ซึ่งเป็นตลาดน้ำมันขนาดใหญ่ที่ราคาน้ำมันในประเทศใช้ในการอ้างอิงราคาอยู่ในปัจจุบันโดยใช้ราคารายเดือนในรูปของค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.1 การคำนวณอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม

ในขั้นแรก ทำการสร้างดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานของสินค้าควบคุมและสินค้าปกติ โดยใช้วิธีการคำนวณเช่นเดียวกับการคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยใช้ พ.ศ. 2545 เป็นปีฐาน

$$I_t = \left[\frac{\sum \frac{P_t}{P_{t-1}} * P_{t-1} Q_0}{\sum P_{t-1} Q_0} \right] * I_{t-1}$$

โดยกำหนดให้

I_t หมายถึงดัชนีราคาสินค้า ณ เวลา t

I_{t-1} หมายถึงดัชนีราคาสินค้า ณ เวลา t-1

P_t หมายถึงราคาสินค้า ณ เวลา t

P_{t-1} หมายถึงราคาสินค้า ณ เวลา t-1

$P_{t-1} Q_0$ หมายถึงค่าใช้จ่ายหรือน้ำหนักแต่ละรายการ ณ เวลาปัจจุบัน

$P_t Q_0$ หมายถึงค่าใช้จ่ายหรือน้ำหนักแต่ละรายการ ณ ปีฐาน

ในขั้นต่อมา ทำการคำนวณหาอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานของสินค้าควบคุมและสินค้าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนเดียวกันในปีก่อนหน้า

$$\pi_{i,t} = \frac{(I_{i,t} - I_{i,t-1})}{I_{i,t-1}} * 100$$

โดยกำหนดให้

$\pi_{i,t}$ หมายถึง อัตราเงินเฟ้อในเดือนที่ i ปีที่ t ที่ต้องการคำนวณ

$I_{i,t}$ หมายถึง ดัชนีราคาในเดือนที่ i ปีที่ t ที่ต้องการคำนวณ

$I_{i,t-1}$ หมายถึง ดัชนีราคาในเดือนเดียวกัน ของปีที่ t-1 (ปีก่อนหน้า)

3.2.2 การทดสอบผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อ

ในระยะสั้นพิจารณาจากน้ำหนักของสินค้าควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไป อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม ส่วนในระยะยาวพิจารณาจากค่าความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวโดยใช้วิธี Cointegration test

การทดสอบคุณสมบัติ Stationary

เนื่องจากต้องการทดสอบว่าในระยะยาวอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพต่อกันหรือไม่ ซึ่งพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าทั้งสองกลุ่มในลักษณะอนุกรมเวลา (Time series) จึงต้องทำการทดสอบว่าการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าทั้งสองกลุ่มมีคุณสมบัติ stationary หรือไม่ซึ่งสามารถทดสอบได้โดยการทำ unit root test

ในการทดลองใช้การทดสอบหา Unit root ตามวิธี Augmented Dickey Fuller (ADF) ซึ่งเป็นวิธีการซึ่งรวมเอา lag ถัดไปของตัวแปรนั้นเข้ามารวมในการทดสอบ โดยมีสมการดังต่อไปนี้

$$\Delta X_t = \alpha_0 + \alpha_1 t + \beta X_{t-1} + \sum_{i=1}^p \theta_i \Delta X_{t-i} + \varepsilon_t$$

โดยทำการเลือก Optimal lag จากจำนวน lag ที่ทำให้ค่า AIC ต่ำที่สุด โดยมีสมมติฐานในการทดสอบ Unit root ดังนี้

$$H_0 : |\beta| = 0, X_t \approx \text{unitroot}$$

$$H_1 : |\beta| < 0, X_t \approx \text{stationary}$$

จากการทดสอบสมมติฐานข้างต้น พิจารณาค่าสถิติ t ของสัมประสิทธิ์ β ในรูปค่าสัมบูรณ์ โดยหากมีค่ามากกว่าค่าวิกฤตจากตารางสถิติของ Mackinnon จะสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักและยอมรับว่า X_t stationary แต่หากมีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤตแสดงว่า X_t เป็น unit root

Cointegration Test

Cointegration เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวว่ามีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว (Cointegrating Relationship) ต่อกันหรือไม่ โดยการทดสอบว่าตัวแปร X_t และ Y_t มี cointegrating relationship ใช้วิธี Johansen's CI Test (Enders, 1995, p.396-400) ซึ่งเป็นการทดสอบว่าตัวแปรภายในที่ใช้ในโครงสร้างของ VAR มีความสัมพันธ์ระยะยาวหรือไม่ รูปแบบของ VAR จะไม่สามารถหาค่าได้หาก Y ไม่เกิด Co-integration คือไม่เกิด stationary linear combination (long-term linear relationship) การเกิด stationary linear combinations สามารถมีได้มากกว่าหนึ่งแต่จะไม่เกินจำนวนของ ตัวแปรภายในในโครงสร้างของ VAR ซึ่งสามารถทดสอบได้ด้วยวิธี Johansen's CI Test ทำให้สามารถทราบว่าตัวแปรภายในที่ใช้มีความสัมพันธ์ระยะยาวหรือไม่ ถ้าตัวแปรภายในทุกตัวมีความสัมพันธ์ระยะยาวแสดงว่า Y เกิด stationary หากเกิด Co-integration ไม่ครบจะไม่สามารถ

สรุปได้ว่าตัวแปรที่ทดสอบได้เป็นตัวแปรภายในหรือภายนอกต้องทำการทดสอบด้วย exogeneity test ต่อไป

3.2.3 การทดสอบผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาไปยังนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อ

การทดสอบความผันผวน

อัตราเงินเฟ้อที่ดีต้องมีความผันผวนต่ำ ในข้อนี้จะทำการสังเกตผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อ โดยการเปรียบเทียบคุณสมบัติทางสถิติต่างๆของอัตราเงินเฟ้อสินค้าทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับกับค่าสถิติของค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไป 3 เดือนซึ่งใช้เป็น Benchmark ในการวัดแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อในปัจจุบัน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การทดสอบความสามารถในการจับแนวโน้มการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเฟ้อที่แท้จริง

ในส่วนนี้จะทำการทดสอบผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความสามารถในการจับแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อที่แท้จริง โดยใช้ค่า ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไป 3 เป็น Benchmark และพิจารณาจากค่า Root Mean Square Error (RMSE) และ Mean Absolute Value (MAD)

$$RMSE = \sqrt{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (\pi_i - \pi_i^{ma})^2}$$

$$MAD = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n |\pi_i - \pi_i^{ma}|$$

โดยกำหนดให้

π_i หมายถึง อัตราเงินเฟ้อที่ต้องการทดสอบ

π_i^{ma} หมายถึง ค่าเฉลี่ยอัตราเงินเฟ้อทั่วไป 3 เดือน

การทดสอบความสามารถในการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อในอนาคต

ในขั้นแรกเป็นการทดสอบ Variance decomposition เพื่อสังเกตแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติที่มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม ต่อมาทดสอบความสามารถในการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อในอนาคตดังนี้

1 พิจารณาจากค่า RMSE และ MAD ของอัตราเงินเฟ้อในปัจจุบันกับอัตราเงินเฟ้อในอนาคตในช่วง 6, 12, 18 และ 24 เดือนข้างหน้า

$$RMSE = \sqrt{\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n (\pi_{i+h} - \pi_i)^2}$$

$$MAD = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n |\pi_{i+h} - \pi_i|$$

โดยกำหนดให้

π_{i+h} หมายถึง อัตราเงินเฟ้อในอนาคตโดย $h=6, 12, 18, 24$

π_i หมายถึง อัตราเงินเฟ้อที่ต้องการทดสอบ

2 ทำการทดสอบความสามารถในการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อตามวิธีการของ Cogley (2002)

$$\pi_{i+h}^a - \pi_i^a = \alpha + \beta(\pi_i^a - \pi_i^b) + \varepsilon_i$$

โดยที่

π_i^a คือ อัตราเงินเฟ้อเป้าหมาย

π_i^b คือ อัตราเงินเฟ้อที่ต้องการทดสอบ

ทำการพิจารณาค่า β โดย

$|\beta| < 1$ β Overstate

$|\beta| > 1$ β Understate

ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ β ดังนี้

$$H_0 : (\beta = -1, \alpha = 0)$$

$$H_1 : (\beta \neq -1, \alpha \neq 0)$$

การทดสอบความสามารถในการตอบสนองหรือควบคุมได้โดยนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อ

ในหัวข้อนี้ทำการทดสอบว่าการควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความสามารถในการตอบสนองหรือควบคุมได้โดยนโยบายการเงินอย่างไร โดยในขั้นแรกเป็นการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลตามวิธี Granger Causality Test เพื่อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมเป็นตัวแปรภายนอกที่ไม่ถูกระทบโดยนโยบายการเงินหรือไม่ โดยมีสมมติฐานว่าการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมเป็นตัวแปรภายนอกที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการเงิน ก็ต่อเมื่อตัวมันเองในอดีตมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าปกติในช่วงเวลาปัจจุบัน แต่การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมในช่วงเวลาปัจจุบันจะต้องไม่ขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าปกติในอดีตและไม่ขึ้นกับตัวแปรนโยบายการเงินด้วย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วันกับอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆว่าอัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วันกับอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆหรือไม่ จากนั้นทำการทดสอบ Test of Exogeneity เพื่อทดสอบว่า อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเป็นตัวแปรภายนอกสำหรับอัตราเงินเฟ้อสินค้าทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานหรือไม่

Granger Causality Test

คือการทดสอบว่าอดีตของตัวแปรหนึ่งมีผลต่อค่าปัจจุบันของตัวแปรหนึ่งหรือไม่ (Dynamic relationship) ตัวอย่างเช่น การทดสอบแบบจำลองสำหรับ Granger-Causality of X on Y

$$Y_t = \alpha_0 + \alpha_1 Y_{t-1} + \alpha_2 Y_{t-2} + \dots + \alpha_p Y_{t-p} + \beta_1 X_{t-1} + \beta_2 X_{t-2} + \dots + \beta_p X_{t-p} + \varepsilon_t$$

$$H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_p = 0 \quad X \text{ does not Granger-cause } Y$$

$$H_1 : \beta_1 \neq \beta_2 \neq \dots \neq \beta_p \neq 0 \quad X \text{ Granger-causes } Y$$

Test of Exogeneity

เมื่อตัวแปรสองตัว (Z_1, Z_2) มีความสัมพันธ์ระยะยาว (สมมติให้อยู่ในรูป $Z_1(-1) - \theta * Z_2(-1) + \text{Constant} = 0$) เราสามารถหาว่า Z_2 เป็น weak exogenous และ strong exogenous ของ Z_1 ด้วยการสร้างสมการถดถอยแบบพลวัตของตัวแปร Z_2 (dynamic regression for z_2) เพื่อทดสอบว่า lagged ECM term มีนัยสำคัญหรือไม่

$$d(Z_2) = c(1) + c(2) * (Z_1(-1) - \theta * Z_2(-1)) + c(3) * d(Z_1(-1)) + c(4) * d(Z_1(-2)) + \dots + c(6) * d(Z_2(-1)) + c(7) * d(Z_2(-2)) + \dots$$

จากนั้นทดสอบว่า $c(2) = 0$ หรือไม่ ถ้า $c(2) \neq 0$ หรือไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่า Z_2 ไม่เป็น Weakly exogenous สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระยะสั้นของ Z_1 ถ้า $c(2) = 0$ ขั้นต่อมา สร้างสมการประมาณการสำหรับ $d(Z_2)$ เพื่อหาค่าความคลาดเคลื่อน (residuals) โดยกำหนดให้อยู่ในรูป $res1$ หลังจากนั้น ทำการทดสอบ $res1$ ว่ามีนัยสำคัญในสมการ Z_1 หรือไม่

$$d(Z_1) = c(1) + c(2) * Z_1(-1) + c(3) * Z_2(-1) + c(4) * d(Z_2) + c(5) * d(Z_2(-1)) + \dots + c(6) * d(Z_1(-1)) + \dots + c(7) * res1$$

จากนั้น ทดสอบว่า $c(7) = 0$ หรือไม่ ถ้าเป็นศูนย์ แสดงว่า Z_2 เป็น Weakly exogenous สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระยะสั้นของ Z_1 สุดท้าย ทดสอบโดย Granger Causality ว่า Z_1 g causes Z_2 หรือไม่ หากยอมรับสมมติฐานหลัก (Z_1 does not Granger Cause Z_2) แล้ว Z_2 มี

คุณสมบัติเป็น strongly exogenous for the estimation of the short-run parameters determining Z_1

3.2.4 การทดสอบผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงิน

ในหัวข้อนี้จะทำการพิจารณาในกรณีที่การเปลี่ยนแปลง (Shock) ที่เกิดขึ้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมัน โดยการพิจารณาลักษณะและขนาดการปรับตัวของราคาน้ำมัน และผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินในกรณีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในราคาน้ำมัน (oil price shock) ตามลำดับ

การศึกษากระบวนการปรับตัวของราคาน้ำมันและขนาดของ Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock

เพื่อศึกษาผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ ในกรณีที่การเปลี่ยนแปลง (Shock) ที่เกิดขึ้นเป็น supply shock โดยจำแนก shock ที่เกิดขึ้นเป็น 2 ประเภท ได้แก่ Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock โดยในการศึกษาลักษณะของ shock จะทำการประมาณสมการราคาซื้อน้ำมันดิบตลาดดูไบแบบ AR (1) ดังนี้

$$P_Oil_t = \beta_0 + \beta_1 P_Oil_{t-1} + v_t$$

โดยที่ $v_t = u_t + \varepsilon_t$

u_t = Permanent Oil Price Shock

ε_t = Temporary Oil Price Shock

รูปแบบความสัมพันธ์ของ u_t ที่เวลา t

$$\begin{aligned} u_t &= u_{t-1} + \xi_t \\ &= u_{t-2} + \xi_{t-1} + \xi_t \\ &= u_0 + \xi_1 + \xi_2 + \dots + \xi_{t-1} + \xi_t \end{aligned}$$

ความผันผวนของ Permanent Oil Price Shock (u_t) คือ $V(u_t) = t\sigma_u^2$

ดังนั้น ความผันผวนของ v_t คือ

$$\begin{aligned} V(v_t) &= V(u_t + \varepsilon_t) \\ &= t\sigma_u^2 + \sigma_\varepsilon^2 \end{aligned}$$

จากสมการความผันผวนดังกล่าวเราสามารถหาความผันผวนของ Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock จากการ estimate สมการ $v_t^2 = a + bt + \psi_t$ โดยที่ค่า $b = \sigma_u^2$, $a = \sigma_\varepsilon^2$

จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวเลขสองกลุ่มและปรับให้มีค่า Standard deviation ของกลุ่ม (σ) เท่ากับ 1 และนำค่า standard deviation ของ Permanent Oil Price Shock (u_t) และ Temporary Oil Price Shock (ε_t) คูณกลุ่มตัวเลขทั้งสองกลุ่ม เพื่อให้ชุดข้อมูลดังกล่าวมีการกระจายตัวแบบ Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock ตามลำดับ จากนั้นนำสัดส่วนที่ได้มาแยก Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock ออกจากความคลาดเคลื่อนของราคาน้ำมัน (v_t)

การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมราคาสินค้ากับ Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock

ในหัวข้อนี้จะทำการพิจารณา 2 วิธี โดยวิธีที่ 1 พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง shock ที่เกิดขึ้นและอัตราเงินเฟ้อชนิดต่างๆ และวิธีที่ 2 พิจารณาวานโยบายการเงินมีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมากน้อยเพียงใดตามงานศึกษาของ Figueiredo and Ferreira (2002) โดยใช้ Taylor rule กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (RP14) เป็นฟังก์ชันของ อัตราดอกเบี้ยนโยบายในช่วงเวลาก่อนหน้า อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ และอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมโดยมีสมการดังนี้

$$i_t = \alpha_1 + \alpha_2 i_{t-1} + (1 - \alpha_2) [\alpha_3 (\pi_{t-1}^{free} - \pi_{t-1}^*) + \alpha_4 (\pi_{t-1}^{adm} - \pi_{t-1}^*)] + \varepsilon_t$$

โดยกำหนดให้

i หมายถึง อัตราดอกเบี้ยนโยบาย (RP14)

π^{free} หมายถึง อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ

π^* หมายถึง อัตราเงินเฟ้อเป้าหมาย (1.75)

π^{adm} หมายถึง อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม

โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของผลต่างระหว่างอัตราเงินเฟ้อเป้าหมายกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมตามลำดับ (α_3 และ α_4) ซึ่งสัมประสิทธิ์ทั้งสองแสดงถึงค่าน้ำหนักที่ให้แก่อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมในการกำหนดอัตราดอกเบี้ย โดยหากสัมประสิทธิ์ตัวใดมีค่ามาก หมายถึง ค่าน้ำหนักที่ให้แก่อัตราเงินเฟ้อชนิดนั้นในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยมีมาก อัตราดอกเบี้ยที่ได้จึงจะตอบสนองต่ออัตราเงินเฟ้อชนิดนั้นเป็นอย่างดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาที่น่าเสนอในบทนี้ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับสินค้าควบคุม ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน ในส่วนที่สอง เป็นการวิเคราะห์ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ส่วนที่สามเป็นการวิเคราะห์ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาไปยังนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน โดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้แก่ ค่าความผันผวนและคุณสมบัติทางสถิติอื่นๆ ตลอดจนความสามารถในการจับแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อที่แท้จริง ความสามารถในการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อในอนาคต และ ความสามารถในการควบคุมหรือตอบสนองได้โดยนโยบายการเงิน ส่วนที่สี่ เป็นการวิเคราะห์ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

4.1 สินค้าควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน

หัวข้อนี้เป็นการอธิบายพฤติกรรมของอัตราเงินเฟ้อที่เกิดจากการควบคุมราคาสินค้าทั้งในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน โดยทำการแยกการราคาสินค้าควบคุมออกจากตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภค และแบ่งประเภทรายการสินค้าควบคุมได้ดังนี้

สินค้าควบคุมที่อยู่ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานแบ่งตามหน่วยงานที่ควบคุมได้ 2 กลุ่มได้แก่ สินค้าควบคุมโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ และสินค้าควบคุมโดยหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงคมนาคม กระทรวงการคลัง การไฟฟ้าและการประปา เป็นต้น

สินค้าควบคุมโดยหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่กระทรวงพาณิชย์ มีจำนวนรายการที่แน่นอนและมีมาตรการการควบคุมโดยทำการกำหนดราคาขายและหากจะมีการขึ้นราคาต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ส่วนใหญ่เป็นสินค้าและบริการในกลุ่มสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ค่าโดยสารรถประจำทาง ค่าไฟฟ้า ค่าประปา บุหรี่ และค่าบริการทางการศึกษา เป็นต้น

สินค้าควบคุมโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ โดยแต่ละประกาศจะมีอายุ 1 ปีและทำการ

พิจารณารายการสินค้าและบริการควบคุมใหม่ทุกๆปี โดยในช่วง พ.ศ. 2548-2549 มีการเปลี่ยนแปลงรายการสินค้าควบคุมโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ 5 ครั้ง ดังนี้

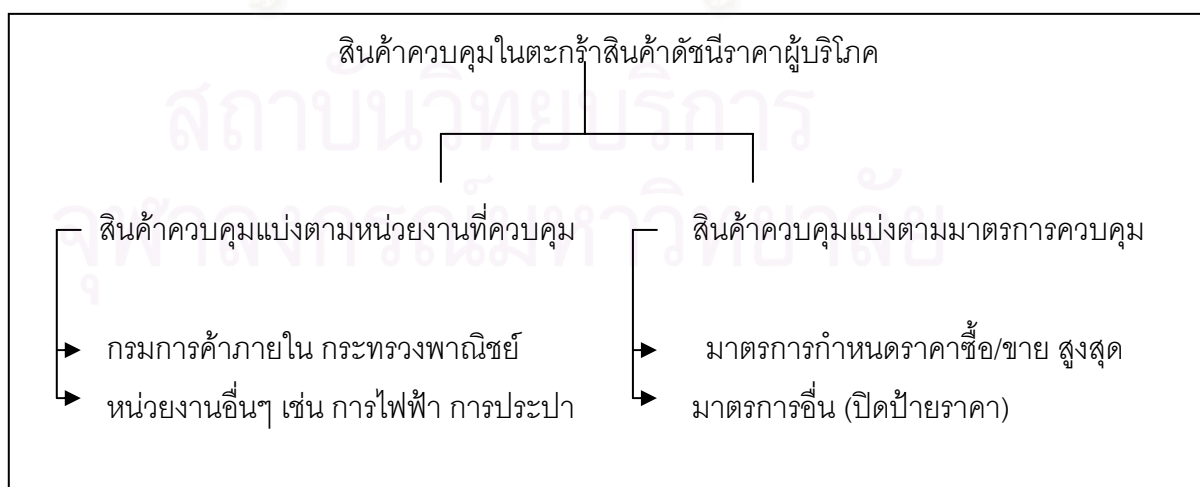
ตารางที่ 4.1 จำนวนสินค้าควบคุมโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

ครั้งที่	จำนวนสินค้าควบคุม (รายการ)
1(ม.ค พ.ศ. 2548)	18
2(พ.ค พ.ศ. 2548)	26
3(ต.ค พ.ศ. 2548)	37
4(ก.พ พ.ศ. 2549)	18
5(มี.ค พ.ศ. 2549)	35

ที่มา: กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ มีมาตรการในการควบคุมราคาสินค้าหลายมาตรการ² สำหรับรายการที่รวมอยู่ในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานส่วนใหญ่ใช้มาตรการควบคุมโดยการกำหนดให้ปิดป้ายแสดงราคา มีเพียง 3 รายการเท่านั้นที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุด ได้แก่ น้ำตาลทราย น้ำตาลทรายแดง และก๊าซหุงต้ม ดังนั้น หากจำแนกสินค้าควบคุมในตะกร้าดัชนีราคาทั้งสองออกตามมาตรการควบคุม พบว่าจะมีสินค้าควบคุม 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขาย และกลุ่มสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการอื่น (ปิดป้ายแสดงราคา)

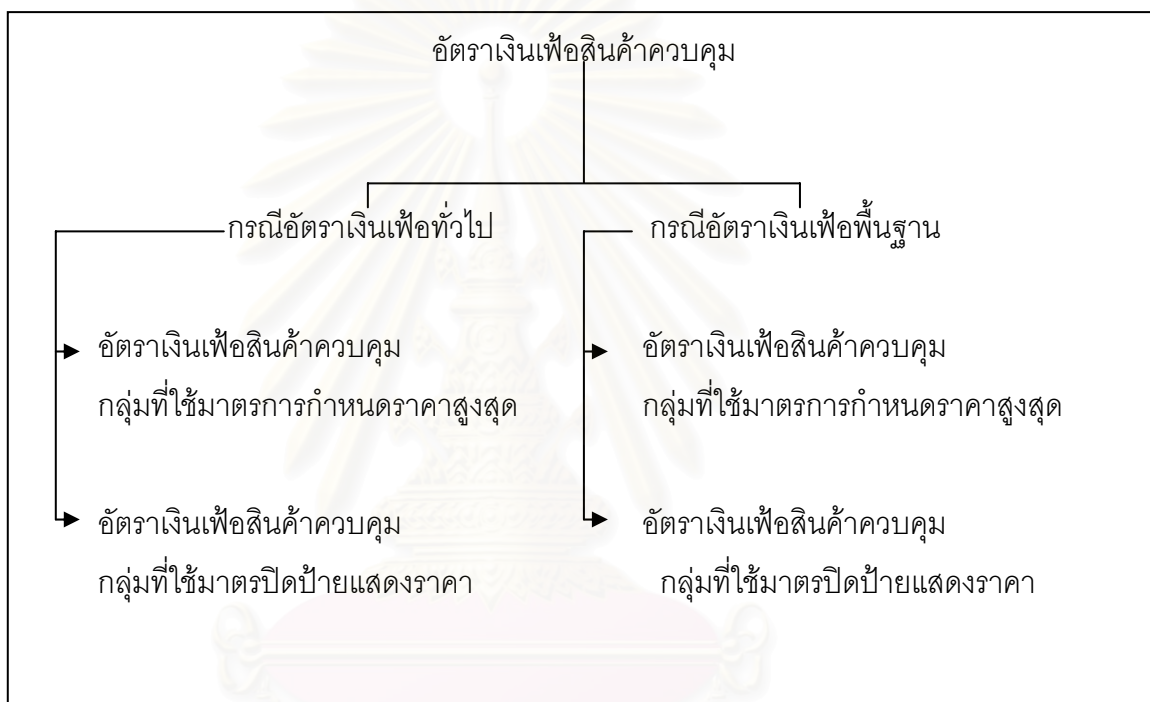
ภาพที่ 4.1 การแบ่งประเภทสินค้าควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภค

² รายละเอียดอ่านได้จากผนวก ข

ในการศึกษาพฤติกรรมของอัตราเงินเฟ้อควบคุม ได้จัดแบ่งอัตราเงินเฟ้อเป็น 2 กรณีใหญ่ ได้แก่ สิ้นค้าควบคุมกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและสิ้นค้าควบคุมกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ส่วนในแต่ละกรณีได้เป็นอัตราเงินเฟ้อควบคุมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่อัตราเงินเฟ้อสิ้นค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาสูงสุดและอัตราเงินเฟ้อสิ้นค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคา

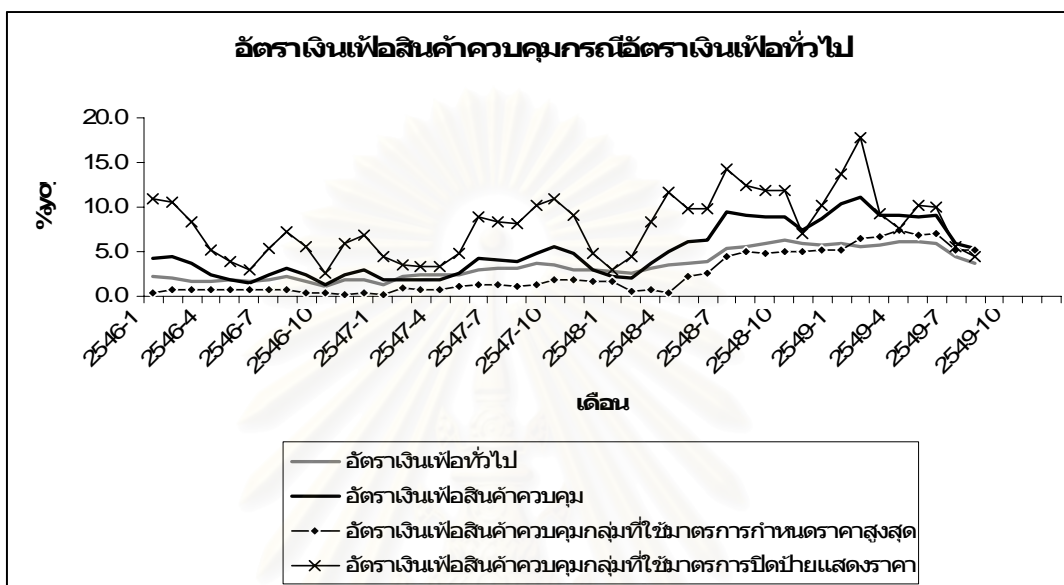
ภาพที่ 4.2 การแบ่งประเภทอัตราเงินเฟ้อสิ้นค้าควบคุม

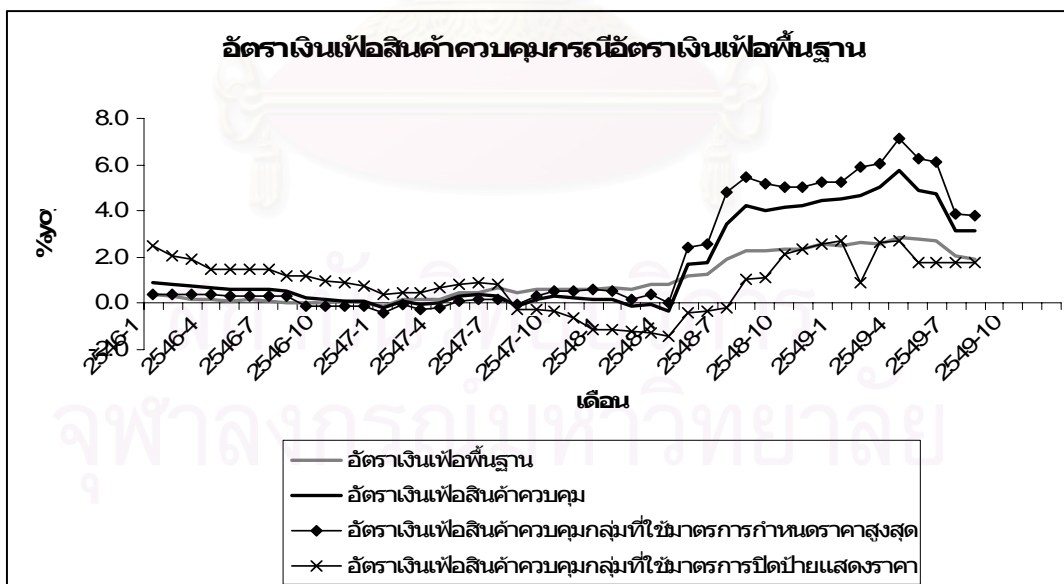
ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาคือ เดือนมกราคม พ.ศ. 2546 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 พบว่าอัตราเงินเฟ้อสิ้นค้าควบคุมรวมมีแนวโน้มการเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับอัตราเงินเฟ้อสิ้นค้าควบคุมที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายทั้งในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ส่วนผลของอัตราเงินเฟ้อกลุ่มสิ้นค้าควบคุมที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคาที่มีต่อพฤติกรรมของอัตราเงินเฟ้อสิ้นค้าควบคุมรวมในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานมีความแตกต่างกัน ดังนี้

ภาพที่ 4.3 อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมกรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไปและอัตราเงินเพื่อพื้นฐานจำแนกตามมาตรการการควบคุม

4.3a กรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไป

4.3b กรณีอัตราเงินเพื่อพื้นฐาน

จากภาพพบว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปมีแนวโน้มการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาสูงสุด ซึ่งมีความผันผวนต่ำกว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคา เมื่อพิจารณาจากคุณสมบัติทางสถิติของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมทั้งสองกลุ่มพบว่า ในกลุ่มสินค้าควบคุมโดยมาตรการกำหนดราคาสูงสุด มีสินค้าถึง 11 รายการที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงราคาตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา³ ขณะที่ในกลุ่มของสินค้าควบคุมโดยมาตรการปิดป้ายแสดงราคานั้นมีสินค้าเพียง 3 รายการเท่านั้นที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงราคา เมื่อพิจารณาขนาดในการปรับราคาพบว่า ร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสูงสุดของสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาสูงสุดคือ ค่าโดยสารเรือ ซึ่งมีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสูงสุดเท่ากับ 18.1% ในขณะที่ร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสูงสุดของสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคา คือค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสูงสุดของราคาน้ำมันเบนซินซึ่งมีค่า 16.3% ต่อมาเมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนและสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนพบว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุดมีค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนเฉลี่ยเท่ากับ 0.026 มากกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนเฉลี่ยของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคาซึ่งมีค่า 0.013

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของสินค้าควบคุมรายการต่างๆที่อยู่ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพบว่า รายการสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการกำหนดราคาสูงสุดที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคานั้นมักมีน้ำหนักในตะกร้าสินค้าน้อยแต่สินค้าที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงราคาบางชนิดกลับมีน้ำหนักในตะกร้าสินค้ามาก เช่น อัตราค่าโดยสารเรือซึ่งมีร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสูงสุดถึง 18.1% กลับมีน้ำหนักในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคเพียง 0.02 ในขณะที่ค่าน้ำประปาซึ่งมีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสูงสุดเป็น 0 มีน้ำหนักในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคถึง 1.27 เป็นต้น ส่วนกลุ่มสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคาพบว่าสินค้าที่มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสูง ได้แก่ น้ำมันเบนซิน 95, 91 และน้ำมันดีเซล มีน้ำหนักในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคสูงถึง 2.22, 1.31 และ 1.55 ตามลำดับ

เนื่องจากน้ำมันเบนซิน 95, 91 และน้ำมันดีเซล เป็นสินค้าที่มีราคาสูง ประกอบกับการที่สินค้าเหล่านี้มีร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสูง (11.2%, 10.8% และ 16.3% ตามลำดับ) และมีการปรับราคาบ่อย จึงทำให้อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคา

³ ใช้ช่วงเวลาที่มีความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อทั้งสามประเภทมากที่สุด คือช่วงเดือน พฤษภาคม พ.ศ.2548-เดือนเมษายน พ.ศ. 2549

มีความผันผวนมากกว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาสูงสุด ส่วนสาเหตุที่ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนเฉลี่ยของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคามีค่าต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนพบว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุดนั้น เนื่องจากมีสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคาหลายรายการที่มีค่าใช้จ่ายจริงเฉลี่ยสูง (ซึ่งเป็นผลมาจากราคาและน้ำหนักของสินค้านั้นในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคดังที่กล่าวไปข้างต้น) ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนที่คำนวณได้มีค่าต่ำ

ส่วนในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีแนวโน้มการเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายราคาและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุด อย่างไรก็ตามพบว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคากลับมีความผันผวนต่ำกว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุด เมื่อพิจารณาข้อมูลทางสถิติของอัตราเงินเฟ้อทั้งสองกลุ่มจึงพบว่าสาเหตุที่ทำให้อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคามีความผันผวนต่ำกว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุด เนื่องมาจากการที่สินค้าควบคุมในกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคามีเพียง 24 รายการโดยตัดรายการสินค้าประเภทพลังงานและอาหารสดที่มีความผันผวนของราคาสูงออกจากการคำนวณแล้ว และแม้ว่าสินค้าส่วนใหญ่ในกลุ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงราคาตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษาแต่ก็มีขนาดการปรับราคาที่น้อยกว่าในกรณีสินค้าควบคุมโดยมาตรการกำหนดราคาขายสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญ โดยร้อยละการเปลี่ยนแปลงราคาสูงสุดของสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการกำหนดราคาสูงสุดและมาตรการปิดป้ายแสดงราคาอยู่ที่ 2.8% (ผงซักฟอก) และ 18.1% (ค่าโดยสารเรือ) ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนและค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนพบว่ารายการสินค้าควบคุมโดยมาตรการกำหนดราคาสูงสุดที่มีค่าความแปรปรวนของราคาสูงมีจำนวนมากกว่ารายการที่เมื่อเทียบกับสินค้าควบคุมโดยมาตรการปิดป้ายแสดงราคา แต่เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนพบว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุดมีค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนเฉลี่ยเท่ากับ 0.028 มากกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวนของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคาซึ่งมีค่า 0.01 เนื่องจากในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา สินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาสูงสุดบางส่วน เช่น อัตราค่าโดยสารรถประจำทาง อัตราค่าโดยสารรถประจำทางปรับอากาศและอัตราค่าโดยสารเรือ เริ่มได้รับผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน ทำให้มีการปรับขึ้นอัตราค่าบริการโดยมีขนาดการปรับ

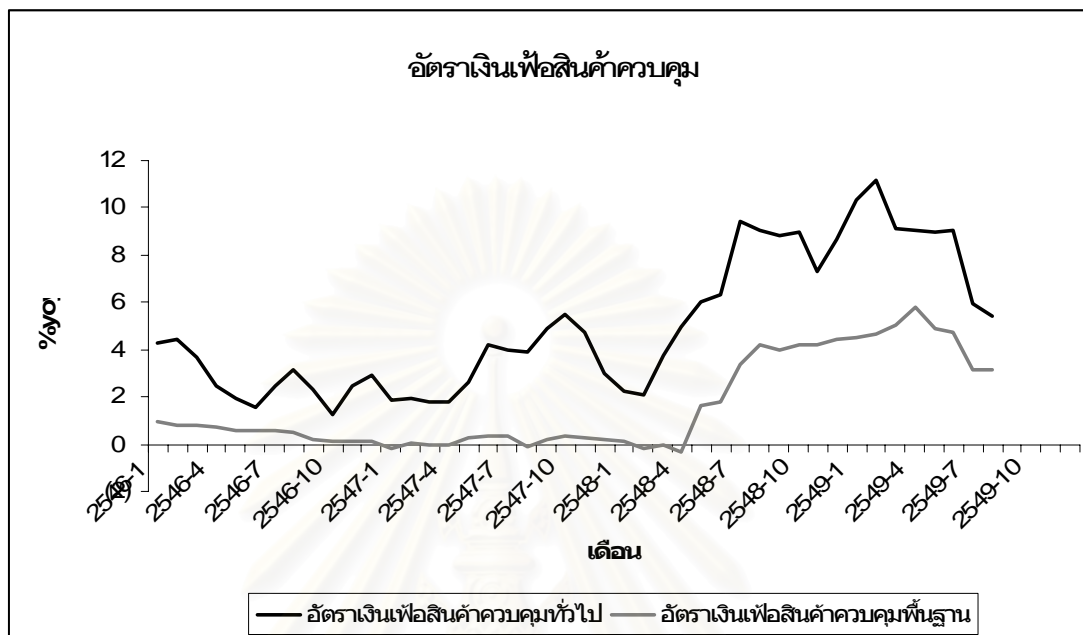
ราคาใหญ่ ส่งผลให้อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุดมีความผันผวนต่ำกว่าอัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดง จากนั้นทำการศึกษาเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมรวมกรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไปและอัตราเงินเพื่อพื้นฐานดังแสดงในภาพที่ 4.4

ในกรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไป พบว่าอัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมมีเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมาก จาก 3.8% ในเดือนมีนาคม พ.ศ.2548 เป็น 11.1 % ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 เนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของราคาน้ำมันเบนซิน 95, 91 และน้ำมันดีเซลเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนเดียวกันในปีก่อนหน้า

ในกรณีอัตราเงินเพื่อพื้นฐาน พบว่ามีการเพิ่มขึ้นจาก 1.7% ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548 เป็น 5.8% ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2549 เนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการได้แก่ ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548 ได้มีการกำหนดรายการสินค้าควบคุมเพิ่มจากเดิม 18 รายการเป็น 26 รายการ โดยรายการที่เพิ่มมาในกลุ่มสินค้าควบคุมในตระกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคได้แก่ ปูนซีเมนต์ ผงซักฟอก สบู่และยาสระผม และการที่ค่าโดยสารรถประจำทาง ค่าโดยสารรถเมล์เล็ก และค่าโดยสารรถประจำทางปรับอากาศชั้น 1 มีการเพิ่มอัตราค่าบริการขึ้นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนเดียวกันในปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของราคาน้ำมัน นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มขึ้นของราคาค่าเล่าเรียนมัธยม สายสามัญเอกชน ค่าโดยสารรถประจำทาง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.4 อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมเปรียบเทียบกรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไปและกรณีอัตราเงินเพื่อพื้นฐาน

ตารางที่ 4.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุม

อัตราเงินเพื่อ วัดการเปลี่ยนแปลง เป็นรายปีกรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไป (2546:M1-2549:M8)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	อัตราเงินเพื่อ วัดการเปลี่ยนแปลงเป็น รายปีกรณีอัตราเงินเพื่อพื้นฐาน (2546:M1-2549:M8)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมทั้งหมด	2.91	อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมทั้งหมด	1.95
อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ กำหนดราคาขาย	2.33	อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ กำหนดราคาขาย	2.47
อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้ มาตรการอื่นๆ(ปิดป้ายราคา)	3.54	อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้ มาตรการอื่นๆ(ปิดป้ายราคา)	1.19

4.2 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความครอบคลุม ของอัตราเงินเฟ้อ

อัตราเงินเฟ้อที่ดีควรสะท้อนค่าครองชีพที่แท้จริงของประชาชนได้เป็นอย่างดี ในส่วนนี้เป็นการทดสอบผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อ โดยแบ่งเป็นระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

4.2.1 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อ ในระยะสั้น

เพื่อศึกษาว่าการควบคุมราคาสินค้ามีผลต่ออัตราเงินเฟ้ออย่างไร ในขั้นแรกจึงทำการพิจารณาสัดส่วนของสินค้าควบคุมในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภค พบว่าสินค้าควบคุมมีสัดส่วนสูงถึง 38% ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป และคิดเป็น 32% ของจำนวนสินค้าทั้งหมดในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน ซึ่งนับเป็นสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับต่างประเทศ⁴ โดยสินค้าควบคุมได้มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป และในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานเป็นจำนวน 5 ครั้ง โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.3

หมวดสินค้าที่มีสัดส่วนสินค้าควบคุมในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานมากที่สุด คือ หมวดพาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร ซึ่งมีสัดส่วนสินค้าควบคุมคิดเป็น 19.42% และ 14.11% ตามลำดับ หมวดสินค้าที่มีสัดส่วนสินค้าควบคุมในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานแตกต่างกันมากที่สุด 3 ลำดับได้แก่ หมวดพาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร (19.42% และ 14.11% ตามลำดับ) หมวดอาหารและเครื่องดื่ม (5.65% และ 0.41% ตามลำดับ) และหมวดเคหะสถาน (6.1% และ 2.36% ตามลำดับ) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการคำนวณอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานได้ตัดรายการสินค้าในกลุ่มอาหารสดและพลังงานออกจากการคำนวณ ซึ่งสินค้าเหล่านี้เป็นสินค้าที่มีการควบคุมราคาโดยหน่วยงานต่างๆ สินค้าดังกล่าวได้แก่ อาหารสดต่างๆ ก๊าซหุงต้ม และน้ำมันสำหรับยานพาหนะประเภทต่างๆ เป็นต้น

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสินค้าควบคุมที่อยู่ในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภค นอกจากจะมีสัดส่วนสูงแล้ว ยังกระจุกตัวอยู่ในหมวด พาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร ซึ่งเป็นสินค้ากลุ่มที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันและเป็นต้นทุนการผลิตของสินค้าอื่นๆ ที่อยู่

⁴ ดังแสดงในตารางที่ 1.3

ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งสองด้วย ในขั้นต่อมาจึงทำการศึกษาว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีความสัมพันธ์กับอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าโดยรวมอย่างไร โดยสังเกตจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั้ง 3 ชนิด ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 4.4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 แสดงน้ำหนักของสินค้าควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและพื้นฐานแยกตามหมวด

หมวด	Weight (%)									
	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5	
	(1/2545-4/2548)		(5/2548-10/2548)		(11/2548-1/2549)		(2/2549)		(3/2549-8/2549)	
	HEADLINE	CORE	HEADLINE	CORE	HEADLINE	CORE	HEADLINE	CORE	HEADLINE	CORE
อาหารและเครื่องดื่ม	3.63	0.41	4.81	0.41	5.65	0.41	3.63	0.41	5.03	0.41
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08	0.08
เคหสถาน	5.17	1.43	5.95	2.21	6.1	2.36	5.17	1.43	6.1	2.36
การตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล	1.85	1.85	2.31	2.31	2.51	2.51	1.85	1.85	2.81	2.81
พาหนะ การขนส่งและการสื่อสาร	19.1	14.02	19.1	14.02	19.19	14.11	19.1	14.02	19.42	14.11
การบันเทิง การอ่านและการศึกษา	3.37	3.37	3.37	3.37	3.37	3.37	3.37	3.37	3.37	3.37
ยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	1.14	1.14	1.14	1.14	1.14	1.14	1.14	1.14	1.14	1.14
รวม	34.34	29.36*	36.76	30.99*	38.04	31.57*	34.34	29.36*	37.95	31.97* ⁵

⁵ ได้มาจากการคำนวณเพื่อเปลี่ยนแปลงให้เป็นสัดส่วน 100% โดย *100/75.95

ตารางที่ 4.4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไป อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม (เดือนมกราคม พ.ศ.2545-เดือนกันยายน พ.ศ.2549)

ตัวแปร กรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ตัวแปร กรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
อัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ	0.87	อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานและอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ	0.96
อัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม	0.94	อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม	0.96
อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม	0.68	อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม	0.85

เนื่องจากสินค้าควบคุมส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพและยังเป็นวัตถุดิบและต้นทุนการขนส่งของสินค้าอื่นๆ ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งสอง การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมและสินค้าปกติจึงมีความสัมพันธ์กัน ดังจะเห็นได้จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ระหว่างอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปมีค่า 0.68 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติมีค่า 0.87 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีค่า 0.94 ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสินค้าควบคุมส่วนใหญ่เป็นสินค้าจำเป็น ทำให้มีสัดส่วนรายจ่ายสูงเมื่อเทียบกับสินค้าอื่นในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภค นอกจากนี้สินค้าควบคุมยังมีความยืดหยุ่นด้านการปรับราคาน้อยกว่าสินค้าปกติ การปรับราคาแต่ละครั้งจึงเป็นไปอย่างมีนัยสำคัญ คือ ขนาดของการปรับราคาจะมากกว่ากรณีสินค้าปกติและเนื่องจากเป็นสินค้าจำเป็นและยังเป็นสินค้าทุนในการผลิตสินค้าอื่นๆ ทำให้เมื่อมีการปรับขึ้นราคาสินค้าควบคุมจะส่งผลให้เกิดการปรับขึ้นราคาสินค้าปกติ ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อสินค้าทั่วไปเพิ่มขึ้นด้วย ทำให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปมีแนวโน้มความเคลื่อนไหวที่มีความแนบแน่นกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าทั่วไปมากกว่าในกรณีของอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ

ส่วนในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อควบคุมและอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติมีค่าสูงถึง 0.85 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีค่าเท่ากับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานและอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติเท่ากับ 0.96 เนื่องจากการคำนวณอัตราเงินเฟ้อ

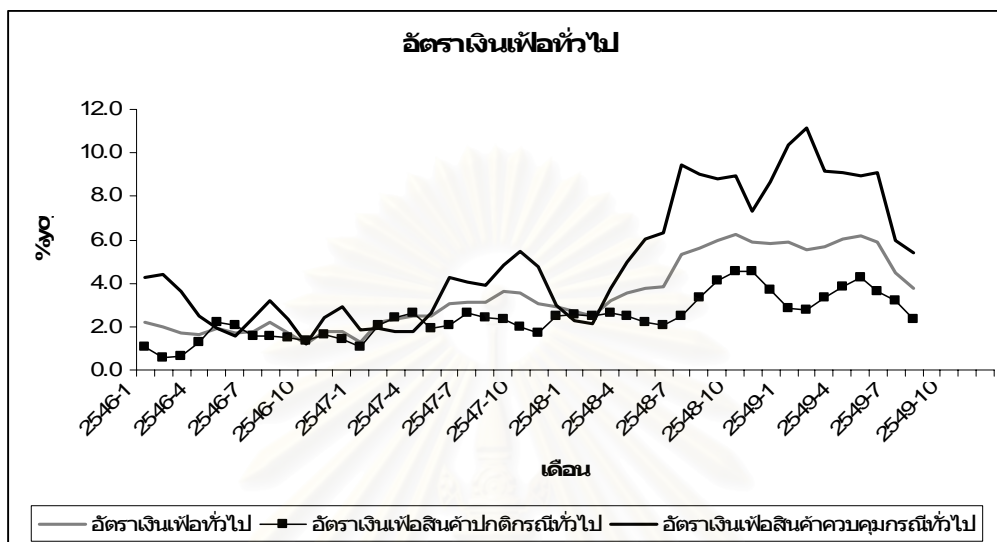
พื้นฐานได้ตัดรายการที่มีความผันผวนมากออกจากการคำนวณแล้ว ทำให้แนวโน้มการเคลื่อนไหวระหว่างอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานและอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติมีความแนบแน่นต่อกันมากขึ้น

จากการทดสอบพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อสินค้าโดยรวมกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปมีค่าต่ำกว่าในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน เนื่องจากการคำนวณในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานได้ตัดรายการสินค้าที่มีความผันผวนด้านราคาสูงออกจากการคำนวณทำให้อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานที่คำนวณได้มีความผันผวนต่ำและมีแนวโน้มการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกันที่แนบแน่นกว่ากรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป อย่างไรก็ตาม ค่าสหสัมพันธ์นั้นแสดงความสัมพันธ์ระยะสั้นระหว่างตัวแปร บอกได้แต่เพียงว่าตัวแปรทั้งสองมีความเคลื่อนไหวที่แนบแน่นต่อกันมากน้อยเพียงใดเท่านั้น จึงทำการสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั้ง 3 ชนิด เพิ่มเติมจากการเคลื่อนไหว (Movement) ของอัตราเงินเฟ้อทั้ง 3 ชนิด ในภาพที่ 4.3 พบว่า ในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีการเบี่ยงเบนออกจากอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติในช่วงสั้นๆ ตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา เนื่องจากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของราคาน้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลซึ่งเป็นสินค้าที่มีสัดส่วนการใช้จ่ายสูงในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคและเป็นต้นทุนการผลิตที่สำคัญของสินค้าชนิดอื่นๆ ในตะกร้าดัชนีราคา ดังแสดงในภาพที่ 4.5

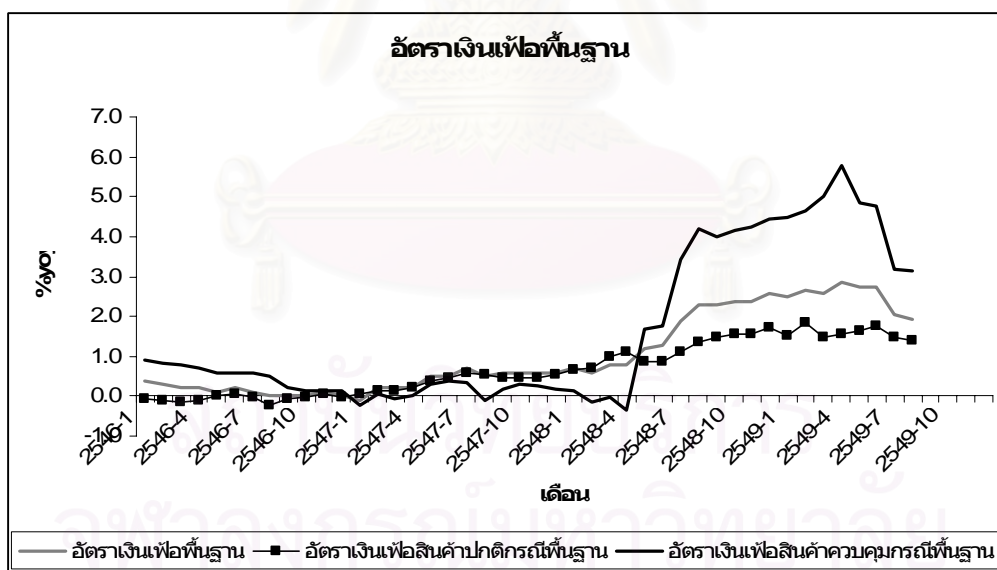
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.5 การเคลื่อนไหวของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

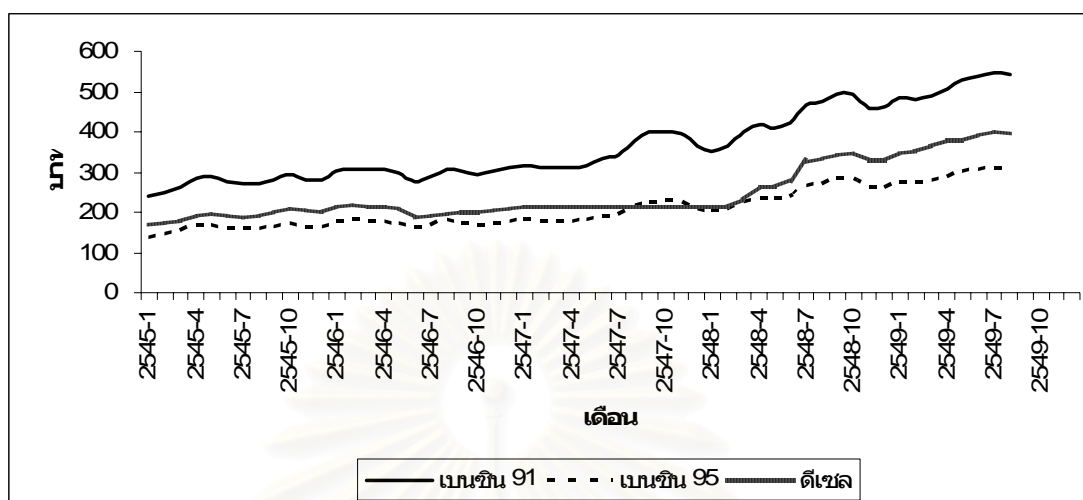
4.5a กรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป

4.5b กรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

ภาพที่ 4.6 กระจายราคาน้ำมันในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป

ส่วนกรณีอัตราเงินเพื่อพื้นฐานนั้น พบว่าอัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมมีการเคลื่อนไหวใกล้เคียงกัน อัตราเงินเพื่อพื้นฐานและอัตราเงินเพื่อสินค้าปกติมาโดยตลอด และเริ่มเบี่ยงเบนออกจากกันตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา เนื่องจากสาเหตุ 2 ประการ ประการแรก คือ ในช่วงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ได้มีการกำหนดรายการสินค้าควบคุมเพิ่มจากเดิม 18 รายการเป็น 26 รายการ โดยรายการที่เพิ่มมาในกลุ่มสินค้าควบคุมในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคได้แก่ ปูนซีเมนต์ ผงซักฟอก สบู่และยาสระผม และประการที่สอง คือการที่ค่าโดยสารรถประจำทาง ค่าโดยสารรถเมล์เล็ก และค่าโดยสารรถประจำทางปรับอากาศชั้น 1 มีการเพิ่มอัตราค่าบริการขึ้นอย่างมากเป็นผลเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันในเดือนก่อนหน้า

ดังนั้น เมื่อพิจารณาภาพรวมจึงพบว่า อัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมทั้งกรณีทั่วไป และกรณีพื้นฐานต่างก็มีการเบี่ยงเบนออกจากอัตราเงินเพื่อทั่วไปและอัตราเงินเพื่อพื้นฐานในระยะสั้นๆ ตลอดเวลา โดยเฉพาะตั้งแต่ในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา เนื่องจากวิกฤติการณ์ราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ทำให้รัฐบาลต้องเพิ่มจำนวนสินค้าควบคุมเพื่อชะลอการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพของประชาชนในประเทศ อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ทำการศึกษา ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ต้นทุนสินค้าต่างๆ รวมทั้งสินค้าควบคุมเพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องอนุญาตให้มีการขึ้นราคาสินค้าควบคุมเพื่อเป็นการช่วยเหลือผู้ผลิตและจำหน่ายสินค้าควบคุม และเนื่องจากสินค้าควบคุมนั้นไม่สามารถปรับขึ้นราคาเพื่อตอบสนองต่อสภาพแท้จริงของตลาดได้เช่นเดียวกับสินค้าปกติทั่วไป ราคาที่เพิ่มขึ้นแต่ละครั้งจึงเป็นการเพิ่มอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือมีขนาดของการปรับราคาใหญ่กว่าสินค้าปกติ ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนของอัตราเงินเพื่อกลุ่มสินค้าควบคุมออกจากอัตราเงินเพื่อกลุ่มสินค้าปกติ

จากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าการควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานในระยะสั้นอย่างมาก เนื่องจากรายการสินค้าควบคุมมีสัดส่วนสูงทั้งในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน นอกจากนี้ ยังพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกับอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานนั้นมีค่าสูงและในระยะสั้นอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมยังมีการเบี่ยงเบนออกจากอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ดังนั้นการควบคุมราคาสินค้าจึงมีผลต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อโดยส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อที่มีความครอบคลุมและสามารถสะท้อนค่าครองชีพที่แท้จริงของประชาชนได้เป็นอย่างดี

4.2.2 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความครอบคลุมอัตราเงินเฟ้อในระยะยาว

การทดลองในหัวข้อ 4.2.1 แสดงให้เห็นว่า ในระยะสั้นแม้ว่าสินค้าควบคุมจะเป็นสาเหตุให้เกิดการเบี่ยงเบนออกจากกันของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน แต่ก็ยังจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญต่อสินค้าประเภทนี้ในการคำนวณเพื่อให้ได้มาซึ่งอัตราเงินเฟ้อที่มีความครอบคลุมและมีความสามารถในการสะท้อนค่าครองชีพที่แท้จริงได้ ในหัวข้อนี้จะทำการศึกษาว่า การควบคุมราคาสินค้าจะมีผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้ออย่างไรในระยะยาว

จากภาพที่ 4.3 หากพิจารณาแนวโน้มระยะยาวของอัตราเงินเฟ้อทั้ง 3 ประเภทในทั้ง 2 กรณี พบว่าอัตราเงินเฟ้อทั้งสามประเภทมีการแนวโน้มการเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน หากอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวกับอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน แสดงว่าในระยะยาวอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีผลต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานจึงทำการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งขึ้นโดยวิธีการทางเศรษฐมิติ ในขั้นแรก ทำการทดสอบคุณสมบัติ stationary ของอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ

จากภาพที่ 4.5 ซึ่งแสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภท ทำให้ทราบว่า ค่าของข้อมูลมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึงมีอิทธิพลของ time trend มาเกี่ยวข้อง จึงทำการทดสอบคุณสมบัติ stationary ของอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภท โดยใช้การทำ unit root test ตามวิธี Augmented Dickey-Fuller Test with Trend and Intercept และวิธี Phillips-Perron Test with Trend and Intercept ได้ผลดังตารางที่ 4.5

จากการทดสอบพบว่าข้อมูลทุกรายการมีลักษณะ Nonstationary แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงราคาของรายการสินค้าในกลุ่มเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะถาวร ยกเว้น

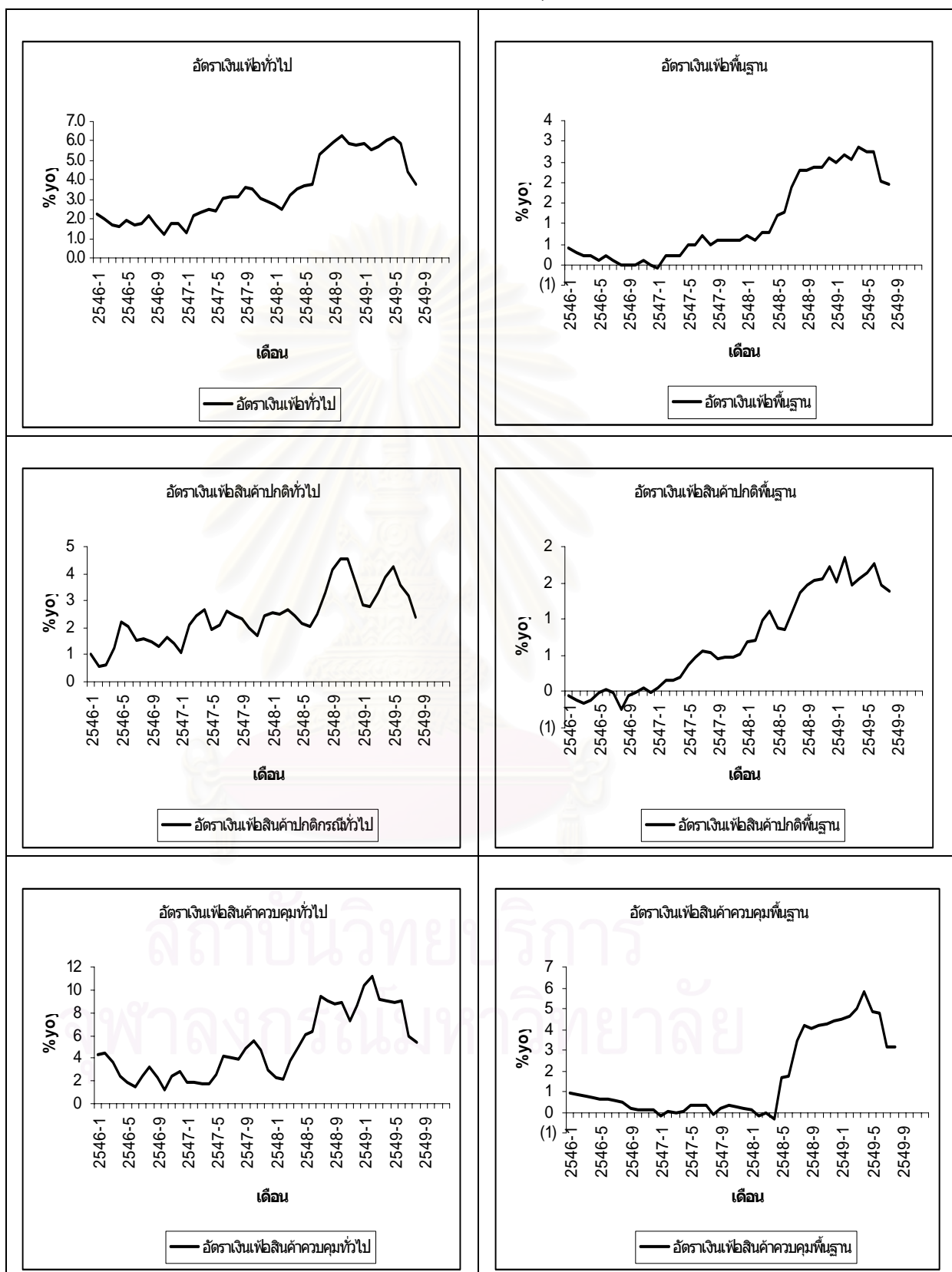
อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเท่านั้นที่อาจมีลักษณะ Stationary แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงราคาของรายการสินค้าในกลุ่มนี้อาจมีลักษณะชั่วคราว จึงเป็นไปได้ว่า ในระยะยาว การควบคุมราคาสินค้าจะมีผลต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าในกลุ่มควบคุมมีแนวโน้มเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรจึง จำเป็นต้องนำมาร่วมในการพิจารณา และในขั้นต่อมาจึงทำการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพ ในระยะยาวโดยใช้วิธี Cointegration test ตามวิธี Johansen Test โดยจำนวน lag ที่ใช้ในการ ทดลองทั้งสองกรณี คือ 3 lag (1 ไตรมาส) พบว่า ทั้งอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ต่างไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม⁶

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁶ แสดงผลในภาคผนวก ง

ภาพที่ 4.7 ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ

ตารางที่ 4.5 ผลการทดสอบ unit root test for stationary⁷

Variable	Optimal lag	AIC	ADF-Statistics	MacKinnon critical value			PP-Statistics	MacKinnon critical value			Summary
				1%	5%	10%		1%	5%	10%	
headline	1	1.3990	-1.920808	-4.1896	-3.5189	-3.1898	-1.726488	-4.1837	-3.5162	-3.1882	Nonstationary
h_fin	2	1.1881	-3.774589	-4.1958	-3.5217*	-3.1914	-2.949796	-4.1837	-3.5162	-3.1882	Stationary/Nonstationary
h_adin	1	3.1465	-2.789346	-4.1896	-3.5189	-3.1898	-2.315072	-4.1837	-3.5162	-3.1882	Nonstationary
core	3	-0.4251	-1.998707	-4.2023	-3.5247	-3.1931	-2.051996	-4.1837	-3.5162	-3.1882	Nonstationary
c_fin	1	-1.0001	-2.304361	-4.1896	-3.5189	-3.1898	-2.649760	-4.1837	-3.5162	-3.1882	Nonstationary
c_adin	3	1.5461	-2.287456	-4.2023	-3.5247	-3.1931	-1.892272	-4.1837	-3.5162	-3.1882	Nonstationary

⁷ หมายเหตุ

1. ADF-Statistics และ PP-Statistics คือค่าทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
 2. 1%,5%,10% MacKinnon critical value คือค่าวิกฤติ ณ ระดับนัยสำคัญ 1%,5%,10% ของ MacKinnon ตามลำดับ
 3. สมมติฐานหลัก (Null Hypothesis) คือ ข้อมูลมีลักษณะ Nonstationary (Unit root)
- ถ้า ADF-Statistics และ PP-Statistics > MacKinnon critical value ในรูปของค่าสัมบูรณ์ (Absolute Value) เราสามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก

ดังนั้น ในระยะยาว การควบคุมราคาสินค้าจึงไม่มีผลต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน เนื่องจากการควบคุมราคาสินค้านั้นมีระยะเวลา โดยแต่ละประเภทจะมีอายุไม่เกิน 1 ปี ดังนั้นสินค้าควบคุมแต่ละรายการจึงมีช่วงการควบคุมที่ยาวนานที่สุดไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่จะมีการประกาศใหม่ การควบคุมราคาสินค้าแต่ละประเภทจึงเป็นแบบชั่วคราวเท่านั้น และเมื่อสินค้าพ้นจากการควบคุมแล้ว สินค้านั้นก็จะมี การปรับเพิ่มราคาตามปกติ การควบคุมราคาสินค้าจึงไม่มีผลกระทบต่อความครอบคลุมในระยะยาวของอัตราเงินเฟ้อทั้งสองกรณี

จากผลการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการควบคุมราคาสินค้าจะมีผลต่อความครอบคลุมและความสามารถในการสะท้อนค่าครองชีพที่แท้จริงของอัตราเงินเฟ้อในระยะยาว ก็ต่อเมื่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมมีความสัมพันธ์ระยะยาว (Cointegrating relationship) กับการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าอื่นๆ ในกรณีของประเทศไทย การควบคุมราคาสินค้าไม่มีผลต่อความครอบคลุมและความสามารถในการสะท้อนค่าครองชีพที่แท้จริงของประชาชนในระยะยาวของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

4.3 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของอัตราเงินเฟ้อไปยังนโยบายการเงิน

อัตราเงินเฟ้อที่ดีต้องมีความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาไปยังนโยบายการเงิน โดยในการที่จะทำหน้าที่ส่งสัญญาณด้านราคาที่ดีได้นั้น อัตราเงินเฟ้อจะต้องมีความผันผวนต่ำแต่ในขณะเดียวกันก็สามารถแสดงแนวโน้มการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเฟ้อที่แท้จริงได้ มีความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในอนาคตได้ดี และสามารถตอบสนองหรือควบคุมได้โดยนโยบายการเงิน ในส่วนนี้จึงทำการทดสอบผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของอัตราเงินเฟ้อในประเด็นต่างๆดังนี้

4.3.1 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความผันผวนของอัตราเงินเฟ้อ

เพื่อทดสอบว่าการควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความผันผวนของอัตราเงินเฟ้ออย่างไร จึงทำการทดสอบคุณสมบัติทางสถิติของอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภทเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไป 3 เดือนซึ่งใช้เป็น Benchmark ในการวัดแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อในปัจจุบัน ผลการทดสอบนำเสนอในตารางที่ 4.6 พบว่า ทั้งในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน การควบคุมราคาสินค้าส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อทั้งสองมีความผัน

ผวนอย่างมากโดยสังเกตได้จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราเงินเพื่อสินค้าควบคุมที่มีค่าสูงที่สุดในทั้งสองกรณี และเมื่อทำการตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณ อัตราเงินเพื่อที่คำนวณได้ใหม่จะมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลดลงอย่างมีนัยสำคัญ คือ 0.67 และ 0.45 ในกรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไปและอัตราเงินเพื่อพื้นฐานตามลำดับ นอกจากนี้ ยังเป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราเงินเพื่อทั้ง 3 ประเภทในกรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไปมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราเงินเพื่อประเภทเดียวกันในกรณีอัตราเงินเพื่อพื้นฐาน ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากในการพิจารณาอัตราเงินเพื่อพื้นฐานได้ทำการตัดรายการสินค้าควบคุมจำพวกพลังงานและอาหารสดซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าที่มีความผันผวนด้านราคาสูงเนื่องมาจากปัจจัยด้านปริมาณ ออกจากการคำนวณแล้ว ทำให้ความผันผวนโดยรวมของอัตราเงินเพื่อทุกประเภทในกรณีอัตราเงินเพื่อพื้นฐานต่ำกว่าในกรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไป

ในส่วนความสามารถในการจับแนวโน้มการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเพื่อที่แท้จริง พบว่า ทั้งในกรณีอัตราเงินเพื่อทั่วไปและอัตราเงินเพื่อพื้นฐาน การควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความสามารถในการจับแนวโน้มการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเพื่อที่แท้จริง โดยเมื่อพิจารณาค่า RMSE และ MAD ที่ต่ำที่สุดคือวิธีที่นำเอารายการสินค้าควบคุมมาพิจารณาด้วยทั้งสิ้น ในขณะที่หากเลือกสนใจเฉพาะสินค้าที่ปกติที่ไม่มีการควบคุม ข้อมูลที่ได้จากการคำนวณจะค่อนข้าง underestimated โดยสังเกตได้จากค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเคลื่อนไหวที่ที่คำนวณได้

ผลการศึกษาดังนี้แสดงให้เห็นว่า การควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความผันผวนและความสามารถในการจับแนวโน้มการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเพื่อที่แท้จริง โดยแม้ว่าการควบคุมราคาสินค้าจะส่งผลให้อัตราเงินเพื่อทั่วไปและอัตราเงินเพื่อพื้นฐานที่คำนวณได้มีความผันผวนสูง แต่ก็ช่วยให้ความสามารถในการจับแนวโน้มการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเพื่อที่แท้จริงของอัตราเงินเพื่อทั้งสองประเภทดีขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.6 คุณสมบัติทางสถิติของอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ

ข้อมูล	ค่าเฉลี่ย	มัธยฐาน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	RMSE	MAD	จำนวนข้อมูล
ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่อัตราเงินเฟ้อทั่วไป 3 เดือน	3.49	3.10	1.63			
อัตราเงินเฟ้อทั่วไป	3.47	3.10	1.64	0.04	0.15	42
อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป	2.40	2.40	0.97	1.93	1.10	42
อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป	4.99	4.25	2.91	4.59	1.66	42
ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน 3 เดือน	1.04	0.60	1.01			
อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน	1.05	0.60	1.01	0.01	0.08	42
อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน	0.70	0.50	0.66	0.29	0.37	42
อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน	1.62	0.60	1.95	1.42	0.89	42

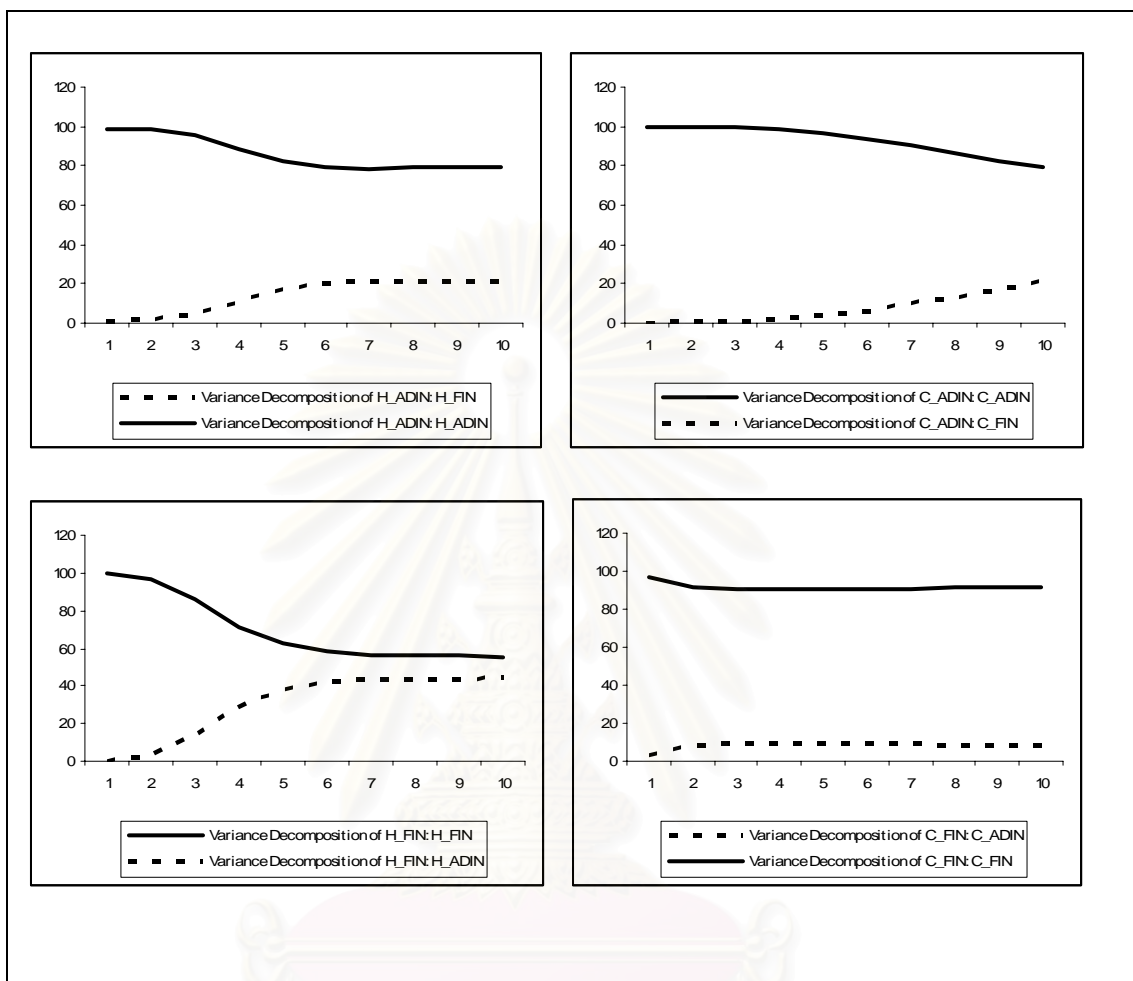
4.3.2 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความสามารถในการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อในอนาคต

ในส่วนนี้จะทดสอบว่าการควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความสามารถในการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อในอนาคตหรือไม่ ในขั้นแรกจึงทดสอบว่าเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร จึงทำการทดสอบ Variance decomposition ดังแสดงในภาพที่ 4.8

จากการทดสอบ Variance decomposition พบว่า ในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆเกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเมื่อเวลาผ่านไป ส่วนการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราสินค้าปกติเมื่อเวลาผ่านไปมีน้อยมาก ส่วนในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานพบว่า การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมไม่ค่อยมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติมากนัก และการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติก็มีไม่มากนักเช่นกัน ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมอาจนำไปใช้คาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อได้ในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป

ในขั้นต่อมาจึงทำการทดสอบความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อ (Predictive ability) ของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม โดยวิธีแรกเป็นการเปรียบเทียบอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมและอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติกับอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ตามลำดับโดยพิจารณาจากค่า RMSE และ MAD ในช่วง 6,12,18,24 เดือนข้างหน้า ได้ผลดังตารางที่ 4.7 และ 4.8 พบว่า ในการคาดการณ์ช่วง 6 เดือนข้างหน้า ทั้งในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติมีความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อทั่วไปมากกว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม ส่วนการคาดการณ์ในระยะยาวออกไป พบว่าในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อทั่วไปมากกว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ ส่วนในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานพบว่าอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานใกล้เคียงกัน จากนั้นทำการทดสอบความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อของอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ ตามวิธีของ Cogley (2002) โดยทำการทดสอบในช่วงเวลา 6, 12, 18 และ 24 เดือน ได้ผลดังตารางที่ 4.9, 4.10, 4.11 และ 4.12 ดังนี้

ภาพที่ 4.8 Variance of annual administered price inflation and variance of annual free price inflation due to shocks in administered price and free price inflation.

ตารางที่ 4.7 ความคลาดเคลื่อนของอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆเปรียบเทียบกับแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อทั่วไป

Deviation from future inflation trend	6 months ahead		12 months ahead		18 months ahead		24 months ahead	
	RMSE	MAD	RMSE	MAD	RMSE	MAD	RMSE	MAD
อัตราเงินเฟ้อทั่วไป	1.16	1.36	2.41	2.55	3.25	3.33	4.20	3.69
อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ	3.39	1.32	4.25	1.51	4.76	1.59	5.14	1.47
อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม	4.77	1.61	3.07	1.13	2.67	1.05	3.64	1.18

ตารางที่ 4.8 ความคลาดเคลื่อนของอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆเปรียบเทียบกับแนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

Deviation from future core inflation trend	6 months ahead		12 months ahead		18 months ahead		24 months ahead	
	RMSE	MAD	RMSE	MAD	RMSE	MAD	RMSE	MAD
อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน	0.30	0.37	0.88	0.65	1.32	0.79	1.64	0.80
อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ	0.50	0.50	0.98	0.71	1.41	0.84	1.73	0.85
อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม	1.34	0.86	1.60	0.89	1.81	0.85	1.73	0.87

ตารางที่ 4.9 Estimated results of regression: 6 months ahead

Headline(t+6)	H_fin	h_adin	Core	c_fin	c_adin
α	1.019	1.048	1.559	1.779	-0.617
t_statistic	4.093	4.655	2.436	3.584	-1.294
β	-0.503	0.369	-0.429	-0.471	0.582
t_statistic	-2.606	3.250	-1.644	-2.639	2.625
R^2	0.159	0.227	0.070	0.162	0.161
Adjusted R^2	0.135	0.205	0.044	0.139	0.137
p-value for $H_0 : \alpha = 0, \beta = -1$	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ตารางที่ 4.10 Estimated results of regression: 12 months ahead

Headline(t+12)	H_fin	h_adin	Core	c_fin	c_adin
α	1.800	1.856	1.695	2.665	-0.317
t_statistic	6.288	7.051	1.911	3.567	-0.625
β	-0.525	0.433	-0.122	-0.538	0.838
t_statistic	-1.874	2.484	-0.307	-1.720	3.688
R^2	0.105	0.171	0.003	0.090	0.312
Adjusted R^2	0.075	0.143	-0.030	0.059	0.289
p-value for $H_0 : \alpha = 0, \beta = -1$	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ตารางที่ 4.11 Estimated results of regression: 18 months ahead

Headline(t+18)	H_fin	h_adin	Core	c_fin	c_adin
α	2.229	2.411	1.057	1.792	1.054
t_statistic	8.315	10.012	1.221	1.914	2.093
β	-0.076	0.333	0.568	0.190	0.565
t_statistic	-0.204	1.501	1.346	0.437	2.418
R^2	0.002	0.086	0.070	0.008	0.196
Adjusted R^2	-0.040	0.048	0.031	-0.033	0.162
p-value for $H_0 : \alpha = 0, \beta = -1$	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ตารางที่ 4.12 Estimated results of regression: 24 months ahead

Headline(t+24)	H_fin	h_adin	Core	c_fin	c_adin
α	3.390	3.384	4.463	6.626	2.978
t_statistic	9.629	9.948	2.937	4.756	3.306
β	-1.495	0.912	-0.887	-1.923	-0.101
t_statistic	-2.653	2.798	-1.118	-2.799	-0.211
R^2	0.281	0.303	0.065	0.303	0.002
Adjusted R^2	0.241	0.264	0.013	0.265	-0.053
p-value for $H_0 : \alpha = 0, \beta = -1$	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในช่วง 6 เดือนข้างหน้า พบว่า มีเพียงส่วนต่างระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไปกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติทั่วไป อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าทั่วไปพื้นฐานเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับส่วนต่างของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปัจจุบันและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในอีก 6 เดือนข้างหน้าอย่างมีนัยสำคัญ โดยค่าสัมบูรณ์ของสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการคำนวณอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภทมีค่าน้อยกว่าหนึ่ง แสดงว่าค่าอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภทที่คำนวณมีค่าสูงกว่าที่ควรจะเป็น (Overstate) อย่างไรก็ดีเมื่อทดสอบ Coefficient Restriction ที่มีสมมติฐานคือ $H_0 : \alpha = 0, \beta = -1$ พบว่าไม่มีวิธีใดที่สามารถคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในช่วง 6 เดือนได้ดี

ความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในช่วง 12 เดือนข้างหน้า พบว่ามีเพียงส่วนต่างระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อ

สินค้าควบคุมพื้นฐานเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับส่วนต่างของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปัจจุบันและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในอีก 12 เดือนข้างหน้าอย่างมีนัยสำคัญ โดยค่าสัมบูรณ์ของสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการทดสอบอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภทมีค่าน้อยกว่าหนึ่ง แสดงว่าค่าอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภทที่คำนวณมีค่าสูงกว่าที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบ Coefficient Restriction ที่มีสมมติฐานคือ $H_0 : \alpha = 0, \beta = -1$ พบว่าไม่มีวิธีใดที่สามารถคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในช่วง 12 เดือนได้ดี

ความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในช่วง 18 เดือนข้างหน้า พบว่ามีเพียงส่วนต่างระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมพื้นฐานเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับส่วนต่างของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปัจจุบันและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในอีก 18 เดือนข้างหน้าอย่างมีนัยสำคัญ โดยค่าสัมบูรณ์ของสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการคำนวณอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภทมีค่าน้อยกว่าหนึ่ง แสดงว่าค่าอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภทที่คำนวณมีค่าสูงกว่าที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบ Coefficient Restriction ที่มีสมมติฐานคือ $H_0 : \alpha = 0, \beta = -1$ พบว่าไม่มีวิธีใดที่สามารถคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในช่วง 18 เดือนได้ดี

ความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในช่วง 24 เดือนข้างหน้า พบว่ามีเพียงส่วนต่างระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั่วไปกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติทั่วไป อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติพื้นฐานเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับส่วนต่างของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปัจจุบันและอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในอีก 24 เดือนข้างหน้าอย่างมีนัยสำคัญ โดยค่าสัมบูรณ์ของสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการทดสอบอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมทั่วไปมีค่าน้อยกว่าหนึ่ง แสดงว่าอัตราเงินเฟ้อแต่ละประเภทที่คำนวณมีค่าสูงกว่าที่ควรจะเป็น แต่ค่าสัมบูรณ์ที่ได้จากการทดสอบอัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติทั่วไปและสินค้าปกติพื้นฐานมีค่ามากกว่าหนึ่ง แสดงว่าอัตราเงินเฟ้อทั้งสองมีค่าต่ำกว่าที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบ Coefficient Restriction ที่มีสมมติฐานคือ $H_0 : \alpha = 0, \beta = -1$ พบว่าไม่มีวิธีใดที่สามารถคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในช่วง 24 เดือนได้ดี

ผลการทดลองที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องทางเลือกในการวัดอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานสำหรับกรณีประเทศไทย ซึ่งได้ใช้แบบจำลองของ Cogley (1998) ในการวัดความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มเงินเฟ้อเพื่อหาวิธีการคำนวณที่ดีที่สุดในการคำนวณอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานของประเทศไทย ซึ่งพบว่า การคำนวณอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานที่ตัดรายการสินค้าประเภท

อาหารสดและพลังงานนอกจากการคำนวณไม่สามารถพยากรณ์แนวโน้มเงินเฟ้อในอนาคตได้ดีเช่นกัน (จรียา, 2005)

จากผลการศึกษาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อ โดยในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปพบว่า การควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเพิ่มช่วงเวลาคาดการณ์ให้นานยิ่งขึ้น โดยสังเกตได้จากค่า RMSE และ MAD ของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมลดลงอย่างมีนัยสำคัญตามระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น ส่วนในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานพบว่า การควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเพียงเล็กน้อยและไม่ถูกรบกวนโดยปัจจัยกาลเวลาแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ดีเมื่อทดสอบค่า Coefficient Restriction พบว่าไม่มีวิธีใดที่สามารถคาดการณ์เงินเฟ้อได้ดีในทุกช่วงเวลาที่ทำการทดลอง

4.3.3 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความสามารถในการตอบสนองหรือควบคุมได้โดยนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อ

การทดสอบที่ผ่านมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของอัตราเงินเฟ้อไปยังนโยบายการเงินทั้งในประเด็นความผันผวนและความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อในอนาคต แต่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว อัตราเงินเฟ้อที่ดีควรมีความสามารถในการตอบสนองต่อ/ควบคุมได้โดยนโยบายการเงินได้ในหัวข้อนี้จึงทำการทดสอบว่าการควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความสามารถในการตอบสนองหรือควบคุมได้โดยนโยบายการเงินอย่างไร โดยในขั้นแรกเป็นการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลตามวิธี Granger Causality Test เพื่อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมเป็นตัวแปรภายนอกที่ไม่ถูกรบกวนโดยนโยบายการเงินหรือไม่ โดยมีสมมติฐานว่าการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมเป็นตัวแปรภายนอกที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายการเงิน ก็ต่อเมื่อตัวมันเองในอดีตมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าปกติในช่วงเวลาปัจจุบัน แต่การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมในช่วงเวลาปัจจุบันจะต้องไม่ขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าปกติในอดีต และไม่ขึ้นกับตัวแปรนโยบายการเงินด้วย ในขั้นแรกจึงทำการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผล ตามวิธี Granger Causality Test ได้ผลดังตารางที่ 4.13

ผลจากการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลแสดงให้เห็นว่าในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปนั้น อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีอิทธิพลต่ออัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ แต่อัตราเงินเฟ้อสินค้า

ปกติไม่มีอิทธิพลต่ออัตราเงินเฟ้อควบคุม ส่วนในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานพบว่า อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมไม่มีอิทธิพลต่อกันแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างตัวแปรอัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วัน และอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆ พบว่าอัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วันไม่มีอิทธิพลต่ออัตราเงินเฟ้อทุกประเภทในทั้งสองกรณี ณ ระดับนัยสำคัญ 5% กล่าวคือ การดำเนินนโยบายการเงินโดยใช้อัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วันเป็นเครื่องมือในการส่งสัญญาณไม่มีผลต่ออัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานแต่อย่างใด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความล่าช้าในการส่งผ่านผลกระทบของการปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายไปสู่อัตราเงินเฟ้อซึ่งต้องใช้เวลานานในการส่งผ่านผลกระทบ และประกอบกับความไม่แน่นอนเนื่องมาจากการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจำเป็นต้องตอบสนองต่ออัตราเงินเฟ้อ โดยกว่าที่การตอบสนองจะสมบูรณ์ต้องใช้เวลาถึง 8 ไตรมาส ทำให้การตอบสนองของนโยบายการเงินอาจมากไปหรือน้อยไปเนื่องจากระยะเวลาที่ยาวนานและความไม่แน่นอนของสถานการณ์ในช่วงเวลาที่มีการตอบสนองยังไม่สมบูรณ์ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพในการส่งผ่านนโยบายเงินเฟ้อลดลง

ส่วนในแง่การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อพบว่า อัตราดอกเบี้ยซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วัน มีการเปลี่ยนแปลงตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในอัตราเงินเฟ้อทุกประเภทในทั้งสองกรณี

อย่างไรก็ดี เนื่องจากช่วงเวลาในการทำการศึกษาค่อนข้างสั้นสำหรับการศึกษาความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างอัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วันกับอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน จึงได้ทำการขยายช่วงเวลาคำการศึกษาความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างตัวแปรทั้งสามออกไปอีก จากเดิมที่ทำการทดสอบในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2545 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 เป็น ในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ. 2541 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 เพื่อตรวจสอบว่าในระยะยาว ลักษณะความสัมพันธ์ความเป็นเหตุเป็นผลของตัวแปรทั้งสามจะมีแนวโน้มเช่นเดียวกับในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาหรือไม่ โดยได้ผลดังแสดงในตารางที่ 4.14 พบว่าทั้งกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน อัตราดอกเบี้ยตลาดซื้อคืนพันธบัตรระยะ 14 วัน ไม่มีอิทธิพลต่ออัตราเงินเฟ้อทั้งสองและไม่มี การเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่ออัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานแต่อย่างใด

ตารางที่ 4.13 Granger causality tests

Sample: 2546:M1-2549:M8 (observations: 43) Lags: 1

Null Hypothesis:	F-Statistic	Probability
H_ADIN does not Granger Cause H_FIN	4.91251	0.03241*
H_FIN does not Granger Cause H_ADIN	2.17677	0.14794
RP14 does not Granger Cause HEADLINE	2.36783	0.13173
HEADLINE does not Granger Cause RP14	27.6194	0.0000052*
RP14 does not Granger Cause H_ADIN	0.00087	0.97666
H_ADIN does not Granger Cause RP14	22.5129	0.000027*
RP14 does not Granger Cause H_FIN	0.00087	0.97666
H_FIN does not Granger Cause RP14	22.5129	0.000027*
C_ADIN does not Granger Cause C_FIN	0.15897	0.69223
C_FIN does not Granger Cause C_ADIN	3.23509	0.07963
RP14 does not Granger Cause CORE	2.93089	0.09464
CORE does not Granger Cause RP14	30.7468	0.0000021*
RP14 does not Granger Cause C_ADIN	0.05923	0.80896
C_ADIN does not Granger Cause RP14	6.70315	0.01336*
RP14 does not Granger Cause C_FIN	0.19975	0.65733
C_FIN does not Granger Cause RP14	19.262	0.000081*

ตารางที่ 4.14 Long run Granger causality tests

Sample: 2541:M1-2549:M8 (observations: 103) Lags: 1

Null Hypothesis:	F-Statistic	Probability
HEADLINE does not Granger Cause RP14	0.9224	0.3392
RP14 does not Granger Cause HEADLINE	3.9173	0.0505
CORE does not Granger Cause RP14	0.0098	0.9212
RP14 does not Granger Cause CORE	0.7086	0.4019

ผลการทดสอบขัดแย้งกับวิธีการทำงานของนโยบายการเงินซึ่งควรกระทบกันเป็นวงจรร คือ เมื่ออัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีการปรับอัตราดอกเบี้ยเพื่อชะลอเงินเฟ้อทำให้อัตราเงินเฟ้อลดลง และเมื่อสถานการณ์อัตราเงินเฟ้อดีขึ้นแล้ว ทางธนาคารแห่งประเทศไทยก็จะสามารถปรับอัตราดอกเบี้ยให้ต่ำลงเพื่อลดผลกระทบจากการขึ้นอัตราดอกเบี้ยที่เกิดกับภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ผลการทดลองที่ปรากฏเช่นนี้อาจไม่ได้หมายความว่านโยบายการเงินมีการปรับตัวตอบสนองต่อตัวแปรที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่อาจเนื่องมาจากการที่องค์ประกอบของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปส่วนใหญ่เป็นส่วนประกอบของอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเช่นกัน การปรับการที่นโยบายการเงินตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน หากการเปลี่ยนแปลงราคาเกิดขึ้นในรายการสินค้าที่เป็นส่วนประกอบของทั้งอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานและมีขนาดมากพอที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานและอัตราเงินเฟ้อทั่วไป อาจส่งผลให้ในทางสถิติแสดงผลเสมือนว่านโยบายการเงินตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปด้วยเช่นกัน

ผลจากการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลตามวิธี Granger Causality Test ข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมอาจเป็นตัวแปรภายนอก อย่างไรก็ตามการทดสอบในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อทั้งสองประเภทได้ ดังนั้น เพื่อยืนยันผลที่ได้จากการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลตามวิธี Granger Causality Test จึงทำการทดสอบ Test of Exogeneity เพื่อทดสอบว่า อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเป็นตัวแปรภายนอกสำหรับอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานหรือไม่ พบว่าทั้งในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ค่าสัมประสิทธิ์อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมที่ได้จากการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวมีนัยสำคัญต่ออัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ดังนั้นการควบคุมราคาสินค้าจึงนับเป็นตัวแปรที่ได้รับผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงิน⁸

ผลการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความสามารถในการตอบสนองต่อ/ควบคุมได้โดยนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อ โดยการควบคุมราคาสินค้าจะทำให้ความสามารถในการตอบสนอง/ควบคุมได้โดยนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อลดลงเนื่องมาจากการที่นโยบายการเงินไม่มีอิทธิพลต่ออัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม และเมื่อมีสินค้าควบคุมอยู่ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคในสัดส่วนสูงก็จะส่งผลให้อัตราเงิน

⁸ แสดงผลในภาคผนวก ง

เพื่อโดยรวมไม่สามารถควบคุมได้โดยนโยบายการเงินตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ดีผลการทดลองแสดงให้เห็นว่านโยบายการเงินนั้นกลับมีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อได้เป็นอย่างดี ซึ่งการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของรายการสินค้าที่ไม่สามารถควบคุมได้โดยนโยบายการเงินอาจทำให้เกิดการตอบสนองที่มากเกินไปของนโยบายการเงินได้

4.4 ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงิน

นโยบายการเงินที่ดีต้องมีการปรับ (Accommodate) ผลกระทบที่เกิดจาก shock ต่างๆ การปรับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่ผิดพลาดอาจก่อให้เกิดภาวะ stagflation ได้ แต่หากพิจารณาข้อจำกัดด้านการกำหนดช่วงอัตราเงินเฟ้อ ภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) คงเป็นการยากที่จะมีการปรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง (shock) ที่เกิดขึ้น และในขณะเดียวกันก็ยังคงระดับอัตราเงินเฟ้อไว้ในช่วงที่กำหนด โดยนโยบายการเงินควรตอบสนองต่อการเกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆให้เหมาะสม ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่ออัตราเงินเฟ้อเป้าหมายสามารถส่งสัญญาณการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นในระดับราคาได้อย่างถูกต้องและชัดเจน การควบคุมราคาสินค้าอาจมีผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการเงินในประเด็นที่ว่า การควบคุมสินค้าอาจทำให้อัตราเงินเฟ้อมีค่าน้อยกว่าที่ควรจะเป็น และทำให้นโยบายการเงินตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาน้อยกว่าที่ควรจะเป็นทำให้มาตรการที่ใช้ไม่มีประสิทธิภาพ หรือการควบคุมราคาสินค้าอาจช่วยให้นโยบายการเงินไม่ต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวในระดับราคา ซึ่งในการที่จะทราบได้ว่าการควบคุมราคาสินค้าที่ผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการเงินอย่างไรนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ ประเภทของการเปลี่ยนแปลง (shock) ที่เกิด และระยะเวลาที่การเปลี่ยนแปลง (shock) นั้นส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ โดยในที่นี้จะพิจารณาในกรณีที่การเปลี่ยนแปลง (shock) ที่เกิดขึ้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมัน โดยในขั้นต่อไปจะทำการพิจารณา ลักษณะและขนาดการปรับตัวของราคาน้ำมัน และผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินในกรณีที่เกิด oil price shock ตามลำดับ

4.4.1 ผลการศึกษากระบวนการปรับตัวของราคาน้ำมันและขนาดของ Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock

เพื่อศึกษาผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ ในกรณีที่ Shock ที่เกิดขึ้นเป็น supply shock โดยจำแนก shock ที่เกิดขึ้นเป็น 2 ประเภท ได้แก่ Permanent Oil

Price Shock และ Temporary Oil Price Shock โดยในการศึกษาลักษณะของ shock จะทำการประมาณสมการราคาซื้อน้ำมันดิบตลาดดูไบแบบ AR (1) ซึ่งได้ผลดังนี้

$$P_Oil_t = 1.380642 + 0.980871P_Oil_{t-1} + v_t$$

โดยที่ $v_t = u_t + \varepsilon_t$

u_t = Permanent Oil Shock

ε_t = Temporary Oil Shock

โดยที่ความผันผวนของ v_t คือ

$$V(v_t) = 0.238411t - 0.443601 + \psi_t$$

โดยที่ Standard deviation ของ $u_t = 0.4883$

และ Standard deviation ของ $\varepsilon_t = 0.6660$

จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวเลขของทั้งสองกลุ่มและปรับให้มีค่า Standard deviation ของกลุ่ม (σ) เท่ากับ 1 และนำค่า standard deviation ของ Permanent Oil Price Shock (u_t) และ Temporary Oil Price Shock (ε_t) คูณกลุ่มตัวเลขทั้งสองกลุ่ม เพื่อให้ชุดข้อมูลดังกล่าวมีการกระจายตัวแบบ Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock ตามลำดับ จากนั้นนำสัดส่วนที่ได้มาแยก Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock ออกจากความคลาดเคลื่อนของราคาน้ำมัน (v_t)⁹

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁹ แสดงในภาคผนวก ค

4.4.2 ผลการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมราคาสินค้ากับ Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock

ตารางที่ 4.15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆกับ Permanent oil price shock (u) และ Temporary oil price shock (e)

ตัวแปร กรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	ตัวแปร กรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์
อัตราเงินเฟ้อทั่วไป และ v	0.92185	อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และ v	0.92072
อัตราเงินเฟ้อทั่วไป และ u	0.82853	อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และ u	0.77634
อัตราเงินเฟ้อทั่วไป และ e	-0.55945	อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และ e	-0.47315
อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ และ v	0.75846	อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ และ v	0.93737
อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ และ u	0.75733	อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ และ u	0.87516
อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ และ e	-0.58686	อัตราเงินเฟ้อสินค้าปกติ และ e	-0.62355
อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม และ v	0.88890	อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม และ v	0.81172
อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม และ u	0.72220	อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม และ u	0.59572
อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม และ e	-0.41111	อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุม และ e	-0.26873

โดยที่ v คือ total oil price shock

u คือ permanent oil price shock

e คือ temporary oil price shock

จากค่าสหสัมพันธ์พบว่าอัตราเงินเฟ้อทุกประเภทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ Permanent shock และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ temporary shock คือ เมื่อเกิด temporary shock ขึ้น อัตราเงินเฟ้อทุกประเภทมีการปรับลดลงแทนที่จะเพิ่มสูงขึ้น จึงเป็นไปได้ที่เมื่อเกิด temporary shock ขึ้น อัตราเงินเฟ้อจะถูกกดด้วยมาตรการการควบคุมราคาสินค้าทำให้อัตราเงินเฟ้อไม่สามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลง (shock) ที่เกิดขึ้นได้ โดยอัตราเงินเฟ้อที่ความสัมพันธ์

กับ temporary shock แบนแน่น้อยที่สุด คือ อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน เนื่องจากในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานนั้นได้ตัดรายการสินค้าควบคุมที่มีความผันผวนมาก ออกจากการคำนวณแล้ว การควบคุมราคาสินค้าจึงไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานกรณีอัตราเงินเฟ้อควบคุมเท่าที่ควร

ต่อมาจึงทำการทดสอบเพื่อสังเกตว่านโยบายการเงินมีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุมอย่างไรจึงทำการทดสอบโดยใช้ Taylor rule ได้ผลดังสมการ¹⁰

$$i_t = 0.6402 + 0.8641i_{t-1} + (1 - 0.8641)[1.6562(\pi_{t-1}^{free} - \pi_{t-1}^*) + 0.3718(\pi_{t-1}^{adm} - \pi_{t-1}^*)] + \varepsilon_t$$

โดย $\alpha_3 = 1.6562$

$$\alpha_4 = 0.3718$$

จากสมการพบว่า นโยบายการเงินมีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าทั่วไปมากกว่าการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าควบคุม ซึ่งมีความเหมาะสม เนื่องจากในความเป็นจริง การควบคุมราคาสินค้านั้นเป็นนโยบายของกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานราชการอื่นๆ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยไม่มีอำนาจในการกำกับและกำหนดราคาสินค้าเหล่านี้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่าน้อยจึงมีความสมเหตุสมผลทางนโยบายเนื่องจากนโยบายการเงินไม่ควรตอบสนองต่อตัวแปรภายนอกที่อยู่เหนือการควบคุม

ดังนั้น การควบคุมราคาสินค้าจึงให้ผลเชิงบวกต่อการดำเนินนโยบายการเงินในกรณีที่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงชั่วคราว (Temporary shock) เนื่องจากการควบคุมราคาสินค้าช่วยสกัดไม่ให้อัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้นมากเกินไป และนโยบายการเงินไม่จำเป็นต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงชั่วคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการเปลี่ยนแปลง (shock) ที่เกิดขึ้นเป็น temporary supply shock ดังนั้นภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อ การควบคุมราคาสินค้าอาจช่วยให้การดำเนินนโยบายการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากมีหน่วยงานของรัฐบาลอื่นได้แก่กระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานอื่นทำหน้าที่ในการควบคุมราคาสินค้าและบริการต่างๆที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของประชาชน ส่งผลให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถดำเนินนโยบายเพื่อรักษาความมีเสถียรภาพของระดับราคา โดยไม่มีอุปสรรคจากการที่ราคาสินค้าต่างๆปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

¹⁰ แสดงในภาคผนวก ง

จากผลการทดลองข้างต้น จะเห็นว่าในการตัดสินใจการควบคุมราคาสินค้าจะให้ผลเชิงบวกต่อการดำเนินนโยบายการเงินหรือไม่นั้น ปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ ประเภทและขนาดของการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาที่เกิดขึ้น กล่าวคือ หากการเปลี่ยนแปลง (shock) ที่เกิดขึ้นเป็น temporary shock ซึ่งมีการคงอยู่ (persistent) สั้น การควบคุมราคาสินค้าจะช่วยให้การดำเนินนโยบายทางการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากการควบคุมราคาสินค้าจะช่วยให้นโยบายการเงินไม่ต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวที่เกิดขึ้น และสามารถรักษาเสถียรภาพของระดับราคาไว้ได้โดยไม่ต้องกังวลถึงการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นของประชาชน เนื่องจากการควบคุมราคาสินค้าจะช่วยให้อัตราเงินเฟ้อไม่เพิ่มสูงอย่างรวดเร็ว เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระด้านค่าครองชีพของประชาชนไปในเวลาเดียวกัน แต่หากการเปลี่ยนแปลง (shock) ที่เกิดขึ้นเป็น permanent shock ซึ่งมีการคงอยู่ (persistent) ที่ยาวนาน การควบคุมราคาสินค้าอาจส่งผลกระทบต่อดำเนินนโยบายการเงิน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงด้านราคาที่เกิดขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถาวร การควบคุมราคาสินค้าจะทำให้อัตราเงินเฟ้อต่ำกว่าความเป็นจริง ทำให้นโยบายการเงินอาจไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงหรือมีการตอบสนองต่ำกว่าที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการควบคุมราคาสินค้าเป็นกฎหมายที่มีอำนาจบังคับเฉพาะช่วงเวลาที่กำหนดเท่านั้น เมื่อมีการยกเลิกการควบคุมราคาสินค้า จะทำให้เกิดการปรับราคาของสินค้าในกลุ่มนี้อย่างมาก โดยขนาดของการปรับราคาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้จะก่อให้เกิดปัญหาอัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เป็นการยากต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งต้องการรักษาเสถียรภาพของระดับราคา ในการดำเนินนโยบายการเงิน โดยอาจต้องนำเครื่องมือทางการเงินต่างๆ มาใช้เพื่อแก้ปัญหาอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งอาจกระทบต่อความน่าเชื่อถือของนโยบายการเงินได้

แม้ว่าการควบคุมราคาสินค้าและบริการต่างๆ เป็นไปโดยอำนาจของกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งช่วยให้การดำเนินนโยบายการเงินเพื่อรักษาเสถียรภาพของระดับราคาโดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นไปได้โดยง่าย การควบคุมราคาสินค้าและบริการก็ส่งผลกระทบต่ออัตราเงินเฟ้อทั้งอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ทั้งในด้านความครอบคลุมและความชัดเจนในด้านการส่งสัญญาณด้านราคาไปยังนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อ โดยที่การควบคุมราคาสินค้าจะทำให้อัตราเงินเฟ้อมีความครอบคลุมดีขึ้นแต่ก็ทำให้ความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาไปยังนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อลดลง ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพิจารณาผลดีและผลเสียของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่ออัตราเงินเฟ้ออย่างรอบคอบ ว่าคุ้มค่าหรือไม่หากจะลดประสิทธิภาพด้านความครอบคลุมและเพิ่มประสิทธิภาพด้านความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาไปยังนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อ

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยควรทำการติดตามรายการสินค้าและบริการควบคุมของกระทรวงพาณิชย์อย่างใกล้ชิด เพื่อสังเกตว่ามีรายการสินค้าและบริการควบคุมใดบ้างที่อยู่ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภค ทำการพิจารณาว่าสาเหตุที่ราคาสินค้าหรือบริการชนิดนั้นมีการเปลี่ยนแปลงราคาอย่างรวดเร็วจนต้องกำหนดเป็นสินค้าและบริการควบคุมนั้นเกิดจากสาเหตุด้านอุปสงค์หรืออุปทานและเป็นการเปลี่ยนแปลงราคาแบบชั่วคราวหรือถาวร และการควบคุมราคาสินค้าหรือบริการชนิดนั้นมีผลกระทบรอบแรก (First round effect) และผลกระทบรอบสอง (Second round effect) อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลในการคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดจากการควบคุมราคาสินค้าและผลที่มีต่ออัตราเงินเฟ้อเมื่อมีการยกเลิกการควบคุมราคาสินค้าชนิดนั้น

สำหรับกระทรวงพาณิชย์ซึ่งมีอำนาจในการกำหนดและดูแลรายการสินค้าและบริการควบคุมอันมีจุดประสงค์เพื่อรักษาระดับค่าครองชีพของประชาชนไม่ให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วเกินไป ก็ควรทำการพิจารณารายละเอียดของการกำหนดรายการสินค้าและบริการควบคุมโดยพิจารณาปัจจัยต่างๆที่เป็นสาเหตุทำให้สินค้าหรือบริการชนิดหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงด้านราคาอย่างรวดเร็วว่าเกิดจากสาเหตุใด การเปลี่ยนแปลงราคานั้นมีแนวโน้มเป็นการเปลี่ยนแปลงถาวรหรือไม่ และมาตรการควบคุมใดที่เหมาะสม อันจะส่งผลให้อัตราค่าครองชีพค่อยๆเพิ่มขึ้นแต่ก็สะท้อนแนวโน้มค่าครองชีพที่แท้จริงของประชาชนได้เป็นอย่างดี เพื่อให้ประชาชนได้เตรียมตัวรับมือกับสถานการณ์ค่าครองชีพที่แท้จริงเพิ่มสูงขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ส่วนได้แก่ 1.การวิเคราะห์เกี่ยวกับสินค้าควบคุมในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน 2.การวิเคราะห์ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน 3.การวิเคราะห์ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน และ 4.การวิเคราะห์ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อการดำเนินนโยบายการเงินเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง (shock) ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

ในการทดลองได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมโดยได้ทำการศึกษาทั้งในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ซึ่งในแต่ละกรณีได้ทำการแบ่งอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมเป็นสองกลุ่มย่อย ได้แก่ อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนดราคาสูงสุดและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมซึ่งใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคา

ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา (เดือนมกราคม พ.ศ. 2546-เดือนกันยายน พ.ศ. 2549) อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการกำหนดราคาสูงสุด มีแนวโน้มการเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมโดยรวมทั้งในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ส่วนอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคามีแนวโน้มที่ต่างกันออกไป คือ ในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคามีแนวโน้มการเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมโดยรวมแต่ก็มีความผันผวนสูง ส่วนในกรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคามีแนวโน้มการเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมโดยรวมแต่มีความผันผวนต่ำกว่ากรณีแรก

การควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อในระยะสั้นทั้งในกรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน เนื่องจากสินค้าควบคุมที่อยู่ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งสองประเภทมีจำนวนมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราเงินเฟ้อ

สินค้าปกติและอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมมีค่าสูงกว่า 0.5 และอัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมยังมีการเบี่ยงออกจากอัตราเงินเฟ้อสินค้าทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อสินค้าพื้นฐานอย่างมาก ดังนั้นการควบคุมราคาสินค้าจึงมีผลต่อความครอบคลุมของอัตราเงินเฟ้อโดยส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อนั้นมีความครอบคลุมและสามารถสะท้อนค่าครองชีพที่แท้จริงของประชาชนได้เป็นอย่างดี ส่วนในระยะยาวพบว่า อัตราเงินเฟ้อสินค้าควบคุมไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว (Cointegrating relationship) กับอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน จึงไม่มีผลต่อความครอบคลุมและความสามารถในการสะท้อนค่าครองชีพที่แท้จริงของประชาชนในระยะยาวของอัตราเงินเฟ้อทั้งสองประเภท

ในหัวข้อการวิเคราะห์ผลของการควบคุมราคาสินค้าที่มีต่อความชัดเจนในการส่งสัญญาณด้านราคาของอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน ได้ผลการทดสอบดังนี้

จากการทดสอบความผันผวนพบว่าแม้ว่าการควบคุมราคาสินค้าจะส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานที่คำนวณได้มีความผันผวนสูง แต่ก็ช่วยให้ความสามารถในการจับแนวโน้มการเคลื่อนไหวของอัตราเงินเฟ้อที่แท้จริงของอัตราเงินเฟ้อทั้งสองประเภทดียิ่งขึ้น

จากการทดสอบความสามารถในการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อในอนาคตพบว่า การควบคุมราคาสินค้ามีผลต่อความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเพิ่มช่วงเวลาคาดการณ์ให้นานยิ่งขึ้น แต่มีผลต่อความสามารถในการคาดการณ์แนวโน้มอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานเพียงเล็กน้อยและไม่ถูกรบกวนโดยปัจจัยกาลเวลาแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ดี เมื่อทดสอบค่า Coefficient Restriction พบว่าไม่มีวิธีใดที่สามารถคาดการณ์เงินเฟ้อได้ดีในทุกช่วงเวลาที่ทำการทดลอง

จากการทดสอบความสามารถในการตอบสนองต่อ/ควบคุมได้โดยนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อ พบว่าการควบคุมราคาสินค้าทำให้ความสามารถในการตอบสนอง/ควบคุมได้โดยนโยบายการเงินของอัตราเงินเฟ้อลดลงแต่ นโยบายการเงินกลับมีการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อประเภทต่างๆได้เป็นอย่างดี

เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบเศรษฐกิจ จำเป็นต้องพิจารณาประเภทและขนาดของการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยหากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นแบบชั่วคราว การควบคุมราคาสินค้าช่วยให้การดำเนินนโยบายการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากช่วยให้นโยบาย

การเงินไม่ต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงชั่วคราว หากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นแบบถาวร การควบคุมราคาสินค้าทำให้การดำเนินนโยบายการเงินลดประสิทธิภาพลง เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อที่เกิดต่ำกว่าความเป็นจริง นโยบายการเงินจึงมีการตอบสนองไม่รุนแรงพอ และอาจต้องเผชิญกับภาวะอัตราเงินเฟ้อเพิ่มแบบก้าวกระโดดเมื่อยกเลิกการควบคุมราคาสินค้า

5.2 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย

ในงานศึกษานี้มีข้อจำกัดบางประการซึ่งพึงตระหนักในการทำการศึกษาต่อไปในอนาคต ดังนี้

ในงานศึกษานี้ใช้วิธีการคำนวณดัชนีราคาเช่นเดียวกับสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งได้ใช้ค่าน้ำหนักตามที่สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นผู้ทำการสำรวจ ซึ่ง จะทำการสำรวจ 5 ปีต่อครั้ง แต่ในความเป็นจริง พบว่า ค่าน้ำหนักของสินค้าต่างๆในตะกร้าสินค้า ดัชนีราคาผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับระดับราคาและความจำเป็นของสินค้า ชนิดนั้น ดังนั้น การใช้ค่าน้ำหนักคงที่ในการคำนวณดัชนีราคาอาจทำให้ดัชนีราคาและอัตราเงินเฟ้อที่คำนวณได้ไม่สะท้อนแรงกดดันด้านราคาที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นควรมีการสร้างดัชนีชี้วัดแรงกดดันด้านราคาอื่นที่ใช้ค่าน้ำหนักของสินค้าต่างๆในการคำนวณที่แปรผันไปได้ตามสถานการณ์ เพื่อสะท้อนค่าครองชีพและแรงกดดันด้านราคาที่เกิดขึ้นจริง

แม้ว่าผลจากการศึกษาข้างต้นจะแสดงให้เห็นว่าการควบคุมราคาสินค้าช่วยให้การดำเนินนโยบายการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ก็มีคำถามที่สำคัญตามมา คือ การควบคุมราคาสินค้าทำให้เกิดการชะลอตัวของเศรษฐกิจหรือไม่ เนื่องจากการควบคุมราคาสินค้านั้นมีผลกระทบต่อผู้ผลิต ทำให้เกิดภาวะการชะลอตัวของอุปทาน และอาจส่งผลให้ภาคการลงทุนชะลอตัวตามไปด้วย นอกจากนี้ การควบคุมราคาสินค้าอาจทำให้ผู้ผลิตสินค้าควบคุมที่ต้นทุนการผลิตสูงทำการผลักภาระต้นทุนบางส่วนให้แก่ผู้บริโภคโดยการขายสินค้าในราคาเท่าเดิม แต่มีปริมาณลดลง ทำให้สินค้านั้นมีราคาแพงขึ้นโดยเปรียบเทียบ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ แม้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะสามารถรักษาเสถียรภาพของระดับราคาไว้ได้ แต่ผู้บริโภคต้องเสียประโยชน์และเกิด Social welfare loss ขึ้น ดังนั้นคำถามที่น่าสนใจและควรมีการศึกษาต่อไปในอนาคต คือ การควบคุมราคาสินค้าจะทำให้เกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจและผลเสียทางสังคมหรือไม่

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จรรยา เปรมศิลป์. (2548). ทางเลือกในการวัดอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานสำหรับกรณีประเทศไทย.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Armour. J. (2006). An evaluation of core inflation. Bank of Canada Working Paper 2006-10.
- Bank of Thailand. (n.d.). Inflation Report. Various issues.
- Buddhari. A. and Chansavasdijai. V. (2003). Inflation dynamics and its implication for monetary policy. Bank of Thailand Discussion Paper DP/09/2003.
- Cecchetti. S. and Debelle. G. (2004). Has the inflation process changed?. BIS Conference on “Understanding low inflation and deflation”.
- Chantanahom. P., Poonpatpibul. C. and Vongsinsirikul. P. (2004). Exploring inflation in Thailand through sectoral price setting behavior and underlying trend. Bank of Thailand Annual Symposium.
- Cogley. T. (2002). A simple adaptive measure of core inflation. *Journal of Money, Credit and Banking*, 94-113.
- Cufer. U., Mahadeva. L. and Sterne. G. (2000). Specifying inflation target. The case of administered price and other candidates for exclusion. in Mahadeva and Sterne (eds), *Monetary policy frameworks in a global context*, 557-584. London: Routledge, Bank of England.
- Debelle. G. (2001). The case for Inflation Targeting in East Asian countries. Paper presented at Future Directions for Monetary Policies in East Asia, Conference Reserve Bank of Australia.

- Disyatat. P. (2003). Monetary policy in a low inflation environment: The case of Asia. Bank of Thailand Annual Symposium.
- Enders. W. (1995). Applied Econometric Time Series. New York: John Wiley.
- Figueiredo. and Ferreira. (2002). Precos Administrados e a Inflacao no Brasil. Working Paper Series, Banco Central do Brasil, no. 59.
- Griffiths. M. and Poshayanonda. R. (2000). Core Inflation in Thailand: Issues, Measurement and Policy Implications. Bank of Thailand Annual Symposium.
- .Hooker. M. (2002). Are oil shocks inflationary? Asymmetric and nonlinear specifications versus changes in regimes. *Journal of Money, Credit and Banking*, 540-561.
- IMF. (2005). Does Inflation Targeting Work in Emerging Markets?. *World Economic Outlook*. Washington DC: IMF Publication.
- Luangaram. P. (2005). Focus on monetary policy: higher oil prices, rising interest rates and inflation fears. Mimeo.
- Mallikamas. R. and Ponsaparn R. (2005). Evolving inflation process: The Thai experience. Bank of Thailand Discussion Paper DP/13/2005.
- Mankiw. G. (2005). Price dynamics: three open questions. Comments presented at Federal Reserve Conference.
- Masson. P., Savastano. M. and Sharma. S. (1998). Can inflation targeting be a framework for monetary policy in developing countries?. *Finance and development*, Vol. 35, No. 1, 34-37. Washington DC: IMF Publication.
- Pongsaparn. R. (2005). Assessing Different Monetary Regimes. Bank of Thailand monthly workshop.
- Pornchaiwiseskul. P. (2004). Advanced Econometric. Lecture note. Chulalongkorn University.
- Svensson. Lars E.O. (1997). Inflation forecast targeting: Implementing and monitoring inflation targets, *European Economic Review* 41, 1111-1146.
- Taylor. John B. (1998). Staggered price and wage setting in macroeconomics. Mimeo.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

การคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานและการคำนวณอัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานโดยการตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณ

เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับมาจากสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ เป็นข้อมูลรายเดือนในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ. 2545-กันยายน พ.ศ. 2549 แสดงค่าใช้จ่ายจริงที่ใช้ไปในการบริโภคสินค้าชนิดต่างๆที่อยู่ในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภค (หรือ PQ โดย P คือ ราคา และ Q คือ จำนวนครั้งหรือปริมาณครั้ง ในการบริโภคสินค้าชนิดนั้นๆ ซึ่งก็คือสัดส่วน w ที่ประกาศสู่สาธารณชน ที่ได้มาจากการสำรวจของ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) โดยจะทำการสำรวจ 5 ปีต่อครั้ง) และเก็บแยกเป็นรายภาค 5 ภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ต้องการหาดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานรายประเทศที่ตัดรายการสินค้าควบคุมออกจากการคำนวณ จึงต้องทำการสร้างข้อมูลค่าใช้จ่ายจริงในระดับประเทศขึ้นจากข้อมูลรายภาคที่มีอยู่จากนั้นจึงนำมาคำนวณดัชนีราคาผู้บริโภครายประเทศและอัตราเงินเฟ้อ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. คำนวณหาค่าใช้จ่ายจริงในระดับประเทศของสินค้าแต่ละชนิด โดยการหาผลรวมของค่าใช้จ่ายคุณสัดส่วนประชากรแต่ละภาคของสินค้าทุกรายการในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภค ดังนี้ แต่ละภาคของสินค้าทุกรายการในตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภค ดังนี้

$$PQ_{country}^A = (PQ_{10}^A * POP_{10}) + (PQ_{cc}^A * POP_{cc}) + (PQ_{nm}^A * POP_{nm}) + (PQ_{ee}^A * POP_{ee}) + (PQ_{ss}^A * POP_{ss})$$

โดยกำหนดให้

$PQ_{country}^A$ หมายถึง หาค่าใช้จ่ายจริงในระดับประเทศของสินค้า A

PQ_{10}^A หมายถึง หาค่าใช้จ่ายจริงของสินค้า A ในกรุงเทพมหานคร

PQ_{cc}^A หมายถึง หาค่าใช้จ่ายจริงของสินค้า A ในภาคกลาง

PQ_{nm}^A หมายถึง หาค่าใช้จ่ายจริงของสินค้า A ในภาคเหนือ

PQ_{ee}^A หมายถึง หาค่าใช้จ่ายจริงของสินค้า A ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

PQ_{ss}^A หมายถึง หาค่าใช้จ่ายจริงของสินค้า A ในภาคใต้

POP_{10} หมายถึง สัดส่วนประชากรในกรุงเทพมหานคร มีค่าเท่ากับ 0.47

POP_{cc} หมายถึง สัดส่วนประชากรในภาคกลาง มีค่าเท่ากับ 0.17

POP_{nm} หมายถึง สัดส่วนประชากรในภาคเหนือ มีค่าเท่ากับ 0.12

POP_{ec} หมายถึง สัดส่วนประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเท่ากับ 0.15

POP_{ss} หมายถึง สัดส่วนประชากรในภาคใต้ มีค่าเท่ากับ 0.09

- 2 ทำการแยกสินค้าในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐานออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ สินค้าที่มีการควบคุมราคาและสินค้าที่ไม่มีการควบคุมราคา (สินค้าปกติ)
- 3 ทำการคำนวณดัชนีราคาสินค้าควบคุมและดัชนีราคาสินค้าปกติทั้งแบบทั่วไปและแบบพื้นฐานซึ่งใช้วิธีการเดียวกัน โดยในที่นี้จะยกตัวอย่างโดยแสดงการคำนวณดัชนีราคาสินค้าปกติ ดังนี้

3.1 หาผลรวมของค่าใช้จ่ายจริงของสินค้าปกติทุกรายการในแต่ละเดือน

$$W_t = \sum_{i=A}^Z (P_t Q_0)_{country}$$

โดยกำหนดให้

W_t หมายถึง ผลรวมของค่าใช้จ่ายจริงของสินค้าปกติทุกรายการในแต่ละเดือน

$i = A$ to Z หมายถึง รายการสินค้าปกติ

$(P_t Q_0)_{country}$ หมายถึง ค่าใช้จ่ายจริงในระดับประเทศของสินค้าปกติ

3.2 หาค่าเฉลี่ยของผลรวมของค่าใช้จ่ายจริงของสินค้าปกติทุกรายการในแต่ละเดือน

$$\bar{W} = \frac{\sum_{i=1}^{12} W_t}{12}$$

โดยกำหนดให้

\bar{W} หมายถึง ค่าเฉลี่ยผลรวม 12 เดือนของค่าใช้จ่ายจริงของสินค้าปกติทุกรายการในปีฐาน

3.3 ทำการคำนวณดัชนีราคาสินค้าปกติโดยกำหนดให้ปี 2545 เป็นปีฐาน ($I_{2545} = 100$) ดัชนีราคาสินค้าที่ปกติประจำเดือนมกราคม 2545 คือ

$$I_t = \frac{100}{\bar{W}} * W_t$$

t คือ เดือนมกราคม ส่วนดัชนีราคาสินค้าปกติของเดือนต่อมาสามารถคำนวณได้ดังสูตรต่อไปนี้

$$I_t = \frac{I_{t-1}}{W_{t-1}} * W_t$$

โดยกำหนดให้

I_t หมายถึง ดัชนีราคาสินค้าปกติของเดือนที่ต้องการคำนวณ

I_{t-1} หมายถึง ดัชนีราคาสินค้าปกติของเดือนก่อนหน้า

W_t หมายถึง ผลรวมของค่าใช้จ่ายจริงของสินค้าปกติทุกรายการในเดือนที่ต้องการคำนวณ

W_{t-1} หมายถึง ผลรวมของค่าใช้จ่ายจริงของสินค้าปกติทุกรายการในเดือนก่อนหน้า

4 เนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนรายการสินค้าควบคุม 5 ครั้ง โดยมีรายการสินค้าควบคุมที่อยู่ในตะกร้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั้งหมด 65, 70, 78, 65, 77 รายการตามลำดับ โดยส่วนใหญ่รายการสินค้าควบคุมที่ปรับเปลี่ยนเป็นสินค้าควบคุมโดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ดังนั้นจึงต้องมีการปรับฐาน (\bar{W}) และนำมาคำนวณดัชนีราคาในเดือนที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยใช้สูตรที่กล่าวถึงแล้วในข้างต้น ($I_t = \frac{I_{t-1}}{W_{t-1}} * W_t$)

5 นำข้อมูลดัชนีราคาสินค้าปกติที่คำนวณได้มาคำนวณอัตราเงินเฟ้อรายปี (%YOY) ดังนี้

$$\pi_{i,t} = \frac{(I_{i,t} - I_{i,t-1})}{I_{i,t-1}} * 100$$

โดยกำหนดให้

$\pi_{i,t}$ หมายถึง อัตราเงินเฟ้อในเดือนที่ i ปีที่ t ที่ต้องการคำนวณ

$I_{i,t}$ หมายถึง ดัชนีราคาในเดือนที่ i ปีที่ t ที่ต้องการคำนวณ

$I_{i,t-1}$ หมายถึง ดัชนีราคาในเดือนเดียวกัน ของปีที่ $t-1$ (ปีก่อนหน้า)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและการป้องกันการผูกขาด เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงได้มีมติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าว และมีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 ขึ้นแทน โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ หรือ กกร. โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ มีอำนาจในการประกาศกำหนดให้สินค้าหรือบริการใดเป็นสินค้าหรือบริการควบคุม กำหนดมาตรการที่ใช้สำหรับสินค้าหรือบริการควบคุม สั่งให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม แจ้งข้อเท็จจริงตามมาตรา 26 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแสดงราคาสินค้าและบริการ และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ถือว่าเป็นการทำให้ราคาต่ำเกินสมควร หรือสูงเกินสมควร หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนของราคาหรือบริการตามมาตรา 29 วรรคสอง รวมทั้งให้อำนาจในการพิจารณาเรื่องที่มีการร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายเนื่องจากการกระทำอันมีผลกระทบต่อราคา และให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่วนจังหวัดว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ หรือ สำนักงาน กจร. ขึ้นในทุกจังหวัด มีพาณิชย์จังหวัดเป็นหัวหน้าสำนักงาน มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามควบคุมราคาสินค้าตามที่กำหนดจากส่วนกลาง โดยได้บัญญัติบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดราคาสินค้าและบริการไว้ในหมวดที่ 3 (มาตรา 24-31) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา 24 เพื่อป้องกันการกำหนดราคาซื้อ ราคาจำหน่ายหรือการกำหนดเงื่อนไข และวิธีปฏิบัติทางการค้าอันไม่เป็นธรรม กกร. ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้สินค้าหรือบริการใดเป็นสินค้าหรือบริการควบคุมได้

ให้ กกร. พิจารณาบททวนการใช้อำนาจตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง หากเห็นว่าสภาวะเศรษฐกิจหรือข้อเท็จจริงที่อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาใช้อำนาจของ กกร. เปลี่ยนแปลงไปหรือลดลง ให้ กกร. ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีประกาศเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการใช้อำนาจนั้นโดยไม่ชักช้า

ประกาศ กกร. ให้มีอายุตามที่กำหนด แต่จะกำหนดเกินหนึ่งปีไม่ได้ เว้นแต่จะมีการออกประกาศใหม่

ประกาศ กกร. ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แล้วให้ประกาศใช้ได้

มาตรา 25 เมื่อได้มีการประกาศกำหนดสินค้าหรือบริการควบคุมตามมาตรา 24 แล้ว ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) กำหนดราคาซื้อหรือราคาจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม ให้ผู้ซื้อซื้อในราคาไม่ต่ำกว่าราคาที่กำหนด หรือให้ผู้จำหน่ายในราคาไม่สูงกว่าที่กำหนด หรือตรึงราคาไว้ในราคาใดราคาหนึ่ง

(2) กำหนดอัตรากำไรสูงสุดต่อหน่วยของสินค้าหรือบริการควบคุมที่ผู้จำหน่ายจะได้รับจากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุมหรือกำหนดอัตราส่วนแตกต่างระหว่างราคาซื้อกับราคาขายสินค้าหรือบริการควบคุมในแต่ละช่วง การค้า

(3) กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการ และเงื่อนไขให้ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิต การนำเข้ามาในราชอาณาจักร การส่งออกนอกราชอาณาจักร การซื้อ การจำหน่าย หรือการเก็บสินค้าหรือบริการควบคุม

(4) กำหนดท้องที่หรือระยะเวลาในการใช้บังคับประกาศของคณะกรรมการ

(5) กำหนดให้แจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ ต้นทุน ค่าใช้จ่าย แผนการผลิต แผนการนำเข้ามาในราชอาณาจักร แผนการส่งออกนอกราชอาณาจักร แผนการซื้อ แผนการจำหน่าย แผนการเปลี่ยนแปลงราคาหรือรายการอื่นใดหรือส่วนลดในการจำหน่าย กระบวนการผลิต และวิธีการจำหน่ายสินค้าและบริการควบคุมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

(6) กำหนดให้มีการเก็บหรือเพิ่มปริมาณการเก็บสำรองสินค้าควบคุมและกำหนดท้องที่และสถานที่ให้เก็บสำรองสินค้าควบคุม

(7) ห้ามหรืออนุญาตให้มาตรการส่งออกนอกหรือนำเข้ามาในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งซึ่งสินค้าควบคุม

(8) สั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต การนำเข้ามาในราชอาณาจักร การซื้อ การจำหน่าย หรือการเก็บรักษาสินค้าหรือบริการควบคุม รวมทั้งให้ระงับหรือลดค่าใช้จ่ายที่กำหนดไว้เกินสมควร

(9) จัดให้มีการปันส่วนในการซื้อและการจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการปันส่วนดังกล่าว หรือกำหนดเงื่อนไขในการซื้อ และการจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุม

(10) สั่งให้จัดจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุมตามปริมาณและราคาที่กำหนด ตลอดจนสั่งให้จำหน่ายแก่ส่วนราชการหรือบุคคลใดตามที่คณะกรรมการกำหนด

(11) ห้ามจำหน่าย ให้ ใช้เอง ยักย้าย หรือเปลี่ยนแปลงซึ่งสินค้าและบริการควบคุมเกินปริมาณที่กำหนด

(12) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกักตุนสินค้าควบคุมหรือครอบครองสินค้าควบคุมเกินปริมาณที่กำหนด

การใช้อำนาจของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำเป็นประกาศตามความจำเป็นแก่พฤติการณ์แห่งกรณี โดยคำนึงถึงภาระของผู้ปฏิบัติ โดยต้องระบุถึงเหตุผลและผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามประกาศไว้ด้วย ประกาศดังกล่าวให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ระบุไว้ในประกาศตาม (4) และเมื่อได้มีประกาศแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

ให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนการใช้อำนาจตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการผลิต การนำเข้ามาในราชอาณาจักร การส่งออกนอกราชอาณาจักร การซื้อ หรือการจำหน่ายและอัตรากำไรที่เหมาะสม รวมทั้งผลกระทบต่อการลงทุนในการขยายกำลังการผลิตในระยะยาวต่อไปด้วย และเมื่อเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจหรือข้อเท็จจริงที่อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาใช้อำนาจของคณะกรรมการเปลี่ยนแปลงไปหรือสิ้นสุดลง ให้คณะกรรมการประกาศเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการใช้อำนาจนั้นในราชกิจจานุเบกษาโดยไม่ชักช้า

ประกาศของคณะกรรมการให้อายุตามที่กำหนด แต่จะกำหนดเกินหนึ่งปีไม่ได้ เว้นแต่จะได้มีการออกประกาศใหม่

มาตรา 26 ให้ กกร. มีอำนาจประกาศให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ซื้อเพื่อจำหน่ายหรือนำเข้าเพื่อจำหน่ายสินค้าหรือบริการควบคุมแจ้งชื่อ ราคาซื้อ ราคาจำหน่าย มาตรฐาน คุณภาพ ขนาด ปริมาณ น้ำหนักต่อหน่วย รวมทั้งชื่อและปริมาณของสินค้าหรือบริการนั้น และลักษณะอย่างอื่นของสินค้าหรือบริการควบคุมตามที่เป็นอย่างอยู่ในวันที่ กกร. กำหนดต่อเลขาธิการ

เมื่อได้แจ้งรายการตามวรรคหนึ่งแล้ว กกร. อาจห้ามมิให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ซื้อเพื่อจำหน่ายหรือผู้นำเข้าเพื่อจำหน่ายรายนั้น จำหน่ายสินค้าหรือบริการในลักษณะที่แตกต่างไปจากรายการตามที่แจ้งไว้หรือจำหน่ายในราคาที่สูงหรือต่ำกว่าราคาที่ได้แจ้งไว้เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเลขาธิการตามระเบียบที่ กกร. กำหนด

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้นำความในมาตรา 25 วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 27 ในกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนและสิ่งที่จำต้องใช้อำนาจตามมาตรา 25 หรือมาตรา 26 และจะเรียกประชุมคณะกรรมการให้ทัน่วงทีมิได้ ให้ประธานกรรมการมีอำนาจใช้อำนาจของคณะกรรมการตามมาตรา 25 หรือมาตรา 26 ไปพลางก่อนได้ และในการใช้อำนาจดังกล่าวให้นำความในมาตรา 25 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อได้ประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว ต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาภายในสามวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศ ถ้าคณะกรรมการให้ความเห็นชอบประกาศนั้น ให้คณะกรรมการประกาศให้ประกาศนั้นมีผลใช้บังคับต่อไป แต่ถ้าคณะกรรมการไม่ให้ความเห็นชอบ ให้คณะกรรมการประกาศยกเลิกประกาศนั้น แต่ทั้งนี้ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการที่ได้กระทำไปแล้วในระหว่างที่ใช้ประกาศนั้น

ประกาศตามวรรคสอง ให้มีผลใช้บังคับทันทีที่ประกาศและเมื่อได้มีการประกาศแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

มาตรา 28 ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ซื้อเพื่อจำหน่ายหรือผู้นำเข้าเพื่อจำหน่ายสินค้าหรือบริการแสดงราคาสินค้าหรือบริการ ในการนี้ คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไขในการแสดงราคาสินค้าหรือบริการไว้ด้วยก็ได้

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้นำความในมาตรา 25 วรรคสองและสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 29 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการใดๆ โดยจงใจที่จะทำให้ราคาต่ำเกินไปสมควรหรือสูงเกินไปสมควร หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนซึ่งราคาสินค้าหรือบริการใด

คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ถือว่าเป็นการทำให้ราคาต่ำเกินไปสมควร หรือสูงเกินไปสมควร หรือทำให้เกิดความปั่นป่วนซึ่งราคาของสินค้าหรือบริการใดก็ได้ หลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 30 ห้ามมิให้บุคคลใดกักตุนสินค้าควบคุม โดยมีสินค้าควบคุมไว้ในครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะกรรมการตามมาตรา 25 (12) หรือเก็บสินค้าควบคุมไว้ ณ สถานที่อื่นนอกจากสถานที่เก็บตามที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 25 (5) หรือไม่นำสินค้าควบคุมที่ไว้เพื่อจำหน่ายออกจำหน่าย หรือเสนอขายตามปกติ หรือปฏิเสธการจำหน่าย หรือประวิงการจำหน่ายหรือมอบสินค้าควบคุม โดยไม่มีเหตุอันสมควร

มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการควบคุม หยุดการให้บริการตามปกติ หรือปฏิเสธการให้บริการ หรือประวิงการให้บริการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

การวิเคราะห์กระบวนการปรับตัวของราคาขายน้ำมันในตลาดซื้อขายน้ำมันดูไบ

เนื่องจากได้นำเสนอวิธีการคำนวณหา Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock และผลที่ได้ไปแล้วในเนื้อหาที่ 5 ในหัวข้อที่ 3.2 และ 4.4.1 ตามลำดับ ในส่วนนี้จะเป็นการแสดงขั้นตอนโดยละเอียดของการแยก Oil Shock ทั้งสองประเภท โดยวิธีการทำ Simulation

1. ทำการประมาณการสมการแสดงการปรับตัวของราคาน้ำมันดิบในตลาดดูไบแบบ AR (1) และได้สมการแสดงความผันผวนของ error term (v_t) (ตารางที่ข.2) ดังนี้

$$P_Oil_t = 0.769963 + 1.000011P_Oil_{t-1} + v_t$$

โดยที่ $v_t = u_t + \varepsilon_t$

u_t = Permanent Oil Shock

ε_t = Temporary Oil Shock

โดยที่ความผันผวนของ v_t คือ

$$V(v_t) = 0.135038t + 0.111424 + \psi_t$$

โดยที่ Standard deviation ของ $u_t = 0.3674$

และ Standard deviation ของ $\varepsilon_t = 0.3338$

2. ทำการจำลอง (Simulation) Permanent Oil Price Shock ที่เกิดขึ้นโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ทำการสุ่มตัวเลขหนึ่งกลุ่มและปรับให้มีค่า Standard Deviation (σ) เท่ากับ 1 และนำค่า Standard deviation ของ $u_t = 0.3674$ มาคูณเพื่อให้กลุ่มตัวเลขที่สุ่มได้มีการกระจายตัวเป็นสัดส่วนเดียวกับ Permanent Oil Price Shock ที่คำนวณได้จากสมการความผันผวน $V(v_t)$

2.2 ขนาดของ Permanent Oil Price Shock ที่ได้จากการ Simulation (\hat{u}_t) คือ $\hat{u}_t = \hat{u}_t + \hat{u}_{t-1}$

3. ทำการจำลอง (Simulation) Temporary Oil Price Shock ที่เกิดขึ้นโดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ทำการสุ่มตัวเลขหนึ่งกลุ่มและปรับให้มีค่า Standard Deviation (σ) เท่ากับ 1 นำค่า

Standard deviation ของ $\varepsilon_t = 0.3338$ มาคูณเพื่อให้กลุ่มตัวเลขที่สุ่มได้มีการกระจายตัวเป็น

สัดส่วนเดียวกับ Temporary Oil Price Shock ที่คำนวณได้จากสมการความผันผวน $V(v_t)$ และเป็นขนาดของ Temporary Oil Price Shock ที่ได้จากการ Simulation ($\hat{\varepsilon}_t$) เนื่องจากถือว่า Temporary Oil Price Shock เป็น Shock ที่เกิดขึ้นชั่วคราวและจะหมดไปในระยะเวลา 3.2 ขนาดของ Total Oil Price Shock (\hat{v}_t) ที่ได้จากการจำลอง (Simulation) คือ $\hat{v}_t = \hat{u}_t + \hat{\varepsilon}_t$

4. นำค่าที่ได้จากการทำ Simulation ในตารางที่ ข.4 มาคำนวณหาขนาดของ Oil Price Shock ที่เกิดขึ้นจริงโดย

$$u_t = v_t * \frac{\hat{u}_t}{\hat{v}_t}$$

และ

$$\varepsilon_t = v_t * \frac{\hat{\varepsilon}_t}{\hat{v}_t}$$

5. เนื่องจาก Permanent Oil Price Shock และ Temporary Oil Price Shock ที่ได้จากการคำนวณเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงรายเดือน (Month by Month) จึงได้ทำการปรับให้เป็นการเปลี่ยนแปลงรายปี (Year by Year) เพื่อให้สอดคล้องกับอัตราเงินเฟ้อที่ใช้ในการทดสอบที่ทำการคำนวณเป็นแบบการเปลี่ยนแปลงรายปี ดังนี้

$$u_t = u_t + u_{t-1} + u_{t-2} + \dots + u_{t-11}$$

และ

$$\varepsilon_t = \varepsilon_t + \varepsilon_{t-1} + \varepsilon_{t-2} + \dots + \varepsilon_{t-11}$$

ตารางที่ ค.1 แสดงขนาดของ Total Oil Price Shock (v_t), Permanent Oil Price Shock (u_t) และ Temporary Oil Price Shock (ε_t) เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงกับเดือนเดียวกันในปีที่แล้ว

Period	v_t	u_t	ε_t
Jan-46	-1.73804	-21.9511	20.21307
Feb-46	0.231387	-27.5058	27.73718
Mar-46	-5.20494	-24.0726	18.86763
Apr-46	-11.3094	-29.9905	18.68111
May-46	-11.4325	-30.4823	19.04973
Jun-46	-9.05785	-30.8046	21.74673
Jul-46	-8.59744	-30.1454	21.54794
Aug-46	-8.2088	-29.8668	21.65804
Sep-46	-11.7835	-32.8584	21.07498
Oct-46	-10.3274	-33.4465	23.11914
Nov-46	-6.36297	-29.3948	23.03185
Dec-46	-7.79282	-31.6529	23.86008
Jan-47	-9.56156	-7.44084	-2.12071
Feb-47	-11.8551	-9.29338	-2.56173
Mar-47	-7.36284	-5.72985	-1.63299
Apr-47	-2.73412	-3.23857	0.504454
May-47	0.40203	-0.27868	0.680708
Jun-47	-1.55463	-1.94078	0.386147
Jul-47	-2.31261	-2.61286	0.300252
Aug-47	1.491818	3.208903	-1.71709
Sep-47	0.346254	2.349858	-2.0036
Oct-47	1.144675	3.190712	-2.04604
Nov-47	-2.27524	-2.63646	0.36122
Dec-47	-2.71439	-2.75293	0.038535
Jan-48	0.185546	-0.14353	0.329073
Feb-48	2.168664	1.676124	0.492539
Mar-48	6.026405	6.685824	-0.65942
Apr-48	7.563967	8.099536	-0.53557
May-48	2.725631	2.505353	0.220278

Period	V_t	u_t	ε_t
Jun-48	7.798973	10.38472	-2.58575
Jul-48	11.26547	13.28145	-2.01598
Aug-48	10.32261	10.14711	0.175503
Sep-48	14.81488	13.62813	1.186755
Oct-48	10.35673	8.956444	1.400286
Nov-48	11.25542	12.00504	-0.74962
Dec-48	12.6252	11.56888	1.056327
Jan-49	14.83488	13.06612	1.76876
Feb-49	13.66014	12.11399	1.546154
Mar-49	7.725558	5.355007	2.370551
Apr-49	12.53065	10.49261	2.038048
May-49	15.71317	14.84066	0.872513
Jun-49	12.04039	8.183208	3.857184
Jul-49	12.95014	9.860577	3.089568
Aug-49	10.39157	7.530902	2.860663
Sep-49	1.618085	-0.31659	1.934679
Oct-49	-0.30813	-3.5359	3.227766
Nov-49	1.947206	-1.3495	3.296709
Dec-49			

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

ตารางแสดงผลการทดสอบทางเศรษฐมิติ

ตารางที่ ง.1 ผล Co integration Test กรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป

Sample: 2546:01 2549:12				
Included observations: 37				
Series: HEADLINE H_ADIN				
Lags interval: 1 to 3				
	Likelihood	5 Percent	1 Percent	Hypothesized
Eigenvalue	Ratio	Critical Value	Critical Value	No. of CE(s)
0.214192	12.74559	15.41	20.04	None
0.098263	3.826987	3.76	6.65	At most 1 *
*(**) denotes rejection of the hypothesis at 5%(1%) significance level				
L.R. rejects any cointegration at 5% significance level				
Normalized Cointegrating Coefficients: 1 Cointegrating Equation(s)				
HEADLINE	H_ADIN	C		
1	-0.555773	-0.780532		
	-0.026			
Log likelihood	-48.10576			

ตารางที่ ง.2 ผล Co integration Test กรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

Sample: 2546:01 2549:12				
Included observations: 37				
Series: CORE C_ADIN				
Lags interval: 1 to 3				
	Likelihood	5 Percent	1 Percent	Hypothesized
Eigenvalue	Ratio	Critical Value	Critical Value	No. of CE(s)
0.203523	11.56223	15.41	20.04	None
0.081428	3.142606	3.76	6.65	At most 1
*(**) denotes rejection of the hypothesis at 5%(1%) significance level				
L.R. rejects any cointegration at 5% significance level				
Normalized Cointegrating Coefficients: 1 Cointegrating Equation(s)				
CORE	C_ADIN	C		
1	-0.089757	-0.999526		
	-0.38572			
Log likelihood	19.40373			

ตารางที่ ง.3 ผล Test of exogeneity กรณีอัตราเงินเฟ้อทั่วไป

Dependent Variable: D(H_ADIN)				
Method: Least Squares				
Sample(adjusted): 2546:04 2549:08				
Included observations: 41 after adjusting endpoints				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.786964	0.376745	-2.088847	0.0441
D(H_ADIN(-1))	0.338969	0.23702	1.430126	0.1615
D(H_ADIN(-2))	0.277325	0.268997	1.030959	0.3096
D(HEADLINE(-1))	-0.150746	0.560495	-0.268952	0.7895
D(HEADLINE(-2))	-1.007753	0.636941	-1.582176	0.1226
HEADLINE(-1)-0.556*H_ADIN(-1)	1.192531	0.461523	2.583901	0.0141
R-squared	0.205362	Mean dependent var	0.043902	
Adjusted R-squared	0.091842	S.D. dependent var	1.170267	
S.E. of regression	1.115233	Akaike info criterion	3.190463	
Sum squared resid	43.53107	Schwarz criterion	3.441229	
Log likelihood	-59.40449	F-statistic	1.809038	
Durbin-Watson stat	1.930369	Prob(F-statistic)	0.136593	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ง.4 ผล Test of exogeneity กรณีอัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน

Dependent Variable: D(C_ADIN)				
Method: Least Squares				
Sample(adjusted): 2546:04 2549:08				
Included observations: 41 after adjusting endpoints				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.093688	0.122656	0.763828	0.4501
D(C_ADIN(-1))	0.200876	0.293146	0.685241	0.4977
D(C_ADIN(-2))	0.373711	0.299063	1.249606	0.2197
D(CORE(-1))	-0.435122	0.790628	-0.55035	0.5856
D(CORE(-2))	0.630762	0.824864	0.764686	0.4496
CORE(-1)-0.089*C_ADIN(-1)	-0.11181	0.10112	-1.105719	0.0276
R-squared	0.233898	Mean dependent var	0.056098	
Adjusted R-squared	0.124455	S.D. dependent var	0.55545	
S.E. of regression	0.519737	Akaike info criterion	1.663473	
Sum squared resid	9.454443	Schwarz criterion	1.914239	
Log likelihood	-28.10119	F-statistic	2.137168	
Durbin-Watson stat	1.939305	Prob(F-statistic)	0.083888	

ตารางที่ ๓.5 ผลการประมาณสมการ Taylor Rule

Dependent Variable: RP14				
Method: Least Squares				
Sample(adjusted): 2546M02 2549M08				
Included observations: 43 after adjusting endpoints				
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.640208	0.13162	4.86411	0
RP14(-1)	0.86407	0.03852	22.4299	0
C_FIN(-1)- TARGET(-1)	0.225147	0.05305	4.24399	0.0001
C_ADIN(-1)- TARGET(-1)	0.050574	0.02077	2.43506	0.0196
R-squared	0.994178	Mean dependent var		2.401395
Adjusted R- squared	0.99373	S.D. dependent var		1.30242
S.E. of regression	0.103128	Akaike info criterion		-1.617286
Sum squared resid	0.414779	Schwarz criterion		-1.453454
Log likelihood	38.77166	F-statistic		2219.946
Durbin-Watson stat	2.120731	Prob(F-statistic)		0

ภาคผนวก จ.

ตารางแสดงคุณสมบัติทางสถิติของสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการกำหนด
ราคาสูงสุดและสินค้าควบคุมกลุ่มที่ใช้มาตรการปิดป้ายแสดงราคาในตะกร้า
สินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไปและตะกร้าสินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน

ตารางที่ จ.1 คุณสมบัติทางสถิติของสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุดในตะกร้า
สินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548-เดือนเมษายน พ.ศ. 2549

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
น้ำตาลทราย	11	15.1	13.4	1.2100	1.4640	0.0901
น้ำตาลทรายแดง	8	3.5	0.8	0.0165	0.0003	0.0196
เหล็กแผ่นเคลือบสังกะสี	2	2.9	0.8	0.0114	0.0001	0.0135
กระเบื้องซีเมนต์ใยหินมุง หลังคา	8	1.2	6.6	0.0397	0.0016	0.0061
อิฐ	7	1.7	2.9	0.0404	0.0016	0.0139
ค่ากระแสไฟฟ้า	3	4.3	473.1	16.7682	281.1717	0.0354
ก๊าซหุงต้ม	5	0.2	53.6	0.1261	0.0159	0.0024
ค่าน้ำประปา	0	0.0	155.8	0.0009	0.0000	0.0000
ค่าบริการขนขยะ	2	3.4	10.1	0.1623	0.0264	0.0161
ค่าตรวจโรคโรงพยาบาล รัฐบาล	2	0.7	57.8	0.1277	0.0163	0.0022
ค่าตรวจโรคโรงพยาบาล เอกชน	3	0.2	52.3	0.0325	0.0011	0.0006
ค่าห้องพัก ร.พ รัฐบาล	2	0.6	35.1	0.1096	0.0120	0.0031
ค่าห้องพัก ร.พ เอกชน	2	0.6	48.9	0.1129	0.0128	0.0023
ค่าโดยสารรถประจำทาง	8	11.7	307.1	16.5834	275.0084	0.0540

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
ค่าโดยสารรถเมล์เล็ก	8	6.0	34.9	1.5062	2.2685	0.0431
ค่าโดยสารรถแท็กซี่	0	0.0	15.8	0.0009	0.0000	0.0001
ค่าโดยสารเรือ	1	18.1	3.1	0.2198	0.0483	0.0718
ค่าโดยสารรถไฟสายชาน เมือง	0	0.0	0.9	0.0019	0.0000	0.0021
ค่าโดยสารรถตู้	2	17.8	38.5	3.6151	13.0691	0.0940
ค่าโดยสารรถประจำทาง ปรับอากาศชั้น	2	8.3	56.5	2.8445	8.0910	0.0504
ค่าโดยสารรถประจำทาง ปรับอากาศชั้น	3	8.2	63.1	3.1133	9.6927	0.0493
ค่าโดยสารรถไฟ	0	0.0	66.4	0.0002	0.0000	0.0000
ค่าโดยสารเครื่องบิน	3	5.4	16.0	0.7996	0.6394	0.0501
ค่าธรรมเนียมผ่านทาง ด่วน	2	1.2	10.6	2.5774	6.6432	0.2422
ค่าภาษีรถยนต์ประจำปี	0	0.0	32.2	0.0019	0.0000	0.0001
ค่าเบี้ยประกันคุ้มครองผู้ ประสบภัยจากรถ	0	0.0	46.9	0.0011	0.0000	0.0000
ค่าบริการใช้โทรศัพท์	0	0.0	249.9	0.0013	0.0000	0.0000
ค่าบริการใช้ โทรศัพท์มือถือ	2	2.4	332.7	12.7535	162.6513	0.0383
ค่าตรวจตราไปรษณียากร	0	0.0	0.9	0.0007	0.0000	0.0008
ค่าสมาชิกเคเบิลทีวี	0	0.0	21.6	0.0015	0.0000	0.0001
ค่าเล่าเรียน สายสามัญ ภาครัฐบาล	1	1.8	29.4	0.1550	0.0240	0.0053

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
ค่าเล่าเรียน สายสามัญ ภาคเอกชน	1	1.8	98.5	0.5161	0.2663	0.0052
ค่าเล่าเรียน ด้านเทคนิค และอาชีวะ ภาครัฐบาล	1	0.2	12.4	0.0084	0.0001	0.0007
ค่าเล่าเรียน ด้านเทคนิค และอาชีวะ ภาคเอกชน	1	1.4	24.3	0.0944	0.0089	0.0039
ค่าลงทะเบียน อุดมศึกษาภาครัฐบาล	1	0.8	65.3	0.1505	0.0226	0.0023
ค่าลงทะเบียน อุดมศึกษาภาคเอกชน	0	0.0	71.0	0.0015	0.0000	0.0000
หนังสือแบบเรียนเอกชน	0	0.0	48.7	0.0008	0.0000	0.0000
บุหรี	8	16.1	151.0	12.0772	145.8583	0.0800

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ จ.2 คุณสมบัติทางสถิติของสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการปิดป้ายราคาในตะกร้าสินค้าดัชนี
ราคาผู้บริโภคทั่วไป เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548-เดือนเมษายน พ.ศ. 2549

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
ข้าวสารเจ้า	11	0.9	241.4	1.5977	2.5527	0.0066
ข้าวสารเหนียว	10	1.1	54.3	0.4555	0.2074	0.0084
เนื้อสุกร	11	2.0	186.3	5.2512	27.5755	0.0282
น้ำมันพืช	11	0.5	43.1	0.3507	0.1230	0.0081
น้ำมันสัตว์	2	1.0	1.0	0.0032	0.0000	0.0033
เครื่องแบบ นักเรียนมัธยม ชาย	1	0.2	3.7	0.0028	0.0000	0.0008
เครื่องแบบ นักเรียนมัธยม หญิง	0	0.0	6.7	0.0019	0.0000	0.0003
ปูนซีเมนต์	10	1.3	5.3	0.0518	0.0027	0.0097
ผงซักฟอก	11	2.8	102.6	2.3641	5.5890	0.0230
ยาแก้ไอ	2	0.5	2.1	0.0097	0.0001	0.0046
ยาแก้ปวดลดไข้	4	0.1	10.2	0.0057	0.0000	0.0006
ยาแก้ไข้หวัด	3	1.6	3.7	0.0494	0.0024	0.0135
ยาปฏิชีวนะ	3	2.6	3.2	0.0392	0.0015	0.0124
ยาฆ่าเชื้อรา	5	0.4	2.3	0.0115	0.0001	0.0049
ยาลดกรดใน กระเพาะ	3	0.4	2.9	0.0177	0.0003	0.0060
ยาขับลม	0	0.0	0.1	0.0025	0.0000	0.0218
ยาคุมกำเนิด	3	0.2	5.1	0.0126	0.0002	0.0025
ยาวิตามินบี	2	1.0	3.8	0.0209	0.0004	0.0054

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
ยาหอม	1	0.2	2.5	0.0023	0.0000	0.0009
ยาหม่อง	1	0.5	1.0	0.0030	0.0000	0.0029
ยาบรรเทาปวด กล้ามเนื้อ	3	0.3	3.6	0.0088	0.0001	0.0024
พลาสติกออร์ยา	0	0.0	0.9	0.0011	0.0000	0.0013
สบู่ถูตัว	11	0.8	38.8	0.1294	0.0168	0.0033
แชมพูสระผม	11	0.8	57.2	0.2833	0.0803	0.0050
รถยนต์	7	1.7	411.5	3.8390	14.7376	0.0093
รถจักรยานยนต์	9	0.1	120.6	0.1136	0.0129	0.0009
น้ำมันเบนซิน 91	11	11.2	470.0	28.9753	839.5690	0.0617
น้ำมันเบนซิน 95	11	10.8	269.0	16.7000	278.8883	0.0621
น้ำมันดีเซล	11	16.3	332.0	32.1882	1,036.0784	0.0970
น้ำมันหล่อลื่น	4	0.3	27.4	0.0455	0.0021	0.0017
แผ่นดิสก์	4	0.2	29.8	0.0566	0.0032	0.0019
อาหารสัตว์	9	0.2	23.2	0.0842	0.0071	0.0036

ตารางที่ ๑.3 คุณสมบัติทางสถิติของสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการกำหนดราคาขายสูงสุดในตะกร้า
สินค้าดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548-เดือนเมษายน พ.ศ. 2549

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
น้ำตาลทราย	10	15.1	13.4	1.2100	1.4640	0.0901
น้ำตาลทรายแดง	8	3.5	0.8	0.0165	0.0003	0.0196
เหล็กแผ่นเคลือบ สังกะสี	2	2.9	0.8	0.0114	0.0001	0.0135
กระเบื้องซีเมนต์ไทย หินมุงหลังคา	8	1.2	6.6	0.0397	0.0016	0.0061
อิฐ	7	1.7	2.9	0.0404	0.0016	0.0139
ค่าน้ำประปา	0	0.0	155.8	0.0009	0.0000	0.0000
ค่าบริการขนขยะ	2	3.4	10.1	0.1623	0.0264	0.0161
ค่าตรวจโรค โรงพยาบาล	2	0.7	57.8	0.1277	0.0163	0.0022
ค่าตรวจโรค โรงพยาบาลเอกชน	3	0.2	52.3	0.0325	0.0011	0.0006
ค่าห้องพัก ร.พ รัฐบาล	2	0.6	35.1	0.1096	0.0120	0.0031
ค่าห้องพัก ร.พ เอกชน	2	0.6	48.9	0.1129	0.0128	0.0023
ค่าโดยสารรถประจำ ทาง	8	11.7	307.1	16.5834	275.0084	0.0540

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
ค่าโดยสารรถเมล์ เล็ก	8	6.0	34.9	1.5062	2.2685	0.0431
ค่าโดยสารรถแท็กซี่	0	0.0	15.8	0.0009	0.0000	0.0001
ค่าโดยสารเรือ	1	18.1	3.1	0.2198	0.0483	0.0718
ค่าโดยสารรถไฟ สายชานเมือง	0	0.0	0.9	0.0019	0.0000	0.0021
ค่าโดยสารรถตู้	2	17.8	38.5	3.6151	13.0691	0.0940
ค่าโดยสารรถ ประจำทางปรับ อากาศชั้น	2	8.3	56.5	2.8445	8.0910	0.0504
ค่าโดยสารรถ ประจำทางปรับ อากาศชั้น	3	8.2	63.1	3.1133	9.6927	0.0493
ค่าโดยสารรถไฟ	0	0.0	66.4	0.0002	0.0000	0.0000
ค่าโดยสาร เครื่องบิน	3	5.4	16.0	0.7996	0.6394	0.0501
ค่าธรรมเนียมผ่าน ทางด่วน	2	1.2	10.6	2.5774	6.6432	0.2422
ค่าภาษีรถยนต์ ประจำปี	0	0.0	32.2	0.0019	0.0000	0.0001
ค่าเบี้ยประกันคุ้มครอง ผู้ประสบภัยจากรถ	0	0.0	46.9	0.0011	0.0000	0.0000

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
ค่าบริการใช้ โทรศัพท์	0	0.0	249.9	0.0013	0.0000	0.0000
ค่าบริการใช้ โทรศัพท์มือถือ	2	-5.7	332.7	12.7535	162.6513	0.0383
ค่าดวงตราไปรษณียากร	0	0.0	0.9	0.0007	0.0000	0.0008
ค่าสมาชิกเคเบิลทีวี	0	0.0	21.6	0.0015	0.0000	0.0001
ค่าเล่าเรียน - ค่าธรรมเนียม มัธยมศึกษา สาย สามัญภาครัฐบาล	1	1.8	29.4	0.1550	0.0240	0.0053
ค่าเล่าเรียน - ค่าธรรมเนียม มัธยมศึกษา สาย สามัญภาคเอกชน	1	1.8	98.5	0.5161	0.2663	0.0052
ค่าเล่าเรียน - ค่าธรรมเนียม มัธยมศึกษา ด้าน เทคนิคและอาชีวะ ภาครัฐบาล	1	0.2	12.4	0.0084	0.0001	0.0007
ค่าเล่าเรียน - ค่าธรรมเนียม มัธยมศึกษา ด้าน เทคนิคและอาชีวะ ภาคเอกชน	1	1.4	24.3	0.0944	0.0089	0.0039

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
ค่าลงทะเบียน - ค่าธรรมเนียม อุดมศึกษา ภาครัฐูปาล	1	0.8	65.3	0.1505	0.0226	0.0023
ค่าลงทะเบียน - ค่าธรรมเนียม อุดมศึกษา ภาคเอกชน	0	0.0	71.0	0.0015	0.0000	0.0000
หนังสือแบบเรียน เอกชน	0	0.0	48.7	0.0008	0.0000	0.0000
บุหรี	8	16.1	151.0	12.0772	145.8583	0.0800

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑.4 คุณสมบัติทางสถิติของสินค้าควบคุมที่ใช้มาตรการปิดป้ายราคาในตะกร้าสินค้าดัชนี
ราคาผู้บริโภคพื้นฐาน เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548-เดือนเมษายน พ.ศ. 2549

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
น้ำมันพืช	11	0.5	43.1	0.3507	0.1230	0.0081
น้ำมันสัตว์	2	-1.0	1.0	0.0032	0.0000	0.0033
เครื่องแบบ นักเรียนมัธยม ชาย	1	0.2	3.7	0.0028	0.0000	0.0008
เครื่องแบบ นักเรียนมัธยม หญิง	0	0.0	6.7	0.0019	0.0000	0.0003
ปูนซีเมนต์	10	1.3	5.3	0.0518	0.0027	0.0097
ผงซักฟอก	11	2.8	102.6	2.3641	5.5890	0.0230
ยาแก้ไอ	2	0.6	2.1	0.0097	0.0001	0.0046
ยาแก้ปวดลดไข้	4	0.1	10.2	0.0057	0.0000	0.0006
ยาแก้ไข้หวัด	3	1.6	3.7	0.0494	0.0024	0.0135
ยาปฏิชีวนะ	3	2.6	3.2	0.0392	0.0015	0.0124
ยาฆ่าเชื้อรา	5	0.4	2.3	0.0115	0.0001	0.0049

รายการสินค้า	ความถี่ การปรับ ราคา	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง ราคาสูงสุด	ค่าเฉลี่ย ค่าใช้จ่าย จริง	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าความ แปรปรวน	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ แปรปรวน
ยาลดกรดใน กระเพาะ	3	0.4	2.9	0.0177	0.0003	0.0060
ยาขับลม	0	0.0	0.1	0.0025	0.0000	0.0218
ยาคุมกำเนิด	3	0.2	5.1	0.0126	0.0002	0.0025
ยาวิตามินบี คอมเพล็กซ์	2	1.0	3.8	0.0209	0.0004	0.0054
ยาหอม	1	0.2	2.5	0.0023	0.0000	0.0009
ยาหม่อง	1	0.5	1.0	0.0030	0.0000	0.0029
ยาบรรเทาปวด กล้ามเนื้อ	3	0.3	3.6	0.0088	0.0001	0.0024
พลาสติกอร์ยา	0	0.0	0.9	0.0011	0.0000	0.0013
สบู่ถูตัว	11	0.8	38.8	0.1294	0.0168	0.0033
แชมพูสระผม	11	0.8	57.2	0.2833	0.0803	0.0050
รถยนต์	7	1.7	411.5	3.8390	14.7376	0.0093
รถจักรยานยนต์	9	0.1	120.6	0.1136	0.0129	0.0009
แผ่นดิสก์	4	0.2	29.8	0.0566	0.0032	0.0019

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกรพินทร์ ศรีอำพลชาญ เกิดเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2525 เป็นบุตรของ พ.อ.อ ไพฑูรย์ ศรีอำพลชาญ และ นางอภิรดี แบร์จิ แพลนดี สำเร็จการศึกษาเศรษฐศาสตร์บัณฑิต สาขาการเงินการธนาคาร คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2547 และเข้ารับการศึกษต่อในหลักสูตรเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย